

ਪਰਵੀਨ

(ਨਾਵਲ)

ਡਾ: ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ
ਬੀ.ਐਚ.ਐਮ.ਐੱਸ



ਪਰਵੀਨ

(ਨਾਵਲ)

ਡਾ: ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ
ਬੀ.ਐਚ.ਐਮ.ਐੱਸ



ਸੁਭਾਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ

311/13, ਗੋਪਾਲ ਨਗਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ

PARVEEN

by :

Dr. Gurbir Singh

BHMS(Punjab)

New D/20, Improvement Trust,

Scheme No. 5, Jail Road,

Gurdaspur

Mobile : 98780-34447

Edition 2018

Price 150/-

Printed at Pushap Printing Press,
Behrampur Road
Gurdaspur # 9781055777

All rights reserved

ਮੇਰੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਦੇ
ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਜੀਵਨ
ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ
ਮਾਤਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਕੌਰ ਜੀ
ਮਾਤਾ ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ
ਮਾਤਾ ਅਮਰੀਕ ਕੌਰ ਜੀ

ਮੁੱਖ ਬੰਧ

ਜੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਹਰੇਕ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਜੋ ਵਰਤਾਰਾ ਅੱਜ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਜਿਸ ਸਵਰਗ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣਾ ਵਰਤਮਾਨ ਜੀਵਨ ਨਰਕ ਵਰਗਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜੀਵਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸਵਰਗ ਲੱਗਣਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਨਿੱਜ ਲਈ ਹੀ ਜੀਅ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਿੱਜੀ ਮੁਢਾਦਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਤੁਰਦਾ। ਜੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਾਡੇ ਹਿਤ ਨਹੀਂ ਪੂਰਦੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਰਿਸ਼ਤੇ ਤਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਕੜੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਿਸ਼ਤੇ ਜੋੜੇ ਬਗ਼ੈਰ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਸਥਾਰ ਰੁਕ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਰ-ਮਦੀਨ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਕੁਦਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ 'ਚ ਪਿਆਰ ਵੀ ਹੈ, ਏਕਤਾ ਵੀ ਹੈ ਹਰੇਕ ਨਸਲ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਬੱਚਾ ਸਮਝਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਦੋਂ ਢਿੱਡ ਭਰਨ ਦਾ ਤਰੱਦਦ ਉਸਨੂੰ ਖੁਦ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਇਸ ਸ਼੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸੂਝ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਦੂਸਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅਰਥ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਮਝਾਇਆਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਸਭ ਕੁਝ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਹੀ ਹਥਲੇ ਨਾਵਲ ਦਾ ਲੇਖਕ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ 'ਚ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵੇਦਨਾ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਲੇਖਕ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵੱਧ ਆਈ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਸਾਰੇ ਇਕ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੇਖਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਕਹਾਣੀਆਂ ਕੋਈ ਨਵੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਰੋਜ਼ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਵਿਸ਼ੇ ਵੀ ਉਹੀ ਹਨ ਪਾਤਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਕਹਾਣੀ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਔਰਤ ਮਰਦ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ, ਲੇਖਕ ਆਪਣੀ ਕਮਲਕਾਰੀ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਰੰਗ ਭਰਦਾ ਰੌਚਕ ਬਣਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਫੜ੍ਹਨੀਆਂ ਹਰੇਕ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਫੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡਾ: ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਡਾਕਟਰੀ ਪੇਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਰੋਜ਼ ਮੱਰਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਅਨੇਕਾਂ ਦੁਖੀ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਉਸ ਨਾਲ ਵਾਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਨਾਰੀ ਵੇਦਨਾ, ਅਖੌਤੀ ਨਸ਼ਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਅਤੇ ਦਾਜ ਦੇ ਲੋਭੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬੜੇ ਮਾਰਮਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਾਵਲਕਾਰ ਡਾਕਟਰੀ ਪੇਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਰਹੇ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਪੋਲ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਧੋਖਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਉਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਅਸੀਂ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਹ

ਸੱਚ ਹੋਵੇ, ਸਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਦਾ ਧੋਖਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਵਲ ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਬੀਰ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਅਨੁਭਵਾਂ 'ਚੋਂ ਉਪਜੀ ਯਥਾਰਤਕ ਰਚਨਾ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਜਾਂ ਨਾਵਲ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਲੇਖਕ ਸੁਣਕੇ, ਵੇਖ ਕੇ, ਤੇ ਹੱਥੀਂ ਹੰਡਾਏ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੁਝ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਕਲਾਤਮਿਕ ਛੋਹਾਂ ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਕਰਕੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਯਥਾਰਥੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਇੰਨ ਬਿਨ ਬਿਆਨਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਝ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ।

ਲੇਖਕ ਅਖੌਤੀ ਸੰਤਾਂ ਸਾਧੂਆਂ ਦੀ ਪੋਲ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਏਜੰਟ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਦਸ਼ਾ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਭੋਲੇ ਭਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਜਾਲ 'ਚ ਫਸਾਅ ਕੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਡੇਰੇ ਇਸ ਮੁਲਕ 'ਚ ਲੱਖਾਂ ਨੇ।

ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਦਲ-ਦਲ 'ਚ ਧਸਣਾ ਮਾੜੀ ਸੰਗਤ, ਘਰ ਦਾ ਤਣਾਅ ਭਰਿਆ ਮਾਹੌਲ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੈਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਆਪ ਅਵੇਸਲੇ ਹੋ ਜਾਣਾ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਰੋਗੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਲ ਦਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਸਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਿੱਤ ਕੇ ਇਸ ਰਾਹ ਤੋਂ ਉਸਨੂੰ ਮੋੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮਰੀਜ਼ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ ਉਨਾ ਚਿਰ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੈ। ਗਲਤ ਨੂੰ ਗਲਤ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲਿਆਂ ਪਾੜਾ ਵੱਧਦਾ ਹੈ ਘਟਦਾ ਨਹੀਂ।

ਲੇਖਕ ਆਪਣੇ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਕੇ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਰੁਝਾਨ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਈ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਵਾਸਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

ਬੱਚੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਸਕੂਲ 'ਚ ਹੋਈ ਅੰਕਲ ਰੌਕੀ ਨਾਲ ਵਾਰਤਾਲਪ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਆਪਕ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਇਹ ਚੰਗੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਫੀਸਾਂ ਵੱਲ ਵੱਧ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲ ਘੱਟ ਧਿਆਨ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਕੁੜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਔਰਤ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗਰਭਵਤੀ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਬੇਟਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 'ਨੀ ਕੁੜੀ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੇ ਰੱਬ ਜੀਅ ਦੇ ਦੇਂਦਾ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਕਲੇਸ਼ ਕੱਟਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ।' ਜਦ ਕਿ ਸੱਸ ਖੁਦ ਜੰਮੇ ਕਲੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਲੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ ਸੀ। ਅਰਜਨ ਨੇ ਲਵਲੀਨ ਨਾਲ ਜੋ ਕਾਰਾ ਕੀਤਾ ਲੇਖਕ ਨੇ ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਐਨਾ ਕਰੁਣਾ ਮਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪਾਤਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੋੜਮੇ ਨਾਲ ਨਫ਼ਰਤ ਹੋਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਅਰਜਨ ਦੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਕਾਰੇ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਬ ਦੇਣਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਸ਼ਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਔਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਔਰਤ ਦੀ ਭੈੜੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਉਂਗਲ ਉਠਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਧੀਆਂ ਵਰਗੀ ਨੂੰਹ 'ਤੇ ਤਸੱਦਦ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖ ਬੇਮੁਹਾਰੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਵਰਜਿਆ

ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹੇ ਵਰਤਾਰੇ ਸਾਡੇ ਅਖੌਤੀ ਸਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਦੀ ਘਿਨਾਉਣੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ ਲਾਲਦੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ, ਦਾਜ ਦਹੇਜ ਦਾ ਕੋਹੜ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀ ਕੋਈ ਫਰਕ ਪਿਆ? ਜੁਆਬ ਨਾਂਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੁੱਲ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਖੌਤੀ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਬਲਾਤਕਾਰੀ ਨਬਾਲਗ ਜਾਂ ਚੋਰ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਉਸ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਬੱਚੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਕੀਲ ਲੋਕ ਸਭ ਕੁਝ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉਸਦਾ ਕੇਸ ਲੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਪੀੜਤ ਲਵਲੀਨ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਵੱਲੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਾਗਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਦੇ ਲੋਕ ਵਿਰਲੇ ਟਾਵੇਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਮਿਸਾਲੀ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਅਜਿਹੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕਾਰੇ ਰੋਕਣ 'ਚ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਇਹ ਇਕ ਸਾਰਥਕ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਮਾਂ - ਬਾਪ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਹੀ ਕਾਬਲ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿਆਸਤ, ਡਾਕਟਰੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿਚ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੁਕਾਮ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੁਹਾਡੀ ਨਿਕੰਮੀ ਔਲਾਦ ਵੀ ਕਰ ਸਕੇ। ਪੈਸੇ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ ਡਿਗਰੀਆਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਚੱਲਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਆਮ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅੰਗੂਠਾ ਛਾਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਲੇਖਕ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਜਟਿਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਲਤਾ ਸਧਾਰਨ ਪਾਠਕ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ੌਕ ਪਾਲਣ ਵਾਲਾ ਛੋਟੀ ਵਿਧਾ ਗ਼ਜ਼ਲ ਜਾਂ ਗੀਤ ਲਿਖ ਕੇ ਜਲਦੀ ਫਾਰਗ ਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਣਾ ਲੋਚਦਾ ਹੈ। ਗਲਪ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਘੱਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗਲਪ ਵਾਰਤਾ ਮਿਹਨਤ ਮੰਗਦੀ ਹੈ। ਡਾ: ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਡਾਕਟਰੀ ਵਰਗੇ ਰੁਝੇਵੇਂ ਭਰੇ ਪੇਸ਼ੇ 'ਚੋਂ ਵਕਤ ਕੱਢ ਕੇ ਨਾਵਲ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ, ਉਹ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਇਹ ਇਕ ਹਿੰਮਤੀ ਕਦਮ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਰਨਾ ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣ ਲਈ ਵੀਹ ਵਾਰ ਸੋਚਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਵੇਂ ਨਾਵਲਕਾਰ ਦਾ ਗਲਪ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸੁਆਗਤ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅਖੀਰ 'ਚ ਮੈਂ ਛੋਟੇ ਵੀਰ ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦਿਆਂਗਾ ਕਿ ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਹਾਣੀ ਬਣਨ ਲਈ ਚੰਗੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਸੁਹਿਰਦ ਪਾਠਕ 'ਚ ਹੀ ਸੁਹਿਰਦ ਲੇਖਕ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਖੁਸ਼ ਆਮਦੀਦ ...

ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ

9465656214

ਦਰਦ ਕਹਾਣੀ ਨਾਰੀ ਦੀ ਹੈ ਇਹ ਨਾਵਲ-ਪਰਵੀਨ

ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਇਕ ਔਖੀ ਵਿਧਾ 'ਨਾਵਲ' ਰਾਹੀਂ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਲੇਖਕ ਡਾ: ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚੈ ਹੀ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਛੋਹੇ ਗਏ ਹਨ ਉਹ ਹਨ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵਿਕਰਾਲ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਰਹੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਅਤੇ ਦਾਜ ਦੇ ਲੋਭੀਆਂ ਦੀ ਦਰਿੰਦਗੀ, ਵਹਿਸ਼ਤ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਮਹਾਂ-ਮਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੇਵਲ ਔਰਤ ਹੈ। ਉਹ ਮਾਂ, ਬੇਟੀ ਜਾਂ ਭੈਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਥਾਨਕ ਬੜੇ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਥਾਨਕ ਸ਼ੈਲੀ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਇਹ ਨਾਵਲ ਕਥਾ - ਰਸ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਜਿਗਿਆਸਾ ਪਾਠਕ ਦਾ ਦਾਮਨ ਘੁੱਟ ਕੇ ਪਕੜੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਪਾਤਰ ਚਿਤਰਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਜੁਗਤ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘਾਈਆਂ ਤੱਕ ਉਤਰ ਕੇ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਮਨੋ-ਰੋਗਾਂ ਬਾਰੇ ਪੱਕੀ ਪਕੜ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਦਾਜ ਦੇ ਲੋਭੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਧੀ 'ਤੇ ਢਾਹੇ ਗਏ ਜ਼ੁਲਮ - ਸਿਤਮ ਪਾਠਕ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਮੁੱਢੋਂ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰਖ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਕਰੁਣਾ - ਰਸ ਇਥੇ ਆਪਣੀ ਇੰਤਹਾ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਪਿਆ ਵਗਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਲੇਖਕ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਚਿਤਰਣ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰੱਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਯਥਾਰਥ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਵਾਪਰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਸੰਤਾਪ ਦੇ ਸਮਾਜਕ - ਆਰਥਕ ਕਾਰਨਾਂ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪ ਇਸ ਤੇ ਉਚੇਚਾ ਫਲਸਫ਼ਾ ਝਾੜਨ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਜਨ - ਸਧਾਰਨ ਦੀ ਬੋਲਚਾਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਨ। ਵਧੇਰੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਇਸ ਨਵੇਂ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ - ਆਮਦੀਦ। ਅੱਲਾਹ ਕਰੇ ਜ਼ੋਰਿ-ਕਲਮ ਔਰ ਭੀ ਜ਼ਿਆਦਾ।

ਸੁਭਾਸ਼ ਦੀਵਾਨਾ
ਮੋ : 98888-29666

ਡਾ: ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਨਾਵਲ ਹੈ ਜੋ ਨਾਰੀ ਦੁਖਾਂਤ ਨੂੰ ਸਪਰਖਿਤ ਹੈ। ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਕ ਨੇ ਸਮੂਹ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਪੀੜ ਦੀ ਵਿਥਿਆ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਕੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ਪੀੜ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ। ਨਾਵਲ ਬੜਾ ਰੋਚਕ ਹੈ, ਅਖੀਰ ਤਕ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਬਣਾਈ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅੰਤ ਸਮਾਜਿਕ ਦਰਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਹੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਸੇਧ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕ ਕੌਰ

ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਇਸਤਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ,
ਪੰਜਾਬ।

ਆਤਮ-ਕਥਨ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵੱਲ ਮੇਰਾ ਝੁਕਾਅ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਵਲ “ਪਵਿੱਤਰ ਪਾਪੀ” ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਕਾਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ, ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ, ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ, ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਮਨ ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਕੀਤਾ। ਨਾਵਲਕਾਰ ਇੱਕ ਮਾਨਸਿਕ ਚਕਿੱਤਸਕ ਜਾਂ ਸਾਈਕੋਟਰਿਸਟ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬਾਖੂਬੀ ਉਲੀਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ 2010 ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ। ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੀ ਰੋਗੀ ਦੀ ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਵਲ ਲਿਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਨਾਰੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਪਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਦੀ ਔਰਤ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਜਿਸ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਲੈਣ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਇਹ ਲਿਖਤ ਲਿਖੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮੇਰੀ ਅੰਤਰ ਆਤਮਾ ਨੇ ਮੈਥੋਂ ਲਿਖਵਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਹਿੱਸੇ ਮੇਰੇ ਆਪਣਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਹੱਡ ਬੀਤੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਹਾਣੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਕਲਪਨਾ ਲੱਗੇ। ਇੱਕ ਤੁੱਛ ਜਿਹਾ ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਪਾਠਕ ਇਸ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਲਅੰਕਣ ਕਰਨਗੇ।

ਇਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਸਾਥ ਮਿਲਿਆ। ਮੇਰੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਜਸਰੀਨ ਕੌਰ, ਸਾਡੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਅਮਰੀਕ ਕੌਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਭੈਣਜੀ ਕਹਿ ਕਿ ਸੱਦਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਵਰਗੀ ਭੈਣ ਤਸਰੀਨ ਕੌਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਿਖਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥ ਸਦਕਾ ਹੀ ਮੈਂ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਐਮ ਏ (ਐਮ ਏ ਇੰਗਲਿਸ਼, ਹਿਸਟਰੀ, ਪਬਲਿਕ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬੀ) ਸੰਪੰਨ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਚੰਗੇ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਮਾਹੌਲ ਨੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੇ ਮੇਹਨਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੀ ਡਿਸਪੈਂਸਰ ਮਨਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਵੀ

ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਟਾਈਪ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ।

“ਗੁਰੂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਗਤ ਨਹੀਂ” ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਸਾਬਿਤ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਦੀਵਾਨਾ ਜੀ ਅਤੇ ਸ: ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਜੀ ਨੂੰ ਝਾਤ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮੈਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਗਲਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਵਿਆਕਰਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਡਾਇਲਾਗ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੁਭਾਸ਼ ਅੰਕਲ ਅਤੇ ਤਰਸੇਮ ਅੰਕਲ ਨੇ ਭਰਪੂਰ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਥੱਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ 'ਬਾਬਾ ਬੋਹੜ' ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਪ੍ਰੋ.ਸ:ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਯੋਗੀ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਮੈਂ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ।

ਇਕ ਚੰਗਾ ਪਾਠਕ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਚਨਾ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਲੇਖਕ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੀਆ ਲਿਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਸਕੇ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਰਹੇਗਾ। ਸਭ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਪਰਵਾਨ ਹੋਣਗੇ।

ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ
ਡਾ: ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ
ਬੀ.ਐਚ.ਐਮ.ਐੱਸ
ਮੋ:ਨੰ:9878034447

ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨ ਬਿਉਰਾ

- ਨਾਮ** - ਡਾ: ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ
- ਜਨਮ ਮਿਤੀ** - 17-12-1983
- ਵਿੱਦਿਆ** - ਐਮ.ਏ.(ਪੰਜਾਬੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਇਤਿਹਾਸ, ਪਬਲਿਕ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ)।
- ਕਿੱਤਾ ਡਿਗਰੀ** - 1. ਬੀ.ਐਚ.ਐਮ.ਐਸ.
2. ਬੀ.ਪੀ.ਟੀ
- ਜਨਮ ਸਥਾਨ** - ਪਿੰਡ ਬਸਰਾਏ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
- ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ** - ਸ.ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ
- ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਮ** - ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ
- ਭਰਾ** - ਡਾ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕਰਨਬੀਰ ਸਿੰਘ
- ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਮ** - ਡਾ.ਜਸਰੀਨ ਕੌਰ
- ਪੁੱਤਰ** - ਸਿਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ
- ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ** - ਤਸਰੀਨ ਕੌਰ, ਅਮਰੀਕ ਕੌਰ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ, ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ, ਬੇਬੀ ਅਨੂਪ ਕੌਰ, ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਕੰਵਲ ਜੀਤ ਕੌਰ
- ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ** - ਜਸਰੀਨ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਕਲੀਨਿਕ ਸਾਹੋਵਾਲੀਆ ਮਾਰਕੀਟ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ।
- ਫੋਨ.ਨੰ** - 9878034447

ਰਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਗੇਟ ਖੜਕਿਆ।

“ਬਿਕਰਮ ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹੋ, ਕਿੱਥੇ ਮਰ ਗਿਆਂ ਭੂਤਨੀ ਦਿਆ,” ਇਹ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ। ਲੜਖੜਾਉਂਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪੀੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।

“ਆਇਆ ਭਾਅ ਜੀ, ਆਇਆ,” ਬਿਕਰਮ ਨੇ ਦੌੜ ਕੇ ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹਿਆ।

“ਭਾਅ ਜੀ ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਫੇਰ...” ਬਿਕਰਮ ਨੇ ਐਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਵੱਟ ਕੇ ਥੱਪੜ ਮਾਰਿਆ।

“ਤੂੰ ਸਾਲਿਆ ਨੌਕਰ ਏਂ, ਨੌਕਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਲਿਆ ਤਾਂ ਜੁਬਾਨ ਖਿੱਚ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੁੰ”।

ਬਿਕਰਮ ਵਿਚਾਰਾ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਮੋਟਰਸਾਇਕਲ ਅੰਦਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ।

“ਤੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਅਕਲ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀ, ਏਸੇ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾ ਲਿਖਾ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਕਰਾਈ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇੜੀ ਬਣ ਕੇ ਘੁੰਮਦਾ ਫਿਰੇਂ”। ਬਿਕਰਮ ਅਤੇ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਸੁਣ ਕੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਇਸ ਆਦਤ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ 'ਚ ਪੇਅਡ ਸੀਟ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ. ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਕਿ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਲੀਨਿਕ ਸਾਂਭਣ ਜੋਗਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਪਰ ਡਿਗਰੀ ਮੁੱਕਿਆਂ ਦੇ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਨਾ ਲੱਗਿਆ। ਨਾ ਤਾਂ ਟਿਕ ਕੇ ਕਲੀਨਿਕ ਤੇ ਬਹਿੰਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੀ ਗੱਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਾ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਉਸ ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ।

ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੈਨੂੰ ਵਿਹਲੇ ਨੂੰ ਬਿਠਾ ਕੇ ਖਵਾਉਂਦੇ ਰਹਾਂਗੇ?”

“ਛੱਡੋ ਜੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਸਵੇਰੇ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਵੈਸੇ ਵੀ ਕੋਈ ਹੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ”, ਮਾਂ ਨੇ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਧੱਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਆਹੋ ਸਵੇਰੇ ਸੁਣ ਲਈਂ ਇਹਦੀਆਂ ਚਿਕਣੀਆਂ ਚੋਪੜੀਆਂ, ਤੇਰੇ ਹੀ ਲਾਡ ਪਿਆਰ ਨੇ ਵਿਗਾੜਿਆ ਇਸ ਨੂੰ, ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣ ਦਿੱਤਾ, ਅਖੇ ਮੇਰਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ

ਤੇ ਪੁੱਤ ਆ, ਕਰ ਲਾ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਲਾਡਲੇ ਦੇ ਚਾਅ ਪੂਰੇ, ” ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਰਾ ਦੋਸ਼ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਂ ਨੇ ਜਗਜੀਵਨ ਦੇ ਬੂਟ ਉਤਾਰੇ, ਪੱਗ ਲਾਹ ਕੇ ਪਰ੍ਹੇ ਰੱਖੀ ਤੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਨ ਲੱਗ ਪਈ।

“ਪੁੱਤ ਇੰਝ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰ, ਨਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਚਾਹੇ ਨਸ਼ਾ ਜਿਹੜਾ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਘਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੰਦੈ” ਮਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਸ਼ਰਾਬ ਵੀ ਕੋਈ ਨਸ਼ਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਸੋਮਰਸ ਆ, ਤੇਰ੍ਹਵਾਂ ਰਤਨ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ,” ਲੜਖੜਾਉਂਦੀ ਅਵਾਜ਼ ‘ਚ ਕਹਿੰਦਾ ਕਹਿੰਦਾ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ‘ਚ ਘੂਕ ਸੌਂ ਗਿਆ। ਮਾਂ ਉਸ ਤੇ ਕੰਬਲ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ‘ਚ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ।

ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਕੇ ਲੇਟ ਗਏ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ 'ਚ ਕਿੱਥੇ ਕਮੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ, ਰੁਤਬਾ ਰਸੂਖ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਔਲਾਦ ਦੀ ਕਮੀ ਸੀ, ਉਹ ਜਗਜੀਵਨ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਰਾਜਕੁਮਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਹੋਈ। ਪਰ ਪੜ੍ਹਾਈ 'ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਪ੍ਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਦਾ ਟੈਸਟ ਕਲੀਅਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ 'ਚ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ. ਦੀ ਸੀਟ ਲੈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਮਾੜੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ 'ਚ ਰਹਿ ਕੇ ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਗਾਂਝੇ ਵਰਗੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਵੀ ਲੈ ਦੇ ਕੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਡਿਗਰੀ ਤਾਂ ਮਿਲ ਗਈ ਪਰ ਉਹ ਵਧੀਆ ਮਨੁੱਖ ਨਾ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਬੂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਝੋਰਾ ਖਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਮਰ ਢਲਦੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਗਜੀਵਨ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਲਗ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਚਾਂ 'ਚ ਹੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਨਿਕਲ ਗਈ।

“ਬਿਕਰਮ, ਓ ਬਿਕਰਮ, ਚਾਹ ਪਿਆ ਦੇ ਯਾਰ”, ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਉਠਦਿਆਂ ਸਾਰ ਕਿਹਾ।

“ਆਇਆ ਭਾਅ ਜੀ”, ਬਿਕਰਮ ਨੇ ਫਟਾਫਟ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਆਹੋ, ਦੇ ਆ ਚਾਹ ਵੱਡੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ, ਲੇਟ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣੇ ਆ, ਮਰੀਜ਼ ਵੇਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣੇ ਆ ਚੌਕ 'ਚ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ,” ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵਿਅੰਗ ਭਰੇ ਲਹਿਜੇ 'ਚ ਕਿਹਾ। ਜਗਜੀਵਨ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਝਟਪਟ ਮੰਜੇ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ।

“ਡੈਡੀ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਓ, ਦਿਨ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਚੜ੍ਹ ਲੈਣ ਦਿਉ”

“ਦਸ ਵੱਜ ਗਏ ਨੇ, ਤੇਰਾ ਹਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਿਆ”?

“ਕੋਈ ਕੰਮ-ਧੰਦਾ ਕਰ ਲੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਦੋਸਤਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗ-ਮੰਗ ਖਾਏਂਗਾ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਸੀਹਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਓ ਬਥੇਰਾ ਕੁਝ ਆ ਆਪਣੇ ਕੋਲ, ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਖਾ ਮਰਦਾ ਮੈਂ,” ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਬਿਕਰਮ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਫੜ੍ਹਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਖਾਧਿਆਂ ਤਾਂ ਖੂਹ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਨੇ । ਨਾਲੇ ਵਿਹਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੁੜੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਰੋਟੀ ਬਿਕਰਮ ਦੇ ਹੱਥ ਦੀ ਹੀ ਖਾਈ”

“ਕੁੜੀ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਆ, ਅੱਜ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਿਓ ਅਖਬਾਰ ਚ, ਪੰਜਾਹ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਫੋਨ ਆ ਜਾਂਦੇ ਆ, ਉਹ ਵੀ ਨੌਕਰੀ ਪੇਸ਼ੇ ਵਾਲੀਆਂ ਦੇ। ਫੇਰ ਰੋਟੀਆਂ ਤੇ ਪੈਸੇ ਵੀ ਨਾਲ ਈ ਆ ਜਾਣੇ ਆ”, ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਮੀਰ ਹੋਣ ਦਾ ਰੋਹਬ ਜਿਤਾਉਂਦਿਆ ਕਿਹਾ।

“ਅੱਛਾ, ਜੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਈਏ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਵੇਂਗਾ”? ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਜਚ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹੀ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਇਸਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ। ਹੋ ਸਕਦੈ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸੁਧਰ ਜਾਏ।

“ਬਸ ਕੁੜੀ ਸੋਹਣੀ ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਪੇਸ਼ਾ ਹੋਵੇ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ”, ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਹਾਮੀ ਭਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਜਗਜੀਵਨ ਵੀ ਅਸਲ 'ਚ ਇਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੌਕਰੀ ਪੇਸ਼ਾ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋ ਜਾਵੇ ਜੋ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਨਾ ਪਵੇ। ਬਾਕੀ ਆਪਣੇ ਖਾਣ ਨੂੰ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ ਬਥੇਰੀ ਏ।

ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹੀ ਗੱਲ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਆਪਸੀ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਖਬਾਰ 'ਚ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਬਿਉਰਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਜਗ੍ਹਾ ਉਹ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇਖ ਕੇ ਆਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸੰਦ ਨਾ ਆਏ।

ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਫੋਨ ਆਇਆ। ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਨ, ਵੱਡੀ ਲੜਕੀ ਪਰਵੀਨ ਐਮ.ਐਸ.ਸੀ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ 'ਚ ਅਧਿਆਪਿਕਾ ਸੀ, ਛੋਟੀ ਲੜਕੀ ਬੀ.ਡੀ.ਐਸ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਇੱਕ ਬੇਟਾ ਸੀ ਜੋ ਐਮ.ਟੈਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਿਸ਼ਤਾ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਚ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਉਂਦੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਲੜਕੀ ਦੇਖਣ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਪਰ ਉਹ ਚਿੰਤਤ ਵੀ ਸਨ ਕਿ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਜਾਗਰ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਲੰਧਰ ਵਾਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਚੁਣਿਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਨਾ ਤਾਂ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਉਥੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਸੀ।

ਐਤਵਾਰ ਦਾ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ। ਜਗਜੀਵਨ ਤੇ ਉਸਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਜਲੰਧਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਪ੍ਰੋ:ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜਲੰਧਰ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਉਹ

ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੇਕ, ਸਾਦਗੀ ਪਸੰਦ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲ ਇਨਸਾਨ ਸਨ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ, ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਬੜਾ ਨਿੱਘਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। “ਘਰ ਲੱਭਣ 'ਚ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ?” ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਗਲਵੱਕੜੀ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਨਹੀਂ ਅੰਕਲ, ਸੌਖਾ ਲੱਭ ਗਿਆ।”

“ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਸੂਰਤ ਤੇ ਸੀਰਤ ਤਾਂ ਬਾਕਮਾਲ ਹੈ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਬੋਲਚਾਲ ਤੇ ਦਿੱਖ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੈਮਲੀ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਦੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੈਸਟ ਰੂਮ 'ਚ ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਫਰਨੀਚਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਡਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਬੜੇ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਸੁਆਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਇਹ ਛੋਟੀ ਬੇਟੀ ਲਵਲੀਨ, ਬੀ.ਡੀ.ਐਸ ਸੈਕੰਡ ਯੀਅਰ 'ਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀ ਏ, ਤੇ ਇਹ ਬੇਟਾ ਅਮਿਤੋਜ਼, ਇਸ ਦਾ ਐਮ.ਟੈਕ 'ਚ ਪਹਿਲਾ ਸਾਲ ਹੈ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਬੜੇ ਹੋਣਹਾਰ ਬੱਚੇ ਨੇ ਜੀ ਤੁਹਾਡੇ” ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ। “ਬੱਸ ਜੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਬੜੀ ਮੇਹਰ ਏ, ਮੇਹਨਤੀ ਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬੱਚੇ ਨੇ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਮ-ਪਤਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਪਰਵੀਨ, ਬੇਟਾ ਚਾਹ ਲਿਆਉ, ਮਹਿਮਾਨ ਵੇਟ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ।

“ਲਵਲੀਨ ਬੇਟਾ, ਜਾਉ ਦੀਦੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ ਰਸੋਈ 'ਚ ਜਾ ਕੇ”, ਪ੍ਰੋ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਛੋਟੀ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਪਰਵੀਨ ਜਦੋਂ ਕਮਰੇ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈਆਂ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਗਰੀਨ ਕਲਰ ਦਾ ਕਢਾਈ ਵਾਲਾ ਸੂਟ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਬੜਾ ਸਾਦਾ ਜਿਹਾ ਮੇਕ-ਅਪ ਸੀ, ਤਿੱਖੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼, ਗੋਰਾ ਰੰਗ, ਉਹ ਪਰਵੀਨ ਨਹੀਂ ਪਰੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਦੇਖ ਕੇ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਉਸ ਨੂੰ ਨੂੰਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ 'ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ' ਬੁਲਾਈ। “ਬੇਟਾ ਏਧਰ ਮੇਰੇ ਲਾਗੇ ਬੈਠ ਆ ਕੇ, ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਾਗੇ ਬੈਠਣ

ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਆਏ ਅੰ ਏਥੇ” ? ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੱਸ ਪਏ।

“ਹਾਂ ਜੀ, ਅੰਕਲ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ” ਅੱਗੋਂ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਫੇਰ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਸਾਰੇ ਸਰਸਰੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।

“ਦੇਖੋ ਜੀ, ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਬੇਟੀ ਪਸੰਦ ਏ, ਅੱਗੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੱਸ ਦਿਉ” ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਮੁੰਡਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ, ਬਾਕੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ 'ਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ” ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਤੇ ਬਾਕੀ ਪਰਵੀਨ ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

“ਬੇਟਾ, ਤੁਸੀਂ ਬਾਹਰ ਲਾਅਨ 'ਚ ਬੈਠ ਜਾਉ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਬਾਰੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਜਾਣ ਲਵੋ,” ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਤੇ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਜਗਜੀਵਨ ਤੇ ਪਰਵੀਨ ਬਾਹਰ ਲਾਅਨ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ।

ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਪਰਵੀਨ ਸਿਰਫ ਹਾਂ-ਨਾਂਹ 'ਚ ਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀ ਰਹੀ। ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਅੱਗੋਂ ਸੁਆਲ ਨਾ ਕੀਤਾ।

“ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੈਂ ਪਸੰਦ ਤਾਂ ਹਾਂ” ? ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ। “ਹਾਂ ਜੀ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਬੱਸ ਐਨਾ ਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਜਗਜੀਵਨ ਐਨੇ 'ਚ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹਨ। ਮਾਂ ਨੇ ਫਟਾਫਟ ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਮੁੱਠੀ 'ਚ 1100 ਰੁਪਏ ਦਾ ਸ਼ਗਨ ਦੇ ਕੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।

“ਦੇਖੋ ਜੀ, ਮੈਂ ਝੱਟ ਮੰਗਣੀ ਪਟ ਵਿਆਹ 'ਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ” ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਤਸਾਹਿਤ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਕੋਈ ਨਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਜਦੋਂ ਕਹੋ ਆਪਾਂ ਵਿਆਹ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਪੱਕੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਆਂ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਫੇਰ ਇਕ-ਦੋ ਦਿਨ 'ਚ ਹੀ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਫੋਨ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਲਾਵਾਂਗੇ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਸਾਰਿਆਂ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹੀ।

ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਗਏ। ਉਹ ਉਦਾਸ ਬੈਠੀ ਸੀ।

“ਬੇਟਾ ਕੀ ਗੱਲ, ਤੂੰ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ?”

“ਨਹੀਂ, ਪਾਪਾ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਬੱਸ ਵੈਸੇ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ”।

“ਬੇਟਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਦਸਤੂਰ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।”

“ਪਾਪਾ, ਤੁਸੀਂ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਲਵਾਂਗੀ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਹ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸਨ। ਇਹੀ ਸੋਚ ਕੇ ਉਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਪਰਵੀਨ ਅਤੀਤ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਨਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਸਕੇ।

ਪਰਵੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ਦਿਲ ਸੀ। ਕਲਾਸ 'ਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਅੱਵਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਰਿਹਾ। 12ਵੀਂ ਮੈਡੀਕਲ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਟੈਸਟ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੌਰਾਨ ਮਾਂ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਢਿੱਲੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ ਟੈਸਟ ਕਲੀਅਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਜਲੰਧਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਬੀ.ਐਸ.ਸੀ. 'ਚ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਰਹੀ। ਫੇਰ ਬੀ.ਐੱਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਐਮ.ਐਸ.ਸੀ. 'ਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਭੁੱਲ੍ਹੇ ਸੁਭਾਅ ਕਰਕੇ ਹਰ ਕੋਈ ਉਸ ਨਾਲ ਹੱਸ ਕੇ ਮਿਲਦਾ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਉਸ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ।

ਇਕ ਦਿਨ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ 'ਚ ਬੈਠੀ ਪਰਵੀਨ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਕੈਨ ਆਈ ਸਿਟ ਹੇਅਰ”? ਅਚਾਨਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਜਦ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਮਾਰਟ ਨੌਜਵਾਨ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ।

“ਯਾ ਸ਼ੋਅਰ, ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੇ ਹੋ” ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਮਾਈ ਸੈਲਫ਼, ਅਰੁਣ ਵਰਮਾ ਐਮ.ਐਸ.ਸੀ. ਬਾਉਟਨੀ ਸੈਕੰਡ ਯੀਅਰ” ਅਰੁਣ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਅਰੁਣ ਛੇ ਫੁੱਟ ਲੰਮਾ ਕਲੀਨ ਸ਼ੇਵ, ਗੋਰਾ ਰੰਗ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੋਣਹਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ।

ਪਰਵੀਨ ਕੁਝ ਪਲ ਲਈ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਹੀ ਨਾ ਹਟਾ ਪਾਈ।

“ਯੂ ਆਰ ਪਰਵੀਨ, ਐਮ ਆਈ ਰਾਈਟ? ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸੁਣ ਚੁੱਕਿਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ” ਅਰੁਣ ਨੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਖਾਤਿਰ ਕਿਹਾ।

“ਕੀ ਸੁਣਿਆਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ”? ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਭਰੇ ਲਹਿਜੇ 'ਚ ਕਿਹਾ।

“ਦੇਟ ਯੂ ਆਰ ਵੈਰੀ ਬਰਾਈਟ ਸਟੂਡੈਂਟ” ਅਰੁਣ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਜੀ ਬੱਸ, ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਏ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹਾ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ। “ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੇ ਰੂਲਜ਼ ਫਾਲੋਅ ਕਰੋ, ਪਲੀਜ਼!” ਨੇੜਿਓਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਟੂਡੈਂਟ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਦੋਨੋਂ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਏ। ਪਰਵੀਨ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬੈਠੀ ਤੇ ਫੇਰ “ਓ ਕੇ, ਸੀ ਯੂ ਨੈਕਸਟ

ਟਾਈਮ” ਕਹਿ ਕੇ ਚਲੀ ਗਈ। ਅਰੁਣ ਨੇ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਸਮਾਈਲ ਦੇ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ।

ਹੋਸਟਲ ਆ ਕੇ ਪਰਵੀਨ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਅਰੁਣ ਬਾਰੇ ਹੀ ਸੋਚਦੀ ਰਹੀ। ਉਸ ਦੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ, ਉਸ ਦਾ ਡਰੈਸ-ਅਪ ਕਿਸੇ ਸੁਲਝੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਂਗ ਸੀ। ਉਹ ਆਮ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਹਟ ਕੇ ਸੀ।

“ਪਰਵੀਨ ਡਿਨਰ ਲੱਗ ਗਿਆ” ਉਸ ਦੀ ਰੂਮ-ਮੇਟ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਟੁੱਟ ਗਈ।

ਅਰੁਣ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਦਾ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਲਾਈਕ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਾਲੋਅ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਥੇ ਪੂਰੀ ਕੈਲਕੂਲੇਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਅਰੁਣ ਐਨੀ ਜਲਦੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਇਕ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਇਨਸਾਨ ਸੀ। ਉਹ ਇਕ ਚੰਗੇ ਮਿਡਲ ਕਲਾਸ ਘਰਾਣੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਜੋਤਿਸ਼ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਮਹਿਰ ਸਨ। ਜਿੰਨਾ ਲੋੜ ਪਵੇ ਉਨਾ ਹੀ ਬੋਲਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਰੁਣ ਨੂੰ ਐਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ “ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਲੋਕ ਪੁੱਛਕੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਨਾ ਚਲ ਪਈਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਪੈ ਜਾਵੇ”। ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਦਿਲੋਂ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਉਸ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ। ਪਰ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਅੰਦਰ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਆਸ਼ਕ ਜਾਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਅਗਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਪਲੈਨਿੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।

ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਪਰਵੀਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਘੱਟ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਪਰਵੀਨ ਫੇਰ ਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਤੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਅਰੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਥੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਪਰ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬੈਠਣਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਾ ਸਮਝਿਆ। ਉਹ ਜਾ ਕੇ ਦੂਜੀ ਲਾਈਨ 'ਚ ਬੈਠ ਗਈ। ਅਰੁਣ ਦੀ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਕਿਤਾਬ ਉੱਤੇ ਤੇ ਦੂਜੀ ਪਰਵੀਨ ਵੱਲ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਰੁਣ ਉਸ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਕਿ ਕਲ੍ਹ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੀਲਿੰਗਸ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਰਵੀਨ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ ਤਾਂ ਅਰੁਣ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਹੋ ਤੁਰਿਆ। “ਐਕਸਕਿਊਜ਼ ਮੀ, ਕੈਨ ਆਈ ਵਾਕ ਵਿਦ ਯੂ”? ਇਹ ਅਰੁਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਸਿਰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ।

“ਕੰਟੀਨ ਚਲ ਕੇ ਬੈਠਦੇ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਖ ਵੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ” ਅਰੁਣ ਨੇ ਝਿਜਕਦੇ ਹੋਏ

ਕਿਹਾ।

“ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਖ ਨਹੀ, ਮੈਂ ਰੂਮ 'ਚ ਜਾਣਾ ਏ” ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਇਨਕਾਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਐਜ਼ ਯੂ ਵਿਸ਼, ਸੀ.ਯੂ. ਟੂ-ਮਾਰੋ” ਅਰੁਣ ਐਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਕੰਟੀਨ ਵੱਲ ਹੋ ਤੁਰਿਆ। ਪਰਵੀਨ ਵੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਸਟਲ ਵੱਲ ਚਲ ਪਾਈ।

ਅਰੁਣ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਬੈਠਾ ਸੋਚੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਗਲਤ ਤਾਂ ਨਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਕਾਬੂ ਨਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਅਰੁਣ ਨੂੰ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਹਲੂਣਾ ਜਿਹਾ ਦੇ ਜਾਂਦੀ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਹਾਂ 'ਚ ਕਾਫੀ ਦੋਸਤੀ ਹੋ ਗਈ। ਦੋਹਾਂ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰ ਦੀ ਚਿੰਗਾਰੀ ਫੁੱਟ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

“ਕੀ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਭਰ ਦੀ ਸਾਥੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਏਂ”? ਇਕ ਦਿਨ ਅਰੁਣ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਕਹਿ ਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਇਸ ਪ੍ਰਪੋਜ਼ਲ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਪਰਵੀਨ ਵੀ ਇਹੋ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਝਿਜਕੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਨਾਲ ਹਾਮੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਦੋਹੇਂ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਸੁਪਨੇ ਸਜਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। “ਕੀ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਪੇਰੇਂਟਸ ਨੂੰ ਮਨਾ ਲਵੇਂਗੀ”? ਅਰੁਣ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਦਾ ਹੱਥ ਘੁੱਟਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਪਹਿਲਾਂ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਗੱਲ ਕਰ, ਤੇ ਫੇਰ ਮੈਂ ਕਰਾਂਗੀ”।

“ਯਾਰ, ਪਾਪਾ ਅਜਿਹੀਆ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਟਰਿਕਟ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾ ਦਿਆਂਗਾ”, ਅਰੁਣ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਹੌਸਲਾ ਦਿੱਤਾ।

“ਮੇਰੇ ਪਾਪਾ ਤਾਂ ਮੰਨ ਜਾਣਗੇ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਨੇ”, ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੋੜ ਸਕਦੇ। “ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ, ਜੇ ਨਾ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਚਲੇ ਜਾਣਾ” ਅਰੁਣ ਨੇ ਭਾਵੁਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਨਹੀਂ ਐਵੀਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦੀਆਂ, ਜੋ ਹੋਵੇਗਾ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਅਰੁਣ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਅੱਜ ਅਰੁਣ ਦੇ ਘਰ ਕਾਫੀ ਚਹਿਲ-ਪਹਿਲ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਮ ਰੁਟੀਨ ਨਾਲੋਂ ਹੱਟ ਕੇ ਪੈਂਟ-ਸ਼ਰਟ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਕ ਸ਼ਖ਼ਸ ਮਠਿਆਈ ਦੇ ਡੱਬੇ ਫੜੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋ ਹੋਰ ਸੱਜਣ ਤੇ ਦੋ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੁੰਦਰ ਸਾੜੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਸਭ ਅਰੁਣ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਲਈ ਆਏ ਸਨ।

ਅਰੁਣ ਅੱਜ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੱਲ੍ਹ ਉਸ ਦੇ ਐਮ.ਐਸ.ਸੀ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਖਤਮ ਹੋਏ ਸਨ। ਅੱਜ ਉਸ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਬਾਰੇ ਘਰ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਅਰੁਣ ਪੂਰਾ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਕਦੇ ਅੱਖ'ਚ ਅੱਖ ਪਾ ਕੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦੋ ਮਰੂਤੀ ਕਾਰਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਤੇ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਜੋਤੀ ਰਸੋਈ 'ਚ ਮਹਿਮਾਨ-ਨਵਾਜ਼ੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ 'ਚ ਮਸਰੂਫ ਸਨ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਗੱਲਵਕੜੀ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ। “ਮਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ”, ਅਰੁਣ ਨੇ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। “ਬੇਟਾ ਪਹਿਲਾ ਫਰੈਸ਼ ਹੋ ਜਾਓ, ਘਰ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੋ, ਉਹ ਤੇਰੀ ਹੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ”, ਮਾਂ ਨੇ ਅਰੁਣ ਨੂੰ ਟੋਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਅਰੁਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਪਿਤਾ ਨੇ ਅਰੁਣ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ, “ਬੇਟਾ ਅਰੁਣ ਆਓ, ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੋ”।

“ਆਇਆ ਜੀ”, ਪਿਤਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਤੇ ਫਟਾਫਟ ਗੈਸਟ ਰੂਮ ਵੱਲ ਹੋ ਤੁਰਿਆ।

“ਨਮਸਤੇ ਅੰਕਲ, ਨਮਸਤੇ ਅੰਟੀ”, ਅਰੁਣ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਬੇਟਾ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਬੇਟੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਹੈ”, ਪਿਤਾ ਨੇ ਗਰੀਨ ਸ਼ਰਟ ਪਾਈ ਬੈਠੇ ਮਿਸਟਰ ਤਰਲੋਕ ਨਾਥ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਅਰੁਣ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜਿਆ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਿਲਾਸ ਡਿੱਗਦਾ-ਡਿੱਗਦਾ ਮਸਾਂ ਬਚਿਆ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਗਲੇ 'ਚੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਹੀ ਨਾ ਨਿਕਲੀ। ਪਿਆਰ ਦੀ ਕਲੀ ਫੁੱਲ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਰੜਾ ਗਈ ਸੀ। ਅਰੁਣ ਦਾ ਉਥੇ ਬੈਠੇ ਦਮ ਜਿਹਾ ਘੁਟਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਰਸੋਈ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ।

“ਮਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਪੁੱਛੇ ਸਭ ਕੁਝ ਤਹਿ ਕਰ ਦਿੱਤਾ”, ਅਰੁਣ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਕਲਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਬੇਟਾ ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਸਭ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਏ, ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਘਰ ਦਾ ਹੈ”।

“ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਪੁੱਛਣਾ ਤਾਂ ਬਣਦਾ ਸੀ, ਇਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ”? ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਅਰੁਣ ਦਾ ਗਲਾ ਭਰ ਆਇਆ।

“ਤੂੰ ਐਨਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਿਉਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਏਂ, ਮੈਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਦੱਸ”, ਮਾਂ ਨੇ ਘਬਰਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਮਾਂ ਮੈਂ ਇਕ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਜੀਣ ਮਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹਾਂ” ਅਰੁਣ ਦੇ ਹੰਝੂ ਵਹਿ ਨਿਕਲੇ।

“ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਤੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਕਿਉਂ ਚੁੱਕਿਆ”? ਅਰੁਣ ਰਸੋਈ 'ਚ ਬਣੀ ਸੈਲਫ ਨਾਲ ਢਾਸਣਾ ਲਗਾਈ ਖੜਾ ਰਿਹਾ।

“ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਏ ਪੁੱਤਰ, ਪਰ ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਨੇ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਤੋਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਮੁਕਰਣਗੇ”, ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲਵਕੜੀ 'ਚ ਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੈਡਰੂਮ 'ਚ ਲੈ ਗਈ। ਅਰੁਣ ਉਥੇ ਬੈਠਾ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਡੁਸਕਦਾ ਰਿਹਾ।

ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਰੁਣ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਉਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਗੱਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਲਾਲ ਪੀਲੇ ਹੋ ਗਏ।

“ਇਸ਼ਕ ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਨੇਕ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਏ, ਕਿ ਜੋਤਸ਼ੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦੇ ਕੇ ਮੁੱਕਰ ਗਿਆ”, ਉਹ ਬੋਲੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਰੁਣ ਨੀਵੀਂ ਪਾਈ ਖੜਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਹੌਸਲਾ ਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ, “ਪਰ ਮੈਂ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦੇਵਾਂਗਾ”, ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਫੇਰ ਰੋਣ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।

“ਤੈਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅੱਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਂ”, ਉਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਹੀ ਇਕ ਦਮ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤਰੇਲੀਆ ਆਉਦੀਆਂ ਦੇਖ ਮਾਂ ਫਟਾਫਟ ਪਾਣੀ ਲੈ ਆਈ।

“ਤੂੰ ਪੁੱਤਰ ਏਥੋਂ ਜਾ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਆਰਾਮ ਕਰ”, ਮਾਂ ਨੇ ਅਰੁਣ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਉਸ ਦੀ ਸੁਪਨਮਈ ਦੁਨੀਆਂ ਵੱਸਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਜੜ ਗਈ। ਉਹ ਮੁਧੇ-ਮੂੰਹ ਜਾ ਕੇ ਲੇਟ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਦਰਦ ਨਾਲ ਫਟੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪਰਵੀਨ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਐਮ.ਐਸ.ਸੀ. ਦਾ ਕਲ੍ਹ ਅਖੀਰਲਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਸੀ। ਪਰ ਅਸਲੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਉਸ ਨੇ ਅੱਜ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਅਰੁਣ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਉਹ ਬਾਹਰ ਲਾਅਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀ ਇੱਕ ਪੌਦੇ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ-ਥੋੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਤੋੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛੇ ਆ ਕੇ ਕਦੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਿਆ।

“ਬੇਟਾ ਤੂੰ ਪੱਤੇ ਕਿਉਂ ਤੋੜ ਰਹੀ ਏਂ”?

“ਨਹੀਂ ਪਾਪਾ, ਉਹ ਪੱਤੇ ਖਰਾਬ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸੁਆਲ ਦਾ ਬੜੀ ਘਬਰਾਹਟ ਨਾਲ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਬੇਟਾ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਟੈਨਸ਼ਨ 'ਚ, ਲੱਗ ਰਹੀ ਏਂ ਮੈਨੂੰ” ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਭਾਂਪ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਪਾਪਾ ਜੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮੰਗਾਂ ਤਾਂ ਇਨਕਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਬੜੇ ਤਰਲੇ ਵਾਲੇ ਲਹਿਜੇ 'ਚ ਕਿਹਾ।

“ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਮੰਗ ਸਕਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਜਨਮ-ਸਿੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਏ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।
“ਪਾਪਾ, ਮੈਂ ਇਕ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਹਾਂ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਲਈ।

“ਉਸ ਲੜਕੇ ਬਾਰੇ ਜ਼ਰਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸ ਪੁੱਤਰ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਘੋਖ ਭਰੇ ਲਹਿਜੇ 'ਚ ਕਿਹਾ।

“ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਜੋਤਿਸ਼ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਨੇ” ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹਾ ਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਲੜਕੇ ਦਾ ਨਾਮ, ਖਾਨਦਾਨ ਵਗੈਰਾ”?

“ਅਰੁਣ ਵਰਮਾ, ਉਨ੍ਹੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਏ, ਸ਼ਾਇਦ ਕਰ ਲਈ ਹੋਵੇ”, ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਪਸੀਨਾ ਆ ਗਿਆ।

“ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬੇਟਾ, ਜੇ ਉਸ ਦਾ ਖਾਨਦਾਨ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ, ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼

ਨਹੀਂ” ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਪਰਵੀਨ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਚੰਬੜ ਗਈ।

“ਤੁਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਪਿਤਾ ਹੋ”, ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਹੰਝੂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ ਸਨ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਬੜੀ ਉੱਚੀ ਸੋਚ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਹਿਣ- ਸਹਿਣ, ਬੋਲ-ਚਾਲ ਇਕ ਦਰਵੇਸ਼ ਵਰਗਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉਪਰ ਸਨ।

“ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਸਭ ਏਕੋ ਪਹਿਚਾਨਬੋ” ਵਾਲੀ ਬਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਮ-ਰੋਮ 'ਚ ਸੀ।

ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਅਰੁਣ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਨੰਬਰ ਮਿਲਾਇਆ। ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਫਾ ਕਿਸੇ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਫੋਨ ਨਾ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਜਿਹੀ ਹੋਈ। ਫੇਰ ਕੁਝ ਦੇਰ ਰੁੱਕ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਫੋਨ ਮਿਲਾਇਆ।

“ਹੈਲੋ, ਕੌਣ”? ਇਹ ਅਰੁਣ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ।

“ਜੀ ਮੈਂ ਪਰਵੀਨ, ਅਰੁਣ ਨਾਲ ਗੱਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਏ”? ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਘਬਰਾਈ ਹੋਈ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਕਿਹਾ।

“ਰੁਕੋ, ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ”।

ਅਰੁਣ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਬੁਲਾ ਕੇ ਲੈ ਆਈ। ਅਰੁਣ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਫੋਨ ਜ਼ਰੂਰ ਪਰਵੀਨ ਦਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਜੁਆਬ ਦੇਵੇਗਾ, ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ। ਉਸ ਨੇ ਭਰੇ ਜਿਹੇ ਮਨ ਨਾਲ ‘ਹੈਲੋ’ ਕਿਹਾ।

“ਅਰੁਣ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਏ, ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਲਈ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਲਹਿਜੇ 'ਚ ਕਿਹਾ। ਅਰੁਣ ਸੁਣ ਕੇ, ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਗੁੰਮ ਰਿਹਾ। “ਤੂੰ ਬੋਲਦਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਠੀਕ ਤਾਂ ਹੈ ?”

“ਕੁਝ ਠੀਕ ਨਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਂ”, ਅਰੁਣ ਦਾ ਗਲ ਭਰ ਆਇਆ।

“ਪਰ ਅਰੁਣ.....”

“ਮੇਰਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਪੱਕਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ”, ਅਰੁਣ ਨੇ ਟੋਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਅਰੁਣ ਨੇ ਹੀ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੁਪਨੇ ਦਿਖਾਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ

ਭਿਆਨਕ ਸੁਪਨੇ ਵਾਂਗ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਫੋਨ ਛੁੱਟ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਕਮਰੇ 'ਚ ਬੈਠੀ ਰੋਂਦੀ ਰਹੀ। ਉਸ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਰੁਣ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਉਸ ਨੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵੱਲ ਵਧੀ। ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ 'ਚੋਂ ਨੀਂਦ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਭਾਲਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਗੋਲੀਆਂ ਕੱਢਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

“ਬੇਟਾ ਤੂੰ ਇਥੇ ਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਏਂ ? ਤੇਰੇ ਹੱਥ 'ਚ ਕੀ ਏ ?” ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹੱਥ ਛੁਪਾਉਂਦੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਫੇਰ ਜ਼ਾਰੋ-ਜ਼ਾਰ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਪੈਕਟ ਫੜ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਘੁੱਟ ਕੇ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ।

“ਮੇਰੀ ਧੀ ਐਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਿਕਲੇਗੀ, ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੇਟਾ ਇਹ ਕਾਇਰਤਾ ਭਰਿਆ ਕਦਮ ਏ, ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਲੈਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੁਨਾਹ ਹੈ”। “ਪਾਪਾ, ਅਰੁਣ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਰੁਣ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਏ”, ਪਰਵੀਨ ਰੋਂਦੀ- ਰੋਂਦੀ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਅਰੁਣ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਏ?”

“ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।”

“ਤੇ ਬੇਟਾ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਖਿਆਲ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ”। ਪਰਵੀਨ ਫਫਕ ਪਈ।

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ।

“ਪਾਪਾ, ਆਈ ਐਮ ਸੌਰੀ, ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿਓ, ਮੇਰਾ ਦਿਮਾਗ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਤੇ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਇਨਸਾਨੀ ਜਾਮਾ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਏ, ਪਿਤਾ ਰੂਪੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ, ਉਸਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣਾ ਤੇ ਰਜ਼ਾ 'ਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਏ, ਸੰਜੋਗ ਵਿਜੋਗ ਸਭ ਉਸ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ” ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੜੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਤੇ ਸੰਖੇਪ 'ਚ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਕਈ ਦਿਨ ਪਰਵੀਨ ਹੋਈਆਂ ਸਭ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੀ ਰਹੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ 'ਚ ਅਰੁਣ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਇੱਕ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਤੇ ਨਿਡਰ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਐਨਾ ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਿਆਰ ਹੁਣ ਨਫਰਤ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਅਰੁਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਰ ਯਾਦ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦੇ ਭੇਂਟ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸੀ ਕਿ “ਚੰਗਾ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਮਨ ਰੂਪੀ ਸਮੁੰਦਰ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ”। ਇਸ ਲਈ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਖਲੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਦੋਜਹਿਦ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਹੀ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ 'ਚ ਸਾਇੰਸ ਟੀਚਰ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ।

ਪਰਵੀਨ ਤੇ ਜਗਜੀਵਨ ਦਾ ਰੋਕਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵਾਂ ਘਰਾਂ 'ਚ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ । ਏਧਰ ਵਿਆਹ ਦੇ ਚਾਅ 'ਚ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਹੋਰ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਨਿੱਤ ਯਾਰਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਮਹਿਫਲਾਂ ਸੱਜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਡਾ.ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਨੂੰ ਬਥੇਰਾ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਪਰ ਉਹ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ । ਡਾ:ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਵੇਲੇ ਨਸ਼ੇ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਸਦੇ ਦੋਸਤ ਉਸ ਦੀਆਂ ਤਰੀਫ਼ਾਂ ਦੇ ਪੁੱਲ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ, ਤੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਗਾਉਣ ਲੱਗਦੇ “ਤੇਰੇ ਜੈਸਾ ਯਾਰ ਕਹਾਂ” ਤੇ ਜਗਜੀਵਨ ਵੀ ਅੱਗੋਂ ਗਾਣੇ 'ਚ ਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ, “ਯਾਰੀ ਜੱਟ ਦੀ ਤੂਤ ਦਾ ਮੋਛਾ, ਕਦੇ ਨਾ ਵਿਚਾਲੋਂ ਟੁੱਟਦੀ” ਤੇ ਸਭ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ।

ਵਿਆਹ ਦਾ ਦਿਨ ਕਰੀਬ ਆ ਗਿਆ। ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਘਰ ਜਾਣ ਦਾ ਚਾਅ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਘਬਰਾਹਟ ਵੀ। ਆਪਣੀ ਅਧੂਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਉਹ ਚੰਗੇ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਆਸਵੰਦ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਲਵਲੀਨ ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਪਰਵੀਨ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਾਅ ਤਾਂ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਸ਼ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਲਵਲੀਨ ਤੇ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਮਿਲ ਕੇ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਛੇੜਦੇ। “ਦੀਦੀ ਸੱਪ 'ਚ ਇਕ 'ਸ' ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਸੱਸ 'ਚ ਦੋ। ਤੇਰੀ ਸੱਸ ਤਾਂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ ਲੱਗਦੀ ਆ”, ਲਵਲੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਚਿੜਾਉਂਦੀ ਤਾਂ ਪਰਵੀਨ ਹੱਸ ਪੈਂਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰ 'ਚ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ਨੁਮਾ ਮਾਹੌਲ ਸੀ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਆਉਣਾ-ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ।

ਵਿਆਹ ਵਾਲਾ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ। ਬਾਰਾਤ ਥੋੜੀ ਲੇਟ ਹੋ ਗਈ। ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਚਹਿਲ-ਪਹਿਲ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਤੇ ਭੈਣ ਨੇ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ: ਸਾਹਿਬ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਘੜੀ ਤੇ ਟਾਈਮ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਖੁਦ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਾਈਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਚਿੜ੍ਹ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇਸ ਆਦਤ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਕਾਬੂ ਰੱਖਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਡੋਬੂ ਜਿਹਾ ਪੈਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਅੰਦਰ ਖਾਲੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਫੇਰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ।

“ਤੁਸੀਂ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਮਨ ਵੀ ਪੱਕਾ ਕਰੋ, ਧੀਆਂ ਤਾਂ ਪਰਾਇਆ ਧਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਣਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ”, ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ

ਦੀਆ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਅੱਥਰੂ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ, ਪਰ ਬਾਪ ਹਾਂ ਨਾ”, ਪ੍ਰੋ.ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲ ਸਕੇ ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੌੜੀਆਂ ਉੱਤਰ ਗਏ।

ਪੂਰੇ 12 ਵਜੇ ਦੂਰੋਂ ਬੈਂਡ ਵਾਜਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤੇ ਮਹਿਮਾਨ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰੇ। ਕਲੋਨੀ ਦੇ ਗੇਟ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਤਕ ਚੁੱਨੇ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ “ਵੈਲਕਮ” ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਹਲੂਣਾ ਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਜਿਵੇਂ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕੰਬਣੀ ਛਿੜ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਹੇਲੀ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਮੰਗਿਆ। ਇਕੋ ਸਾਰੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਿਲਾਸ ਪੀ ਗਈ। ਉਹ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਘਬਰਾਈ ਹੋਈ ਵੀ ਸੀ।

“ਐਨੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਦੇ ਪੇਪਰਾਂ 'ਚ ਨਰਵਸ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਜਿੰਨੀ ਹੁਣ ਹਾਂ”, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਆਏ ਪਸੀਨੇ ਨੂੰ ਪੁੰਝਦਿਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਸਹੇਲੀਆਂ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ “ਜੀਜੂ ਨਾਲ ਰਾਤ ਕਿਵੇਂ ਗੁਜ਼ਰੀ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸੀਂ, ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਾਲਟੀ ਪੀਣੀ ਪੈਣੀ ਏ”, ਸਹੇਲੀਆਂ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਟਿੱਚਰਾਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਪਰਵੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਰਮਾਅ ਗਈ।

“ਇਹ ਤਾਂ ਸੀਕਰੇਟ ਹੁੰਦਾ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਸ਼ਰਮਾਉਂਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਸਹੇਲੀਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਉਹਲਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸ਼ੇਅਰ ਕੀਤਿਆਂ ਤਜਰਬਾ ਵੱਧਦਾ ਏ”। ਸਾਰੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਹਾਸਾ ਖਿਲੂਰ ਗਿਆ। ਬਾਰਾਤ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਸਭ ਸਹੇਲੀਆਂ ਰਿਬਨ ਕਟਾਈ ਦੀ ਰਸਮ ਲਈ ਗੇਟ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰੀਆਂ।

ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੰਗ ਦੀ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਸਿਰ ਤੇ ਮੈਰੂਨ ਕਲਰ ਦੀ ਪੱਗ ਤੇ ਸਿਹਰਾ ਤੇ ਕਲਗੀ ਜੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਰੱਬ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੱਦ ਕਾਠ ਤੇ ਰੰਗ ਰੂਪ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦੇ ਯਾਰ ਦੋਸਤ ਉਸਦੇ ਕੰਨ 'ਚ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਹਾਥੀ ਵਾਂਗ ਝੂਲਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੱਡੀਆਂ ਬਾਹਰ ਪਾਰਕਿੰਗ 'ਚ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਰਿਬਨ ਤੇ ਲਿਖਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ “ਨਾਕਾ ਸਾਲੀਆਂ ਦਾ”।

“ਜੀਜਾ ਜੀ, ਪੂਰੇ 5100 ਦੇਣੇ ਪੈਣੇ ਹੁਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਲਈ” ਪਰਵੀਨ ਦੀ

ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਜਗਜੀਵਨ ਵੀ ਪੂਰਾ ਰੋਣਕੀ ਸੀ। “5100 ਕਿਉਂ 51000 ਦੇ ਦਿਆਂਗੇ”, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਲੀ ਲਵਲੀਨ ਨਾਲ ਮਸਕਰੀ ਕਰਦੇ ਕਿਹਾ। ਡਾ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਹੁਤ ਬਹਿਸ 'ਚ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਗਨ ਵਾਲੀ ਥਾਲੀ 'ਚ 5100 ਰੁਪਇਆ ਧਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਗਜੀਵਨ ਦੇ ਯਾਰ ਦੋਸਤ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਗੋੜੇ ਦੇ ਆਏ ਸਨ। ਵਿਆਹ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਵੈਸ਼ਨੂੰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਜਗਜੀਵਨ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਗੱਡੀ 'ਚ ਹੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਆਏ ਸਨ।

ਫੇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਡੋਲੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰ 'ਚ ਬੈਠਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਪਰਵੀਨ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ। ਉਸ ਦੇ ਰੋਣ ਤੋਂ ਇੰਝ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੋਵੇ “ਮੈਨੂੰ ਰੱਖ ਲੈ ਵੇ ਬਾਬਲਾ, ਅੱਜ ਦੀ ਘੜੀ”।

“ਬੇਟਾ, ਇਹ ਹੀ ਰੀਤ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਪੁਗਾਉਣੀ ਪੈਣੀ ਹੈ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵੀ ਅੱਥਰੂ ਛੱਲਕ ਆਏ। ਛੋਟੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਵੀ ਆਪਣੀ ਦੀਦੀ ਦੇ ਗਲ ਆ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਮਾਂ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈ ਰਿਹਾ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆਉਣ ਦਾ”। ਹੌਸਲਾ ਕਰਕੇ ਮਾਂ ਨੇ ਸਿਰ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਕੇ ਗੱਡੀ 'ਚ ਬੈਠਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਪਰਵੀਨ ਹੁਣ ਪਰਾਈ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਗੱਡੀ 'ਚ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਕੇ ਪਰਵੀਨ ਦੂਰ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਤੱਕਦੀ ਰਹੀ। ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਮੋਢੇ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੂਰੇ ਰਾਹ ਉਸਦੀਆਂ ਸਿਸਕੀਆਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈਆਂ।

ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਪੂਰੇ ਸ਼ਗਨ-ਵਿਹਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਤੋਂ ਔਰਤਾਂ, ਡਾ:ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੀ ਵਹੁਟੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦੇਖਣ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ। “ਕੁੜੀ ਤਾਂ ਚੰਨ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਏ, ਜਗਜੀਵਨ ਦੇ ਤਾਂ ਭਾਗ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ”, ਔਰਤਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪਰਵੀਨ ਆਪਣੀ ਤਾਰੀਫ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਰਮਾ ਗਈ। ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਜਸ਼ਨ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਗਜੀਵਨ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਸੀ।

ਜਗਜੀਵਨ ਭਾਰੇ-ਭਾਰੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਘਬਰਾਹਟ ਦੇ ਮਾਰੇ ਪਸੀਨਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਵਾਕਈ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ 'ਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਏਂ”, ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਪਰਵੀਨ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲੀ ਬਸ ਸ਼ਰਮਾ ਕੇ ਹੱਸ ਪਈ।

“ਕੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆਇਆ”? ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹਿਆ।

“ਹਾਂਜੀ, ਮੈਂ ਵੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹਾਂ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਬੜੀ ਮੱਧਮ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜਗਜੀਵਨ ਉਸਦੇ ਹੋਰ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ। ਪਰਵੀਨ ਹੋਰ ਸੁੰਘੜ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਧੱਕ-ਧੱਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਛੋਹਿਆ ਤੇ ਫੇਰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜ ਲਿਆ। ਧੜਕਦੇ ਦਿਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਲੱਗ ਗਏ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਮਿਲਣੀ ਕਿੰਨੀ ਸੁਆਦਲੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨਿੱਖੜ ਕਰ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰੂਹਾਂ ਤੱਕ ਰਲਾ ਗਈ ਸੀ।

ਸਵੇਰੇ ਬੁਹਾ ਖੜਕਣ ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਜਾਗ ਖੁੱਲ ਗਈ।

“ਬੇਟਾ ਚਾਹ ਪੀ ਲਵੋ”, ਇਹ ਜਗਜੀਵਨ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਫਟਾਫਟ ਉੱਠ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਇਆ। ਮਾਂ ਨੇ ਅਸੀਸ ਦੇ ਕੇ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ।

“ਬੇਟਾ ਤੁਹਾਡੀ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰੇ ਵੇਟ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਬਾਹਰ ਲਾਅਨ 'ਚ ਆ ਜਾਉ”,

“ਤੁਸੀਂ ਚਲੋ, ਆਪਾਂ ਆਏ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਛੇ”, ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਅੰਗੜਾਈ ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ। “ਤੇਰੇ ਚੂੜੇ ਦੀ ਛਣਕਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਸੌਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ”, ਜਗਜੀਵਨ ਮਸ਼ਕਰੀ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਸੀ।

“ਅੱਛਾ ਜੀ, ਜਨਾਬ ਦਾ ਤਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਸੌਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਰਿਹਾ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਛੁਡਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜਗਜੀਵਨ ਖਿੜ ਖਿੜਾ ਉਠਿਆ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸਨ।

ਜਗਜੀਵਨ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਘਰ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮਹਿਲ ਨੁਮਾਂ ਘਰ ਦੇਖ ਕੇ ਗਦ-ਗਦ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਘਰ ਬੜੀ ਰੀਝ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਟਾਲੀਅਨ ਫਰਨੀਚਰ, ਇੰਮਪੋਰਟਿਡ ਸਜਾਵਟ ਦਾ ਸਮਾਨ, ਜੈਪੂਰੀ ਮਾਰਬਲ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਘਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਪੌਦੇ ਵੀ ਇੰਮਪੋਰਟਿਡ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਤੇ ਨਾਜ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਡਾਇਨਿੰਗ ਰੂਮ 'ਚ ਸਾਰੇ ਦੋਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਰੀਬੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਘਰ ਹੀ ਸਨ। ਡਾ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ। ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਸਭ ਨੇ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ ਤੇ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਸ਼ੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪਰਵੀਨ ਵੀ ਸਭ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ।

ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਤੀਜੇ ਕੁ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਲੈਣ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲੇ ਤੇ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਆ ਗਏ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਦੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

“ਪਾਪਾ ਮੈਂ ਤਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਿਸ ਕੀਤਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆਈ ? ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਬੱਚੇ ਤਾਂ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀ ਲਾਈਫ ਲਾਈਨ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਪੁੱਤਰ, ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤਾਂ ਸਭ ਸੁੰਨਾ ਲਗਦਾ ਹੁਣ”, ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਹੰਝੂ ਆ ਗਏ।

“ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਪਿਉ ਧੀ ਇਮੋਸ਼ਨਲ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਆਏ ਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲ ਲਈਏ”, ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਮਜ਼ਾਕ ਦੇ ਲਹਿਜੇ 'ਚ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੱਸ ਪਏ।

ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਖੂਬ ਵਧੀਆ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

“ਬੇਟਾ ਜਾਉ ਛੋਟੀ ਗੁਡੀਆ ਨੂੰ ਘਰ ਦਿਖਾਉ,” ਡਾ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

ਪਰਵੀਨ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਆ ਗਈ।

“ਚਲ ਤੈਨੂੰ ਵਿਆਹ ਵਾਲੀ ਐਲਬਮ ਦਿਖਾਵਾਂ”।

“ਐਨੀ ਜਲਦੀ ਬਣ ਗਈ ਐਲਬਮ?”

“ਤੇਰੇ ਜੀਜੂ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਪੈਸੇ ਵਧ ਦੇ ਕੇ ਜਲਦੀ ਬਣਵਾ ਲਈ।”

“ਅੱਛਾ ਜੀ, ਫੇਰ ਨਵੀਂ ਆਈ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਜੋ ਕਰਨਾ ਹੋਇਆ।”

“ਬਸ ਏਵੇਂ ਈ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਦੇ ਆ ਮੈਨੂੰ”।

“ਓ ਆਈ ਸੀ, ਹੋਰ ਕਿਹੜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਦੇ ਆ ?” ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਮਸ਼ਕਰੀ ਭਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ ਕਿਹਾ।

“ਚੱਲ ਬਦਮਾਸ਼, ਤੇਰਾ ਵਿਆਹ ਹੋਏਗਾ ਤਾਂ ਆਪੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜੂ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਤਰੀਕੇ ਹੁੰਦੇ ਆ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਸਣ ਲਗ ਪਈਆਂ।

“ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਸੰਦ ਆਵੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੀ”।

“ਨਹੀਂ ਦੀਦੀ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਈ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ, ਨਾਲੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ 'ਚ ਤਾਂ ਮੁੰਡੇ ਬਿੱਜੂ ਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਆ” ।

“ਅੱਛਾ ਜੀ, ਤੇਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਆਰਡਰ ਤੇ ਹੀ ਬਣੂੰ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਸਣ ਲਗ ਪਈਆਂ । ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਦੋਵੇਂ ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ।

“ਕਾਕਾ ਜੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜੀ ਏ? ਡਾ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ।

“ਅੰਕਲ ਐਮ.ਟੈਕ. ਦਾ ਫਸਟ ਯੀਅਰ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ”, ਅਮਿਤੋਜ਼ ਹੁਣ ਤੱਕ ਥੋੜ੍ਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਚੁਕਾ ਸੀ ।

“ਅੱਗੇ ਕੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸੋਚਿਆ, ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਕਿਤੇ ਜੌਬ ਕਰਨੀ ?” ਡਾ. ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਵਾਲ ਸੀ ।

“ਨਹੀਂ ਜੀ, ਇੱਥੇ ਰਹਿ ਕਿ ਅੱਗੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਾਂਗਾ” ।

“ਅੱਛਾ, ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਬਰਖੁਰਦਾਰ ਦਾ”, ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਹੱਸ ਪਏ ।

“ਜੀ, ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰਣ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ, ਕਾਲਾਬਾਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਮੀਰੀ, ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਫ਼ਰਕ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ” ।

“ਬੜੇ ਨੇਕ ਵਿਚਾਰ ਨੇ ਪੁੱਤਰ ਜੀ ਦੇ”, ਡਾ:ਸਾਹਿਬ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਜਗਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਏ । “ਇਹ ਵੀ ਤਾਂ ਅਜੋਕੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈ, ਪਰ ਸੋਚ ਚ ਕਿੰਨਾ ਅੰਤਰ ਏ । ਇਕ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਔਲਾਦ ਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਇਹ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਨੌਜਵਾਨ, ਜਿਸ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਫਖਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

“ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੀ ਡੂੰਘੀ ਸੋਚ 'ਚ ਗੁਆਚ ਗਏ ਡਾ:ਸਾਹਿਬ?” ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਕਦਮ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ ਡਾ:ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ।

“ਨਹੀਂ ਜੀ, ਬਸ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਕਾ ਜੀ ਦੀ ਕਹੀ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿੰਨੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੋਚ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ” ।

“ਇਨਕਲਾਬ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ”, ਤੁਰੇ ਆਉਂਦੇ ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ।

“ਤੁਸੀਂ ਦੱਸ ਦਿਉ ਫਿਰ ਕਿਵੇਂ ਆਏਗਾ, ਬਾਹਰ ਯਾਰਾਂ ਨਾਲ ਫਿਰ ਕੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੱਸ ਪਏ ਪਰ ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਲਈ।

“ਬਾਊ ਜੀ ਖਾਣਾ ਲੱਗ ਗਿਆ, ਬੀਬੀ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲੈ ਆਉ”, ਬਿਕਰਮ ਨੇ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਚਲ ਪਏ।

ਬਿਕਰਮ ਤੇ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਖਾਣਾ ਬੜੀ ਰੀਝ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਨੀ ਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਡਾਇਨਿੰਗ ਟੇਬਲ ਤੇ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਭ ਨੂੰ ਖਾਣੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਆਨੰਦ ਆਇਆ।

“ਬੇਟਾ ਪਰਵੀਨ, ਤੇਰੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਜਾਦੂ ਏ, ਮੂਡ ਫਰੈਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ”, ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਸੱਸ ਨੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਮੰਮੀ, ਤੁਸੀਂ ਬਿਕਰਮ ਦੀ ਤੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ ਨਹੀਂ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਮਜ਼ਾਕ ਦੇ ਲਹਿਜੇ 'ਚ ਕਿਹਾ। ਸਾਰੇ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਹੱਸ ਪਏ। ਬਿਕਰਮ ਵੀ ਇਕ ਕੋਨੇ 'ਚ ਖੜਾ ਮੁਸਕਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਚਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸੋਂ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਤੇ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਵਲ ਚਲ ਪਏ।

ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਜਗਜੀਵਨ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਤਰੀਫ਼ਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ। ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵੀ ਹੁਣ ਠੀਕ ਸੀ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ। ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਦਿਨ 'ਚ ਕਈ ਵਾਰ ਰੋਂਦੇ ਪਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੌਸਲਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਕਸਰ ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਕਈ ਵਾਰ ਉਦਾਸਹੀਣਤਾ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫੈਮਲੀ ਸਪੋਰਟ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਲਵਲੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ। ਲਵਲੀਨ ਵੀ ਪਰਵੀਨ ਵਾਂਗ ਬੜੇ ਸ਼ਾਂਤ ਤੇ ਨੇਕ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਡੁਪਲੀਕੇਟ ਕਾਪੀ ਲੱਗਦੀ। ਲੋਕ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਪਰਵੀਨ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਖਾ ਜਾਂਦੇ। ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਕੱਦ-ਕਾਠ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਉਹ ਬਾਰੂਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਪਣੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਕੋਲ ਰਹਿ ਕੇ ਪੜ੍ਹੀ। ਜਦੋਂ ਦੀ ਉਹ ਜਲੰਧਰ ਵਾਪਸ ਆਈ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਆਪਣੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆਰ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਤੇ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ। ਪਰਵੀਨ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਦਿਨ ਦੀ ਘਰ ਆਈ ਸੀ, ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਮਿੰਟ ਵੀ ਵਿਸਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਾਧਾ। ਉਸਨੂੰ ਦੂਰ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਭੈਣ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਲਵਲੀਨ ਦਾ ਇਹ ਰੂਪ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਿਵੇਂ ਲੰਘ ਗਏ, ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਿਆ।

ਜਗਜੀਵਨ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜਲੰਧਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਬੜਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਣ ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਰਾਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਤਾਂ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਰੇ ਰਾਹ ਜਗਜੀਵਨ ਪਰਵੀਨ ਨਾਲ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਆਇਆ। ਪਰਵੀਨ ਦਾ ਵੀ ਮੁੰਡ ਫਰੈਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਆਹ ਲਈ ਛੁੱਟੀਆਂ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੰਗੇ ਰਸੂਖ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਿਨਿਸਟਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਬਦਲੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਲਾਗੇ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ 'ਚ ਕਰਵਾ ਲਈ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਸਕੂਲ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸਕੂਲ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ।

ਪੁਰਾਣੇ ਸਕੂਲ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਹਲੀ ਬੈਠ ਕੇ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਥੇ ਸਮਾਂ ਕਿਵੇਂ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ, ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਦਾ। ਘਰ ਆ ਕੇ ਉਹ ਲੇਟਣ ਦੀ ਹੀ ਕਰਦੀ। ਖਾਸ ਕੰਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਘਰ ਉਸਦੇ ਕਰਨ ਲਈ। ਨੌਕਰ-ਚਾਕਰ ਹੀ ਸਭ ਸੰਭਾਲਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਆਪਣੀ ਸੱਸ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਮੈਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕਰਿਆ ਕਰਾਂਗੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੀ ਕਹਾਵਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪਤੀ ਦੇ ਦਿਲ ਦਾ ਰਾਹ ਪੇਟ ਤੋਂ ਹੋ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਜਗਜੀਵਨ ਲਈ ਵਧੀਆ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ।

“ਜਗਜੀਵਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਾਹਰ ਹੀ ਖਾ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ”, ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਪਰ ਹੁਣ ਤੋਂ ਉਹ ਘਰ ਹੀ ਖਾਇਆ ਕਰਨਗੇ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਅੱਛਾ, ਤੈਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ?” ਮਾਂ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਦਾ ਖਾ ਕੇ ਉਹ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਖਾਇਆ ਕਰਨਗੇ”, ਬੜੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਪਰ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ। ਪਰ ਇਕ ਮਨ ਕਹਿੰਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਸੁਧਰ ਹੀ ਜਾਵੇ।

ਪਰਵੀਨ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਕੇ ਜਗਜੀਵਨ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਗੇਟ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਖੜਕਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਭੱਜਦੀ। ਰਾਤ ਦੇ 12 ਵਜੇ ਗੇਟ ਖੜਕਿਆ। ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ। ਪਰਵੀਨ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਗਈ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਨੌਕਰ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਕੇ ਪੌੜੀਆਂ ਤੱਕ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

“ਤੂੰ ਕਦੋਂ ਸੁਧਰੇਂਗਾ, ਸਾਡਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਵੀਂ ਵਿਆਹ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀ ਆਪਣੀ ਵਹੁਟੀ ਦਾ ਹੀ ਖਿਆਲ ਕਰ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ।

“ਮੇਰੇ 'ਚ ਖਰਾਬੀ ਹੀ ਕੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸੁਧਰ ਜਾਵਾਂ”? ਕਹਿ ਕੇ ਜਗਜੀਵਨ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਵਾਲਾ ਹਾਸਾ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਨਾ ਤੇ ਚੱਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੋਲਿਆ। ਪਰਵੀਨ ਉਪਰ ਖੜ੍ਹੀ ਸਭ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਸੁਣ ਵੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਡੋਬੂ ਪੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਮਹੌਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਪਾਸਾ ਲੈਂਦੀ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਈ। ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਜਗਜੀਵਨ ਦਾ ਅਲਗ ਹੀ ਰੂਪ ਹੁੰਦਾ, ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਉਸ ਉਪਰ ਹਾਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। “ਹਾਏ ਰੱਬਾ, ਇਹ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹੈ”, ਉਹ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਬੁੜਬੁੜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਭੱਜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਜਾ ਵੜੀ। ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਡਿੱਗਦੇ-ਢਹਿੰਦੇ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਉਪਰ

ਛੱਡ ਕੇ ਆਏ।

“ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ ਹੈ ਮੈਨੂੰ”? ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਗਜੀਵਨ ਬੈਂਡਰੂਮ 'ਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਬੈਂਡ ਤੇ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਮੁਸ਼ਕ ਐਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪਰਵੀਨ ਉਠ ਖੜੀ ਹੋਈ।

“ਤੁਸੀਂ ਐਨੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਬਾਹਰ ਕੀ ਕਰਦੇ ਸੀ?” ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਡਰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਐਸ਼ ਕਰਦਾਂ” ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ, ਲੜਖੜਾਉਂਦੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਕਿਹਾ।

“ਪਰ ਤਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੈ”? ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਤਲਖ ਹੁੰਦਿਆ ਕਿਹਾ, ਤਾਂ ਪਰਵੀਨ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਈ। ਐਨੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਜਗਜੀਵਨ ਉਲਟੀਆਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪੂਰਾ ਬੈਂਡ ਉਸ ਨੇ ਉਲਟੀਆਂ ਕਰ-ਕਰ ਕੇ ਭਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰਾ ਕਮਰਾ ਮੁਸ਼ਕ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ। ਪਰਵੀਨ ਲਈ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨਰਕ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਉਲਟੀਆਂ ਕਰਦੇ ਦੇਖ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵੱਲ ਭੱਜ ਕੇ ਗਏ।

“ਮੰਮੀ ਦੇਖੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ”।

“ਇਹ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਸਿਆਪਾ ਏ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਮੂੰਹ 'ਚ ਹੀ ਬੁੜਬੁੜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਗੁਸਲਖਾਨੇ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਠੰਢਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਠੰਢਾ ਪਾਣੀ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਚ ਪਾਇਆ।

“ਥੋੜਾ ਹੋਸ਼ ਕਰ ਮੂਰਖਾ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤਲਖ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਫੇਰ ਉਸਨੂੰ ਨਾਰਮਲ ਕਰਕੇ ਦੂਜੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਲਿਟਾਇਆ। ਪਰਵੀਨ ਇਹ ਸਭ ਦੇਖ ਕੇ ਕੰਬੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਬੇਟਾ ਇਸ ਦੀ ਯਾਰੀ ਦੋਸਤੀ ਛੁਡਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ, ਤੂੰ ਘਬਰਾ ਨਾ, ਮੈਂ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ ਸਭ ਕੁਝ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ...” ਕਹਿੰਦੇ-ਕਹਿੰਦੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਰੁਕ ਗਏ। ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਲਾ ਭਰ ਆਇਆ।

“ਬੇਟਾ ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੀਂ, ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਕੁਝ ਦੇਖਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ”। ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਬੁੱਤ ਬਣੀ ਖੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਜਾਗਦਿਆਂ ਹੀ ਲੰਘ ਗਈ।

“ਜਗਜੀਵਨ ਬੇਟਾ, ਚਾਹ ਪੀ ਲਉ”, ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਚਾਹ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਪਰਵੀਨ ਕਿੱਥੇ ਹੈ”? ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਬੈਂਡਰੂਮ 'ਚ ਨਾ ਦੇਖਕੇ ਕਿਹਾ।
“ਉਹ ਤਾਂ ਚਲੀ ਗਈ ਸਕੂਲ”, ਮਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੋਈ ਤੇਰੀ ਰਾਤ ਵਾਲੀ ਹਰਕਤ ਦੇਖ ਕੇ, ਕੁਝ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਗਈ”, ਮਾਂ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿੱਤਾ।

ਪਰਵੀਨ ਕਲਾਸ ਰੂਮ 'ਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਮੈਡਮ ਤਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਮਿਲਣ ਆਇਆ”, ਚਪੜਾਸੀ ਨੇ ਆ ਕੇ ਇਤਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁੜਤਾ ਪਜਾਮਾ, ਸਿਰ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾਸ਼ਾਹੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹੀ ਜਗਜੀਵਨ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ।

ਪਰਵੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਅਚੰਭਿਤ ਜਿਹੀ ਹੋ ਗਈ।

“ਪਰਵੀਨ, ਆਪਣੀ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲਿਖਕੇ ਦੇ-ਦੇ, ਅਸੀਂ ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ”।

“ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੁਣੇ 15 ਛੁੱਟੀਆਂ ਲਈਆਂ ਨੇ। ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ”।

“ਕੋਈ ਨਾ ਤੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਲਿਖ, ਬਾਕੀ ਮੇਰਾ ਕੰਮ”।

“ਪਰ ਜਾਣਾ ਕਿੱਥੇ”? ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਗੋਆ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਆਪਾਂ” ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਲਿਖਕੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

“ਤੂੰ ਫਟਾਫਟ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ, ਅੱਜ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਟਰੇਨ ਆ”। ਜਗਜੀਵਨ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਅੱਜ ਜਗਜੀਵਨ ਦਾ ਅਚਾਨਕ ਆਇਆ ਇਹ ਰੂਪ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਘਰ ਆ ਕੇ ਪਰਵੀਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਮਰੇ 'ਚ ਗਈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪੈਕਿੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਉਸ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਮਰੇ 'ਚ ਜਾਂਦੇ ਦੇਖ ਮਾਤਾ ਜੀ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਗਏ।

“ਬੇਟਾ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਏਂ”? ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਅਲਮਾਰੀ 'ਚੋਂ ਕਪੜੇ ਕੱਢਦੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਬੜੇ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੇ ਲਹਿਜੇ 'ਚ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਰਾਤ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਵੀਨ ਕੋਈ ਗਲਤ ਕਦਮ ਨਾ ਪੁੱਟ ਲਵੇ।

“ਮੰਮੀ ਜੀ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਅਸੀਂ ਗੋਆ ਜਾਣਾ, ਰਾਤ ਦੀ ਟਰੇਨ’ ਤੇ, ਤੂੰ ਜਲਦੀ ਆਪਣੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕੱਪੜੇ ਪੈਕ ਕਰਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਦੋਂ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਤੁਸੀਂ”? ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਨਹੀਂ ਮੰਮੀ ਜੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।”

“ਇਹ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ, ਪਲ 'ਚ ਤੋਲਾ ਤੇ ਪਲ 'ਚ' ਮਾਸਾ”, ਮਾਂ ਨੇ ਮੰਜੇ ਤੇ ਬੈਠੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਲਿਆ ਧੀਏ, ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ”, ਮਾਂ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਦਾ ਖਿਲਰਿਆ ਸਮਾਨ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਹਾਂ ਜੀ ਮੰਮੀ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਆਹ ਛੋਟੇ ਬੈਗ 'ਚ ਉਹ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਦਿਉ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕਿੱਲੀ ਤੇ ਟੰਗੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਰਾਤ ਹੀ ਟਰੇਨ' ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਉਥੋਂ ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਸੀਟਾਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕਰਵਾ ਲਈਆਂ ਸਨ ਕਿਸੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ। ਪੂਰੇ ਰਸਤੇ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਰਾਤ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਰਪਰਾਈਜ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਗੋਆ ਡੇਢ ਕੁ ਦਿਨ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਸੀ। ਸਫ਼ਰ 'ਚ ਹਮਸਫ਼ਰ ਨਾਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਸੁਹਾਵਣਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੋਆ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ 5 ਸਟਾਰ ਹੋਟਲ 'ਚ ਕਮਰਾ ਬੁੱਕ ਕਰ ਲਿਆ, ਹੋਟਲ ਪੂਰਾ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਖੂਬ ਮਸਤੀ ਕੀਤੀ। ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਗੋਆ ਦੀ ਬਣੀ ਲੋਕਲ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਬੀਅਰ ਪੀ ਕੇ ਖੂਬ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਬੀਚ ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਗੱਲਵਕੜੀ 'ਚ ਲੈ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਤੇਰੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਹੁਤ ਹੁਸੀਨ ਹੋ ਗਈ ਏ”।

“ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਐਨਾ ਪਿਆਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਕਿ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਭੁੱਲ ਜਾਵਾਂ”? ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇਰਾ ਗੁਲਾਮ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰੀ ਬੇਗਮ”, ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ ਕਹਿ ਕੇ ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਰੇਤ 'ਚ ਲੋਟ-ਪੋਟ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਝਿਜਕ ਦੂਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ 'ਚ ਹੋਏ ਮਨ-ਮੁਟਾਵ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਪਰਵੀਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਕਿਨਾਰੇ ਆ ਕੇ ਢਲਦਾ ਸੂਰਜ ਦੇਖਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਢਲ ਰਹੀ ਸ਼ਾਮ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ। ਇਹ ਢਲਦੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਕਿਨਾਰੇ ਬੈਠ ਕੇ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਢਲਦੀ ਸ਼ਾਮ ਉਸ ਅੰਦਰ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਜਿਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ, ਇਹ ਉਦਾਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਇਕ ਖੁਸ਼ਨੁਮਾ ਸਵੇਰ ਦੀ ਕਮਾਨਾ ਵੀ ਕਰਦੀ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਉਹ ਗੋਆ ਰਹੇ, ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਇਹ

ਸਭ ਤੋਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਚੁੰਬਨ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਸਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਸੀਨ ਪਲਾਂ ਲਈ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਕੀਤਾ।

ਪੂਰੇ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਵਾਪਸ ਘਰ ਪਰਤ ਆਏ ਸਨ। ਪਰਵੀਨ ਅਜੇ ਗੇਟ ਤੇ ਹੀ ਸੀ ਕਿ “ਦੀਦੀ ਤੁਸੀਂ ਆ ਗਏ” ਲਵਲੀਨ ਭੱਜ ਕੇ ਆ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਗੱਲ ਲੱਗ ਗਈ। ਲਵਲੀਨ ਤੇ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਅੱਜ ਹੀ ਆਏ ਸਨ। ਉਹ ਬੈਠੇ ਲਾਅਨ 'ਚ ਚਾਹ ਪੀ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਦੇਖ ਲਵਲੀਨ ਕੋਲੋਂ ਰਿਹਾ ਨਾ ਗਿਆ।

“ਤੂੰ ਕਦੋਂ ਆਈ?” ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਬੱਸ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖ ਲਿਆ”, ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਸ ਪਈਆਂ। ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਵਲੀਨ ਆਪਣੇ ਕਾਲਜ 'ਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਆਈ ਹੈ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਦ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਦੀਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਹੀ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਗਏ।

“ਦੀਦੀ ਕਿਵੇਂ ਰਿਹਾ ਤੁਹਾਡਾ ਟੂਰ”? ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਧਰਤੀ ਤੇ ਸਵਰਗ ਹੈ ਗੋਆ, ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਸੁੰਦਰ ਬਣਤਰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਉਥੇ ਆਪ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ”, ਪਰਵੀਨ ਬੜੀ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋ ਕੇ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ। “ਮੈਂ ਵੀ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਥੇ ਹੀ ਘੁੰਮਣ ਜਾਵਾਂਗੀ”। ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਸ ਪਈਆਂ। ਦੋਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਪਰਵੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਫਰ ਬਾਰੇ, ਗੋਆ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਬਾਰੇ, ਜਗਜੀਵਨ ਦੇ ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਵਤੀਰੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਦੀਦੀ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹੋ, ਤਹਾਨੂੰ ਜੀਜਾ ਜੀ ਵਰਗਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਮਿਲਿਆ”।

“ਹਾਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਤੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਵਰਗੇ ਸੱਸ-ਸਹੁਰਾ”, ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆ ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਚਮਕ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਉਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਆਏ।

ਦੋ-ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤ ਗਏ, ਸਭ ਵਧੀਆ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਗਜੀਵਨ ਵੀ ਟਾਈਮ ਨਾਲ ਘਰ ਆ ਜਾਂਦਾ। ਸਭ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਡਿਨਰ ਕਰਦੇ। ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗਿਲਾ ਸੀ ਕਿ ਜਗਜੀਵਨ ਅਜੇ ਵੀ ਵਿਹਲਾ ਹੀ ਫਿਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਕ ਗੱਲੋਂ ਸਕੂਨ ਸੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੀ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਉਸਦੇ ਸੁਭਾਅ 'ਚ ਵੀ ਫਰਕ ਸੀ। ਉਹ

ਸੋਚਦੇ ਸ਼ਾਇਦ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਸਾਥ ਨੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਚੰਗਾ ਸਾਥ ਮਾੜੇ ਤੋਂ ਮਾੜੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਸਹਿਣਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਨੇ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨਾਲ ਵੀ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਘਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਵੀ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਸੀ। ਨੌਕਰ-ਚਾਕਰ ਵੀ ਉਸਦੀ ਬਹੁਤ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਸਦਾ ਹਸੂੰ-ਹਸੂੰ ਕਰਦਾ ਚਿਹਰਾ ਪੂਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਪਰਵੀਨ ਉੱਠੀ ਤਾਂ ਉਠਦਿਆਂ ਬਾਥਰੂਮ ਵੱਲ ਦੌੜੀ। ਉਸਦਾ ਮਨ ਘਿਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੱਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਝੱਟ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰੈਗਨੇਂਸੀ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪੋਜ਼ੀਟਿਵ ਨਿਕਲਿਆ। ਪੂਰੇ ਘਰ 'ਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ, ਮਾਂ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਸਿਰ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਝੁਮ ਉਠਿਆ।

“ਪਰਵੀਨ, ਅੱਜ ਦਿਨ ਕਿਹੜੇ ਪਾਸਿਉਂ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੈ”, ਉਸਨੇ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਮਠਿਆਈ ਦੇ ਡੱਬੇ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਪੇਕੇ ਘਰ ਭੇਜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਪਰਵੀਨ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਇਸ ਸੁਭਾਗੀ ਘੜੀ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਆਏ।

“ਹੁਣ ਤੂੰ ਇਕ ਨਹੀਂ ਦੋ ਹੈਂ, ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖੀਂ”, ਮਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਚਿੰਤਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਖੁੱਲ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੱਸਿਆ, ਬਸ ਐਨਾ ਕੁ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਉਹ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ ਗਏ ਸਨ ਚੈਕਅੱਪ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ।

ਅੱਜ ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪੇਟ 'ਚ ਦਰਦ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਖਾਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਚ ਰਿਹਾ। ਜਲੰਧਰ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੋਂ ਦਵਾਈ ਲਈ ਪਰ ਕੁਝ ਫਰਕ ਨਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨੇ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ ਆਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਉਥੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਿਵਰ 'ਚ ਰਸੌਲੀ ਹੈ। ਰਸੌਲੀ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਸਭ ਘਬਰਾ ਗਏ ਸਨ।

“ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਇਉਪਸੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ”, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਮਤਲਬ ?” ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਾਨਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

“ ਮਤਲਬ, ਛੋਟੀ ਸਰਜਰੀ, ਲਿਵਰ 'ਚੋ' ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਸੈੱਲ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਸੈੱਲ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ”। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਕੀ ਇਹ ਕੈਂਸਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ”? ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਸਾਫ਼ ਝਲਕ ਰਹੀ ਸੀ। “ਮੇ ਬੀ, ਮੇ ਨਾਟ ਬੀ”, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਸਹੀ ਲੱਗਦਾ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਹੋ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਰੀ ਡੋਰੀ ਡਾਕਟਰ ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ।

ਟੈਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਆਉਣੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਦੱਸਿਆ ਪਰ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਫੀਲਡ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸ਼ੱਕ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਗੜਬੜ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਅਲਟਰਾਸਾਉਂਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 80 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਦੀ ਰਸੌਲੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੀ। ਐਨੀ ਵੱਡੀ ਰਸੌਲੀ ਆਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਖਾਤੇ ਸਭ ਪਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਐਵੇਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਰਿਪੋਰਟ ਲੈਣ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਇਕੱਲੇ ਗਏ।

ਤੁਹਾਡੇ ਪੇਸ਼ੈਂਟ ਨੂੰ ਲਿਵਰ ਕੈਂਸਰ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਪੈਰ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲ ਸਕੇ। ਤੁਸੀਂ ਉਂਕੋਲੋਜੀ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਕਮਰਾ ਨੰ:5 ਦੇ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਉ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਕੈਂਸਰ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ 'ਚ

ਕਾਫੀ ਭੀੜ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਦੇਰ ਨਾਲ ਵਾਰੀ ਆਈ। “ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਮੋਥੈਰਪੀ ਤੇ ਰੇਡੀਉਥੈਰਪੀ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਚੱਲੇਗਾ”, ਡਾਕਟਰ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। “ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਠੀਕ ਤਾਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਨਾ?” ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਰਲੇ ਭਰੇ ਲਹਿਜੇ 'ਚ ਕਿਹਾ।

“ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਰਿਕਵਰੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ”, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੱਲਾ ਝਾੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਇੰਨੇ ਮਹਿੰਗੇ ਤੇ ਲੰਬੇ ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਜੀ ਸਟੇਜ ਕਾਫੀ ਐਡਵਾਂਸ ਹੈ, ਮੇਟਾਸਟੇਸਿਸ ਹੋਣ ਦੇ ਪੂਰੇ ਚਾਂਸ ਹਨ”। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਮੇਟਾਸਟੇਸਿਸ ਤੋਂ ਭਾਵ?” ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਮਤਲਬ ਕੈਂਸਰ ਸੈੱਲ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵੀ ਗਏ ਹੋ ਸਕਦੇ ਨੇ, ਜਿਹੜੇ ਆਰਗਨ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਉਥੇ ਨਵਾਂ ਕੈਂਸਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ”, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ।

ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਸੋਚੀਂ ਪੈ ਗਏ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਭਾਣਾ ਵਰਤ ਗਿਆ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸਹੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਹੀ ਬਦਲ ਗਈ। ਉਹ ਰੱਬ ਤੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਇਨਸਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਜੀਵਨ ਮਰਨ ਤਾਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਤਾਂ ਇੱਕ ਸੁਪਨੇ ਵਾਂਗ ਹੈ।

“ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਥਿਰ ਕਛੁ ਨਹੀਂ ਸੁਪਨੇ ਜਿਉ ਸੰਸਾਰ”,।

ਆਪਣੇ ਮਨ 'ਚ ਹੀ ਦੁਹਰਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਸਭ ਨੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਵੇਂ ਹੀ ਸਹੀ। “ਤੇਰਾ ਭਾਣਾ ਮੀਠਾ ਲਾਗੇ”, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।

“ਜੀ ਬਿਲਕੁਲ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਸਲਾਹ ਕਰ ਲਵੋ ਤੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਪੇਸ਼ੈਂਟ ਨੂੰ ਲੈ ਆਉ”, ਕਹਿ ਕੇ ਡਾਕਟਰ ਉੱਠ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਟਾਈਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਉੱਠ ਕੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਨਿਕਲ ਪਏ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ

ਸਵੇਰੇ ਉਹ ਜਲੰਧਰ ਵਾਲੀ ਬੱਸ ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਸਾਰਾ ਰਸਤਾ ਉਹ ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਬਾਰੇ ਹੀ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਨੇ ਜਕੜ ਲਿਆ ਹੁਣ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਠੀਕ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਐਨੀ ਵੱਡੀ ਅਲਾਮਤ। ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਚਿਤ-ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਕਰੀਬਨ 15-16 ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਬਣ ਆਈ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਅੜ੍ਹਬ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਹਿਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਭ ਜਾਂਦੀ, ਕਈ-ਕਈ ਦਿਨ ਉਹ ਬੋਲਦੇ ਹੀ ਨਾ। ਪਰ ਕੰਮ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਣ ਤੱਕ ਮੁਕਾ ਲੈਂਦੇ। ਬੱਚੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਕੰਬਦੇ ਸਨ, ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਉਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਬਚਪਨ ਹੀ ਸਹਿਮ ਦੇ ਸਾਏ ਹੇਠ ਬੀਤਿਆ ਸੀ। ਲਵਲੀਨ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਚੰਡੀਗੜ ਚਲੀ ਗਈ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਉੱਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾ ਪਿਆ। ਅਮਿਤੋਜ ਮੁੰਡਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਾਗੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਹ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਨਾਲ ਅੱਗੋਂ ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਵੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ।

“ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਟਿਕਟ ਲੈ ਲਵੋ”, ਕੰਡਕਟਰ ਨੇ ਆ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੋਚਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਟੁੱਟ ਗਈ।

ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਲਵਲੀਨ ਤੇ ਅਮਿਤੋਜ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਪੜ੍ਹ ਲਏ। “ਪਾਪਾ, ਕੀ ਆਇਆ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ?” ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੱਥ 'ਚੋਂ ਲਿਫਾਫਾ ਫੜ ਲਿਆ। ਬਾਇਉਪਸੀ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। “ਮਲਿੰਗਨੈਂਟ ਸੈੱਲਸ ਆਰ ਸੀਨ” ਇਹ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਲਵਲੀਨ ਹੇਠਾਂ ਬੈਠ ਗਈ। ਅਮਿਤੋਜ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ। ਤਿੰਨੋਂ ਜਾਣੇ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਚੁੱਪ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। “ਡਾਕਟਰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਮੋਥੈਰਪੀ ਤੇ ਰੇਡੀਉਥੈਰਪੀ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਇਲਾਜ ਵਿਧੀ ਵਾਲਾ ਵਰਕਾ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਫੇਰ ਮੰਮੀ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣਗੇ”? ਅਮਿਤੋਜ ਨੇ ਜਾਨਣ ਲਈ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਕੋਈ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ”, ਕਹਿੰਦੇ-ਕਹਿੰਦੇ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਗਲਾ ਭਰ ਆਇਆ। ਲਵਲੀਨ ਤੇ ਅਮਿਤੋਜ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਅੱਥਰੂ ਸਨ।

“ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸਣਾ, ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੰਕਟ

ਆਇਆ ਹੈ ਬੱਚਿਉ। ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣਾ ਇਸ ਘੜੀ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਖੁਦ ਹੀ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਸਹਾਈ' ਹੋਵੇਗਾ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਪਰ ਪਾਪਾ, ਰੱਬ ਸਾਡੇ ਹੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਕਿਉਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ”? ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਰੱਬ ਤੇ ਗਿਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਜੋ-ਜੋ ਦੀਸੈ ਸੋ-ਸੋ ਰੋਗੀ, ਰੋਗ ਰਹਿਤ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰ ਜੋਗੀ”। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਾਣੀ ਦੀ ਤੁਕ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਥੇ ਸਭ ਰੋਗੀ ਹੀ ਹਨ ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਸਰਬ-ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਓਟ ਆਸਰਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

“ਜਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੱਲ ਨ ਨਿਕਲਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਤੇ ਛੱਡ ਦਿਉ, ਜੋ ਹੋਵੇਗਾ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਥੋੜਾ ਹੌਸਲਾ ਲਿਆਂਦਾ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸਭ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ।

“ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ”, ਕਹਿੰਦੇ ਉਹ ਅੰਦਰ ਆ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਆਇਆ ਦੇਖ ਹੈਰਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੋਣ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।

“ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਸਰਬ-ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾ ਆਉਂਦੀ ਹੋਵੇ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਮੋਢੇ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਸਾਰੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਮੇਰੇ ਹਿੱਸੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ?” ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਰੋਣਾ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਿਹਾ।

“ਮੰਮੀ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੇ ਆਪਾਂ”, ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹੌਸਲਾ ਦੇਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨ ਥੋੜ੍ਹਾ ਠਹਿਰ ਗਿਆ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਚੱਜ ਨਾਲ ਨਾ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਪਈ। ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਦੀ ਕਿਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਬੈਠੇ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਗੱਡੀ ਕਰਕੇ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਬਲੱਡ ਟੈਸਟ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਪੇਸ਼ੈਂਟ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਹੌਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਭੁੱਖੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਕਾਫ਼ੀ

ਵੱਡੀ ਸਰਜਰੀ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਪੂਰੀ ਗਿਲਟੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣੀ ਸੀ। ਕਮਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਰੂਮ ਲਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਸੀ ਕਿਸੇ ਡਾਕਟਰ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮਰਾ ਲੈ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰੋਂ ਹੀ ਆ ਗਿਆ। ਕਮਰੇ 'ਚ ਦੋ ਹੀ ਬੈੱਡ ਸਨ। ਇਕ ਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਤੇ ਲਵਲੀਨ ਲੇਟ ਗਈ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਅਮਿਤੋਜ ਹੇਠਾਂ ਹੀ ਚਾਦਰ ਵਿਛਾ ਕੇ ਲੇਟ ਗਏ। ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੀ ਘੜੀ ਬਣ ਆਈ ਸੀ। ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਨਾ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਹੀ ਡਰ ਰਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਤੇ ਜੇ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਰਾਮ ਨਾ ਆਇਆ ਤੇ ਫੇਰ ਵੀ ਮੁਸੀਬਤ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਬਣੀ ਰਹਿਣੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਰ ਕੇ ਰਿਸਕ ਲੈ ਹੀ ਲਿਆ ਸੀ।

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਸਟਰੇਚਰ ਤੇ ਹੀ ਪਾ ਕੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਰਜਨ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਕਿਹਾ “ਆਂਟੀ ਹੌਸਲਾ ਰੱਖਣਾ ਤੇ ਬੱਸ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ”, ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਫਜ਼ਾਂ ਨੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਟੌਨਿਕ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਗਈ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਮ 'ਚ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਜ ਸਰਜਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆ ਕੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੱਸਿਆ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਫੇਰ ਇਕ ਜੂਨੀਅਰ ਡਾਕਟਰ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਇੰਟਰਨਸ਼ਿਪ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਐਮ.ਐੱਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਭੱਜ ਕੇ ਜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ “ਪੇਸ਼ੈਂਟ ਪਿਆਰ ਕੌਰ, ਲਿਵਰ ਦਾ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਹੋਣਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ, ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ”?

“ਓ.ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਟੀ ਹੋ”, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਹਾਂਜੀ ਸਰ”, ਲਵਲੀਨ ਡਰੀ ਹੋਈ ਸੀ।

“ਘਬਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲੱਡ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਹਿਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਕਸੀਜਨ ਲਾਉਣੀ ਪਈ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ”, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਲਵਲੀਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਗਈ। “ਪਲੀਜ਼ ਜੁੱਤੀ ਬਾਹਰ ਉਤਾਰੋ”, ਨਰਸਾਂ ਨੇ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ। “ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਬੋਲਣਾ ਨਹੀਂ, ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਮਰੀਜ਼ ਲਾਗੇ ਬੈਠਣਾ ਹੈ”, ਇਕ ਹੋਰ ਨਰਸ ਨੇ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਆਕਸੀਜਨ ਮਾਸਕ ਲੱਗਿਆ ਦੇਖ ਉਸ ਨੂੰ ਡੋਬੂ ਪੈ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਖਬਰੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜੀਂਦਿਆਂ ਵਾਪਸ ਵੀ ਲਿਜਾ ਸਕਾਂਗੇ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਅਮਿਤੋਜ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈ ਕੇ ਅੰਦਰ ਆ ਗਏ। ਲਵਲੀਨ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਲੱਗ ਗਈ। ਦੋਵੇਂ ਬੱਚੇ

ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਿੰਬੜ ਗਏ ਜਿਉਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਆਣੇ ਹੋਣ। ਅਮਿਤੋਜ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਤਕੜਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਛਲਕ ਆਏ ਸਨ। ਮੌਤ ਤੇ ਬੀਮਾਰੀ ਰੱਬ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਮਨ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਹਾਰਟ ਰੇਟ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਡਿੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਰਸਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

“ਤੁਸੀਂ ਪੇਸ਼ੈਂਟ ਲਾਗੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਨਾ ਬੈਠੋ, ਦੋ ਤਿੰਨ ਘੰਟਿਆ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੂਮ 'ਚ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ”, ਨਰਸ ਨੇ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਠਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਲਵਲੀਨ ਨਾ ਮੰਨੀ। ਅਮਿਤੋਜ ਤੇ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ। ਲਵਲੀਨ ਲਾਗੇ ਬੈਠ ਕੇ ਮੂਲ-ਮੰਤਰ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਉਸ ਨੇ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਫ਼ੀ ਠੰਢਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਹੋਸ਼ ਆਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਵਲੀਨ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ। ਲਵਲੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਹਾਰਟ ਰੇਟ ਵੀ ਸਟੇਬਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। “ਰੂਮ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਵੱਲੋਂ ਕਹਿ ਦਿਉ, ਪੇਸ਼ੈਂਟ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ”, ਨਰਸ ਨੇ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ।

ਲਵਲੀਨ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। “ਜਦੋਂ ਮਰੀਜ਼ ਦਰਦ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਪਲੀਜ਼ ਆ ਕੇ ਦੱਸ ਦਿਉ, ਮੇਰੀ ਨਾਈਟ ਡਿਊਟੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਮੈਂ ਘੰਟੇ-ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਬੀ.ਪੀ ਚੈੱਕ ਕਰਨ ਆਉਂਦੀ ਰਹਾਂਗੀ”, ਨਰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ। “ਠੀਕ ਹੈ ਸਿਸਟਰ”, ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਗੁਲੂਕੋਜ਼ ਦੀ ਤਾਰ ਠੀਕ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਗੁਲੂਕੋਜ਼ ਵਿੱਚ ਟਰੈਮਾਡੋਲ ਨਾਂ ਦਾ ਪੇਨਕਿਲਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। “ਅਨੇਸਥੀਸਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਮਰੀਜ਼ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੀੜ ਨਾ ਸਹਿਣ ਯੋਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇੰਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਪੀੜ ਕੰਟਰੋਲ 'ਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ”, ਲਵਲੀਨ ਅਮਿਤੋਜ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਬੀ.ਪੀ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਚੈੱਕ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਘੱਟ ਹੀ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲਵਲੀਨ ਪੂਰੀ ਰਾਤ ਜਾਗਦੀ ਰਹੀ। ਪੀੜ ਕਾਰਨ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਵੀ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਜਾਗ ਖੁੱਲ ਜਾਂਦੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਜਾਗਦੇ ਉਹ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਜਾਗਦੀ ਦੇਖ ਲਵਲੀਨ ਵਰਗੀ ਧੀ ਹੋਣ ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦੇ।

“ਬੇਟਾ ਮੈਂ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਲਾਗੇ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲਵਲੀਨ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਧਰਕੇ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ। “ਤੁਸੀਂ ਆਰਾਮ ਕਰੋ ਪਾਪਾ” ਕਹਿ ਕੇ ਲਵਲੀਨ ਬੈਠੀ ਰਹੀ। ਸਵੇਰ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇੰਜ ਲੱਗਾ ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਲੀ ਰਾਤ ਬੀਤ ਗਈ। ਔਖਾ ਵੇਲਾ ਵੀ ਜਦੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਣ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਸਵੇਰ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਪਈ ਭੀੜ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੂਰੇ 7 ਦਿਨ ਇਸ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬੀਤੇ। ਸਵੇਰ ਦਾ ਤੇ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਕੰਟੀਨ 'ਚੋਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਘਰੋਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਆ ਕੇ ਦੇ ਜਾਂਦਾ।

ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਪਰਵੀਨ ਤੱਕ ਗੱਲ ਨਾ ਪਹੁੰਚ ਜਾਏ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਕਿ ਬਾਅਦ 'ਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲਵਲੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਝ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੰਦੀ। ਉਹ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਇਸ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਪਰਵੀਨ ਦਾ ਹੀਮੋਗਲੋਬਿਨ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਉਸ ਲਈ ਅਹਿਮ ਸਨ।

ਸੱਤਾਂ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਜ਼ਖਮ ਠੀਕ ਹੋਣ ਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਹੀ ਕੀਮੋਥੈਰਪੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਪੂਰੇ ਇਲਾਜ ਤੇ ਬਹੁਤ ਖਰਚ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵੀ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਪਈ ਜਮ੍ਹਾਂ ਪੂੰਜੀ ਹੀ ਕੰਮ ਆਉਣੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇੰਨਾ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਘਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਵੀ ਲਵਲੀਨ ਦੇ ਉਪਰ ਆ ਪਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਹੌਸਲੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹੀ।

ਪੂਰੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਕੀਮੋਥੈਰਪੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਕੀਮੋਥੈਰਪੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਘਰ ਪਰਤ ਆਉਂਦੇ। ਦੂਜੀ ਕੀਮੋਥੈਰਪੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ ਝੜ ਗਏ। ਲਵਲੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਕਾਲਾ ਕੱਪੜਾ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦੀ।

“ਰੱਬਾ, ਇਹ ਦਿਨ ਵੀ ਦੇਖਣੇ ਸਨ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਬੱਚਿਆ ਨੇ, ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ”, ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੰਜੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਸ਼ੀਸੇ 'ਚ ਦੇਖ ਕੇ ਰੋਂਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ।

“ਮੰਮੀ ਜੀ, ਇਹ ਕੀਮੋਥੈਰਪੀ ਦੇ ਸਾਈਡ ਅਫੈਕਟ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਲ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਣਗੇ”, ਲਵਲੀਨ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਕਹਿੰਦੀ। ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਰੋਂਦੇ ਤੇ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਾ।

“ਮੇਰੀ ਬੀਬੀ ਧੀ ਦਾ ਮੇਰੇ ਜੀਂਦੇ-ਜੀ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦਿਉ ਤਾਂ ਜੁ ਮੈਂ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਮਰ ਸਕਾਂ”, ਮਾਤਾ ਜੀ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ।

“ਪਰ ਹਾਲੇ ਘਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਮਾਂ, ਤੇਰਾ ਇਲਾਜ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਫੇਰ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ” ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ। ਪਰ ਉਹ ਸਮਝਾਇਆਂ ਹੋਰ ਤਲਖ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ। ਲਵਲੀਨ ਦੇ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਸੰਭਵ

ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਲਵਲੀਨ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। “ਮੇਰੀ ਧੀ ਇਕ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲੈ, ਜ਼ਿੰਦ ਨਾ ਕਰੀਂ, ਤੂੰ ਵਿਆਹ ਲਈ ਹਾਂ ਕਰ ਦੇ”, ਲਵਲੀਨ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਕੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਮੰਮੀ ਜੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਾਲਜ 'ਚ ਇਕ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਸੀਨੀਅਰ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਆਹ ਮੈਂ ਡਿਗਰੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਹੀ ਕਰਵਾ ਲਵਾਂਗੀ”, ਲਵਲੀਨ ਕਹਿ ਕੇ ਮਾਂ ਦੇ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲੱਗ ਗਈ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਇਹ ਗੱਲ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਸਨ।

“ਤੇਰੇ ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮੰਗਣੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ”, ਮਾਂ ਨੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਨਹੀਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕੀਮੋ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਲ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਣ”, ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਸੀ।

ਲਵਲੀਨ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਕਾਲਜ ਗਈ ਤਾਂ ਅਰਜਨ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸੀਨੀਅਰ ਸੀ, ਨੂੰ ਘਰ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ।

“ਇਹ ਤਾਂ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਵੱਡੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦਿੱਤੀ ਏ”। ਅਰਜਨ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਓਛਲ ਪਿਆ, “ਮੈਂ ਅੱਜ ਹੀ ਆਪਣੇ ਡੈਡੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ। ਤੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੂੰਹ ਬਣਾਵਾਂਗਾ”, ਉਹ ਉਤਸ਼ਾਹ 'ਚ ਬੋਲੀ ਜਾਂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਰਜਨ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਲਾਗੇ ਪਿੰਡ ਗਿੱਲਾਂਵਾਲੀ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਬਾਹਰ ਡੁਬਈ ਰਹਿ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜੋਗੀ ਕਾਫੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਣਾ ਲਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਏ।

“ਇਸ ਵੱਡੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ। “ਮੈਂ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਹੀ ਚਲ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ ਦੀਦੀ ਕੋਲ”, ਅਮਿਤੋਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਹੀ ਉਹ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਇਆਂ ਦੇਖ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ।

“ਧੰਨ ਭਾਗ ਸਾਡੇ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਆਇਆ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗਲੇ ਮਿਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਬੱਸ ਜੀ, ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਪਾਏ ਹੇਰ-ਫੇਰ 'ਚ ਹੀ ਫਸ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਾਂ, ਹੁਣ ਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ”, ਕਹਿੰਦੇ-ਕਹਿੰਦੇ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ।

“ਸਭ ਸੁੱਖ-ਸਾਂਦ ਹੈ ਘਰੇ, ਭੈਣ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ ?” ਜਗਜੀਵਨ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕੋਲਡ-ਡਰਿੰਕ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਬਹੁਤ ਲੰਮੇ ਚੱਕਰਾਂ 'ਚ ਫਸ ਗਏ ਸੀ, ਤਾਂ ਹੀ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਗਿਆ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਜਰਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸੋ ਤੁਸੀਂ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਡਾਇਗਨੋਸਿਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਬੱਸ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਸੌਲੀ ਦਾ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਫਿਰ ਕੀਮੋਥੈਰਪੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਉਣ-ਜਾਣ 'ਚ ਹੀ 4 ਮਹੀਨੇ ਕਿਵੇਂ ਗੁਜ਼ਰ ਗਏ, ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਿਆ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੰਖੇਪ 'ਚ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ।

“ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾ ਸਮਝਿਆ, ਐਨੇ ਪਰਾਏ ਹੋ ਗਏ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ”,

ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗਿਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਨਹੀਂ-ਨਹੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਪਰਵੀਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੜਾ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਾ ਦੱਸਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। “ਹੁਣ ਕੀ ਹਾਲਾਤ ਨੇ ਭੈਣ ਜੀ ਦੇ? ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੀਮੋ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ”? ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਦੋ ਹੀ ਹੋਈਆਂ ਨੇ ਹਾਲਾਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲੰਬਾ ਸਾਹ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਹੁਣ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੀ ਕੀਮੋ ਲਗਾਉਣ ਤਾਂ ਜਾਊਂਗੀ ਜੇ ਲਵਲੀਨ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤੈਅ ਕਰੋਗੇ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸੋਚਿਆ”? ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਉਸ ਬਾਰੇ ਹੀ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਆਏ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਪਰਵੀਨ ਨਾਲ। ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ ਹੈ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਲਾਗੇ ਪਿੰਡ 'ਚ, ਸੀਨੀਅਰ ਹੈ ਲਵਲੀਨ ਦਾ। ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਲਵਲੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ?” ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਹਾਂਜੀ, ਮੁੰਡਾ ਵੀ ਚੰਗੇ ਘਰ ਦਾ ਹੈ, 20-25 ਕਿੱਲੋ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੁੰਡੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਪਰਵੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਉਹਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈ ਲਵੋ”, ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਪਰਵੀਨ ਜਦੋਂ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਆਈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾ ਤੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਪੈਰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਨਾ ਲੱਗਣ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਐਨੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਉਦਾਸੀ, ਤੇ ਪੀਲਾ ਹੋਇਆ ਰੰਗ ਦੇਖ ਕੇ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਭ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

“ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕੇ, ਉਸ ਘਰ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਹੱਕ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਪਾਪਾ”, ਉਸਨੇ ਰੋਂਦੀ ਨੇ ਪਾਪਾ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਬੇਟਾ, ਤੇਰੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੀ ਤੈਨੂੰ ਨਾ ਦੱਸਣਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ

ਸਮਝਿਆ”।

“ਮੈਂ ਮੰਮੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੈ, ਅੱਜ ਹੀ”, ਉਹ ਜ਼ਿਦ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਤੂੰ ਬੇਟਾ ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਗੱਡੀ ਤੇ ਚਲੀ ਜਾਵੀਂ” ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਇਸ 'ਚ ਹਾਮੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਰ ਉਹ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਰਹੀ।

“ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਟੈਂਸ਼ਨ ਨਾ ਲਵੋ ਦੀਦੀ” ਅਮਿਤੋਜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾ ਕੇ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਅਮਿਤੋਜ ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਚਲ ਪਏ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਪਰਵੀਨ ਜਗਜੀਵਨ ਨਾਲ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਜ਼ਾਰੋ-ਜ਼ਾਰ ਰੋਣ ਲੱਗ ਗਈ। ਆਪਣੇ-ਆਪ ‘ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਮਾਂ ਦੇ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚਿੰਬੜੀ ਰਹੀ। ਕਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਗੰਜੇ ਹੋਏ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਦੀ, ਕਦੇ ਮਾਂ ਦੇ ਮੁਰਝਾਏ ਹੋਏ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਟੋਂਹਦੀ। “ਤੁਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ”, ਪਰਵੀਨ ਮਾਂ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੋਈ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਮੈਂ ਤਾਂ ਅਜੇ ਨਾਨੀ ਬਣਨਾ ਹੈ, ਤੇਰੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖਿਡਾਉਣਾ ਹੈ ਆਪਣੀ ਗੋਦੀ 'ਚ” ਮਾਂ ਨੇ ਵੀ ਰੋਂਦੀ ਹੋਈ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਵਲੀਨ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਗੱਲ ਮਾਂ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਨਾਲ ਕੀਤੀ।

“ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਐਨੀ ਕਾਹਲੀ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਹੈ”? ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

“ਨਹੀਂ, ਇਹ ਮੇਰੀ ਖਵਾਹਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਮੰਗਣੀ ਆਪਣੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਕਰਾਂ”।

“ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਤੁਸੀਂ ਫੇਰ ਉਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਮੇਰੀਏ ਧੀਏ ਉਹਨੇ ਮੇਰੀ ਮੰਨ ਲਈ ਹੈ, ਤੂੰ ਵੀ ਮੇਰੀ ਮੰਨ ਲੈ, ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਬੋਝ ਹਲਕਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ”, ਤਰਲੇ ਕੱਢਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਵੀ ਹਾਮੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ।

ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਮੰਗਣੀ ਦੀ ਰਸਮ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਖਾਸ-ਖਾਸ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੀ ਬੁਲਾਏ ਗਏ। ਬੜੇ ਸਾਦੇ ਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੰਗਣੀ ਦੀ ਰਸਮ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਲਵਲੀਨ ਦੀ ਇੰਨਟਰਨਸ਼ਿਪ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਦੀ ਤਾਰੀਕ ਇੰਨਟਰਨਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਤਹਿ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਦਾਸ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਐਨਾ ਵੱਡਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਮਨ ਭਾਉਂਦੇ ਸਾਥੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਮਾਂ ਦੀ ਖਤਰਨਾਕ ਬੀਮਾਰੀ। ਪਰ ਅਰਜਨ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਲਵਲੀਨ ਵਰਗੀ ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ ਤੇ ਸੁਨੱਖੀ ਕੁੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਹੋ ਬਣ ਕੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰਵੀਨ ਹਫ਼ਤਾ ਕੁ ਉਥੇ ਬਿਤਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ। ਉਸ ਦਾ ਇਸ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਮੁੜਨ ਨੂੰ ਦਿਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਪਰ ਮੁੜਨਾ ਪੈਣਾ ਸੀ।

ਰਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਗੇਟ ਤੇ ਖੜਾਕ ਹੋਇਆ “ਜਗਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਤੁਹਾਡਾ ਲੜਕਾ ਹੈ?” ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹਣ ਆਏ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵਰਦੀ ਪਾਏ ਲੰਮੇ-ਚੌੜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਹਾਂਜੀ, ਜਗਜੀਵਨ ਮੇਰਾ ਹੀ ਬੇਟਾ ਹੈ, ਕੀ ਹੋਇਆ ਉਸ ਨੂੰ”? ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੰਬਦੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਥਾਣੇ 'ਚ ਉਸ ਦੀ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਨਸ਼ੇ ਕਰਦਿਆਂ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀਂ ਫੜਿਆ ਉਸ ਨੂੰ”, ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਨੇ ਬੜੇ ਰੋਹਬ ਨਾਲ ਕਿਹਾ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਗਈ।

“ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ ਜਨਾਬ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ-ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਦਿਲ ਬੈਠਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾਲ ਚੱਲਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ ਥਾਣੇ”, ਪੁਲਿਸ ਕਰਮੀ ਨੇ ਜੀਪ ਦੀ ਬਾਰੀ ਖੋਲ੍ਹਦਿਆਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਚੱਲੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਹੀਕਲ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੱਲਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਫਟਾਫਟ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਜੋ ਕਿ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ ਰੈਂਕ ਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਤੁਸੀਂ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ ਮੈਂ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਂਦਾਂ ਹਾਲਾਤ ਦਾ, ਤੁਸੀਂ ਪਹੁੰਚੋ ਉਥੇ”, ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਥਾਣੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬੈਂਚ ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਿਰ ਨੰਗਾ ਸੀ, ਜੂੜਾ ਅੱਧ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਮਸਾਂ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

“ਇਹ ਦਿਨ ਦਿਖਾਉਣਾ ਬਾਕੀ ਸੀ, ਘਰੇ ਹੀ ਖਾ-ਪੀ ਮਰ ਲੈਂਦਾ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਜਗਜੀਵਨ ਦੇ ਲਾਗੇ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਹਿਬ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਨੇ”, ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਆਉ ਜੀ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ!” ਐੱਸ.ਐੱਚ.ਓ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕੁਰਸੀ ' ਤੇ

ਬੈਠਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਕੀ ਕਹਾਂ ਤੇ ਕੀ ਪੁੱਛਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨੀਵੀਂ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੀ ਏਹੋ ਜਿਹੀ ਔਲਾਦ, ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਇਹ ਕਰਦੇ ਨੇ ਭੁਗਤਨੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਪੈਂਦੇ ਨੇ”, ਐੱਸ.ਐੱਚ.ਓ. ਨੇ ਹਮਦਰਦੀ ਜਤਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਮੈਨੂੰ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਵਾਰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵਾਰਨਿੰਗ ਦੇ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾਂ ਹਾਂ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਐਨੀ ਜਲਦੀ ਖਲਾਸੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ”, ਐੱਸ.ਐੱਚ.ਓ. ਨੇ ਅੜ੍ਹਬ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਇਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ? ਤੇ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲਿਆ ਤੁਹਾਨੂੰ”? ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹਿਆ।

“ਸਮੈਕ ਮਿਲੀ ਜੀ ਇਹਦੇ ਕੋਲੋਂ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੀ ਮਾਰਕਿਟ 'ਚ ਡਿੱਗਾ ਪਿਆ ਸੀ”, ਐੱਸ.ਐੱਚ.ਓ. ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨਹੀਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਅੰਦਰ ਜਾਣਾ ਸੀ”, ਐੱਸ.ਐੱਚ.ਓ. ਨੇ ਇਕ ਤਰਾਂ ਅਹਿਸਾਨ ਜਤਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਤੁਹਾਡੀ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਮੇਹਰਬਾਨੀ ਐੱਸ.ਐੱਚ.ਓ ਸਾਹਿਬ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਕ ਲਿਫਾਫਾ ਅੱਗੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਐੱਸ.ਐੱਚ.ਓ ਨੇ ਲਿਫਾਫਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ 500 ਦੇ 10 ਨੋਟ ਸੀ। “ਇਸ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ”, ਐੱਸ.ਐੱਚ.ਓ ਨੇ ਨੋਟ ਗਿਣਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਇਹ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਭੇਟ ਹੈ ਜੀ ਜਨਾਬ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਗੱਡੀ 'ਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਆਏ। ਇੰਨਾ ਦੁਖੀ ਜੀਵਨ 'ਚ ਉਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਏ ਜਿੰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੱਜ ਦਿਲ ਟੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੋਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨੀ। ਸਿਰਫ਼ ਨੰਬਰ ਬਣਾਉਣੇ ਸਨ। ਕੀ ਪਤਾ ਸਮੈਕ ਵੀ ਮਿਲੀ ਇਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸਮੈਕ ਪੀਣ ਵਾਲੀ ਹੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਘਰ ਆ ਕੇ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੈੱਡ ਤੇ ਲਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ, ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਾ ਦੱਸਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਆਪਣੇ ਸਿਰ

ਉੱਤੇ ਟੁੱਟੇ ਪਹਾੜ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਰਹੇ। ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਜਗਜੀਵਨ ਦੇ ਸੁਭਾਅ 'ਚ ਬਦਲਾਵ ਸੀ। ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੀਂਦਾ। ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, “ਮੈਂ ਸੌਂਹ ਖਾਧੀ ਹੈ ਆਪਣੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲਾਉਣਾ।”

ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਹਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਛੱਡ ਕੇ ਐਸਾ ਭਿਆਨਕ ਨਸ਼ਾ ਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਇਕ ਵਾਰ ਲੱਤ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਘਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਬਰਬਾਦ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖੇ ਸਨ। ਸਵੇਰ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਸੰਬੰਧੀ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣ ਲਈ ਮਨਾ ਲਿਆ। ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ-ਦੋ ਦਿਨ ਤੱਕ ਪਰਤ ਆਵਾਂਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਇਕ ਮਿੱਤਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਜ਼ੋਰੀ ਗਾਰਡਨ 'ਚ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਜਗਜੀਵਨ ਨਾਲ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਉਹਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ ਉਥੇ ਜਗਜੀਵਨ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਮੰਨ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਮੈਕ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਉਸ ਸੈਂਟਰ 'ਚ ਰਹਿਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਰਤ ਆਏ। ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਜਗਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਵਧੀਆ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਕੰਮ ਸਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਦਾ ਅਚਾਨਕ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਜਾਣਾ ਗਵਾਰਾ ਨਾ ਹੋਇਆ।

“ਪਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਜਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਹੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ”, ਉਸ ਨੇ ਅਖੀਰ ਪੁੱਛ ਹੀ ਲਿਆ।

“ਬੇਟਾ ਉਹ ਮਸਾਂ ਹੀ ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਨੇਕ ਕੰਮ 'ਚ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਤੈਨੂੰ ਆ ਕੇ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਨਾਲੇ ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੜੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨਾਲ ਝੂਠ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ।

ਉਧਰ ਜਗਜੀਵਨ ਲਈ ਇਕ-ਇਕ ਮਿੰਟ ਕੱਢਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਉੱਥੋਂ ਜਾਣ ਦੇ ਕਈ ਬਹਾਨੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਵਾਰਡ ਬੁਆਏਜ਼ ਨੂੰ ਬੜੇ ਲਾਲਚ ਦਿੰਦਾ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਨਾ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ। ਉਪਰੋਂ ਸਖ਼ਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਨ। ਉਹ ਦਵਾਈਆਂ ਖਾਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਸਭ ਕੁਝ ਵਿਅਰਥ ਹੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨੀਂਦ ਦੀ ਦਵਾਈ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਣੇ 'ਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ।

ਦਸ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਫੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੀ ਤਾ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਫੋਨ ਚੁੱਕ ਲਿਆ।

“ਤੁਸੀਂ ਜਗਜੀਵਨ ਸਿੰਘ, ਸੰਨ.ਆਫ ਡਾ:ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹੋ”? ਫੋਨ ਤੇ ਕੋਈ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਹਾਂਜੀ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੋਲ ਰਹੀ ਹਾਂ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਤੁਹਾਡਾ ਪੇਸ਼ੈਂਟ ਸੈਂਟਰ ਤੋਂ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਦਾ ਭੱਜ ਗਿਆ ਹੈ ਜੀ” ਇਹ ਵਾਰਡ ਬੁਆਏ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਰਜਿਸਟਰ 'ਚ ਲਿਖੇ ਐਡਰੈਸ 'ਚੋਂ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਕ ਵਾਰਡ ਬੁਆਏ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਫਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਤੇ ਉਸ ਵਾਰਡ ਬੁਆਏ ਨੇ ਰਾਤ ਉਸ ਦੇ ਭੱਜਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

“ਕਿਹੜੇ ਪੇਸ਼ੈਂਟ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਪਏ ਹੋ ਤੁਸੀਂ”? ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਘਬਰਾਹਟ 'ਚ ਪੁੱਛਿਆ।
“ਜੀ ਜਗਜੀਵਨ ਸਿੰਘ”

“ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ... ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਐਨੀ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ 'ਚ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਕਿਉਂ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਕਲ ਗਈ ਲੱਗਦੀ ਸੀ, ਡਿੱਗਦੀ-ਡਿੱਗਦੀ ਮਸਾਂ ਸੰਭਲੀ ਸੀ। ਉਹ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਐਨੀ ਵੱਡੀ ਨੌਬਤ ਆ ਗਈ ਕਿ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਭਰਤੀ ਕਰਾਉਣਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਧੋਖਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਚਲੀ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਫਿਰ ਘਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ, ਆਪਣੇ ਪੇਟ 'ਚ ਪਲ ਰਹੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਤੇ ਉਹ ਰੁਕ ਗਈ। ਫੇਰ ਅਚਾਨਕ ਉਠਕੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਈ।

“ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਪੈਸ਼ਲ ਟ੍ਰੈਨਿੰਗ ਲਈ ਗਿਆ ਹੈ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਵੜਦਿਆਂ ਹੀ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ।

“ਹਾਂ ਬੇਟਾ, ਇਹੀ ਸੱਚ ਹੈ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਬ ਗਈ ਸੀ।

“ਤੇ ਫੇਰ ਉਹ ਡੀ.ਅਡਿਕਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ 'ਚੋਂ ਕਿਉਂ ਭੱਜਿਆ?” ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਥੋੜਾ ਤਲਖੀ 'ਚ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਹੈਂ! ਉਹ ਕਦੋਂ! ਕਿਵੇਂ!” ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮਿਲ ਰਹੇ।

“ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਥੋਂ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਚਕਮਾ ਦੇ ਕੇ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਦਾ ਹੀ ਗਾਇਬ ਹੈ”। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਲੰਮੇ-ਲੰਮੇ ਹੌਕੇ ਲੈਂਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਓ.ਮਾਈ ਗਾਡ, ਰਹਿੰਦੀ ਖੁੰਹਦੀ ਪੱਤ ਵੀ ਰੋਲ ਦਿੱਤੀ, ਇਸ ਹਰਾਮਜ਼ਾਦੇ ਨੇ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਕੰਬ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਫ਼ੋਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲੌਬੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਦੌੜੇ।

“ਇਹ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦਿਉ, ਕਿ ਐਨੀ ਕੀ ਨੌਬਤ ਆ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਥੇ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਾਉਣਾ ਪੈ ਗਿਆ”? ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਨਾ ਹੀ ਪੁੱਛ ਤਾਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਤੇਰੇ ਲਈ ਬੇਟਾ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਮੈਥੋਂ ਨਾ ਕੁਝ ਵੀ ਲੁਕਾਓ,” ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਤੇ ਸੁਣ, ਉਹ ਸਮੈਕ ਲੈਂਦਾ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੀ ਢੋਹ ਰਿਹਾ ਸੀ ਇਸ ਬਦਨਾਮੀ ਦੇ ਟੋਕਰੇ ਨੂੰ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਰੋ ਪਏ। ਪਰਵੀਨ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸੁੰਨ ਹੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਸਦਾ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਹੀ ਉਜੜ ਗਿਆ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਜਿਵੇਂ ਗੁੰਮ ਹੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਕ ਦਮ ਸਭ ਕੁਝ ਵੀਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। “ਉਸ ਨੂੰ ਮਾੜੀ ਸੰਗਤ ਹੀ ਲੈ ਡੁੱਬੀ ਸੀ।” ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਲਕੁਲ ਗੁੰਮ ਹੋਈ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਿਆ, “ਬੇਟਾ ਤੂੰ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਹਾਰੀਂ, ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਹੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਮਿਲਾਂਗੇ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ।

“ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਮੈਨੂੰ”, ਉਹ ਸਿਸਕੀਆਂ ਭਰ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲੁਕਾਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ” ਉਹ ਰੋਂਦੀ ਹੋਈ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਗਈ।

ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਉੱਥੇ ਹੀ ਬੁੱਤ ਬਣੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਜਗਜੀਵਨ ਨਾਲ ਪਰਵੀਨ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ।

ਪਰਵੀਨ ਕਮਰੇ 'ਚ ਜਾਂਦਿਆ ਹੀ ਨਿਢਾਲ ਹੋ ਕੇ ਪੈ ਗਈ। ਉਸ ਦੇ ਪੇਟ 'ਚ ਅਚਾਨਕ ਦਰਦ ਜਿਹੀ ਉੱਠੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਵੀ ਗਿੱਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਉਹ ਬਾਥਰੂਮ ਵੱਲ ਨੂੰ ਭੱਜੀ। ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪੈਂਟੀ ਪੂਰੀ ਗਿੱਲੀ

ਸੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਵਗਣਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਘਬਰਾ ਕੇ ਝੱਟ ਆਪਣੀ ਲੋਡੀ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। “ਤੁਸੀਂ ਤੁਰੰਤ ਮੇਰੇ ਕਲੀਨਿਕ ਪਹੁੰਚੋ”, ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ।

“ਪਰ ਮੈਂ ਫਿਲਹਾਲ ਆਉਣ ਦੀ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆਂ, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਬੇਵੱਸ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਜੇ ਕੋਈ ਘਰ ਹੈ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਕਰਵਾਉ”, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਫੋਨ ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

“ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੀਕੇਜ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਲੇਬਰ ਪੇਨ ਕਦੇ ਵੀ ਸਟਾਰਟ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਪਰ ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਟਾਈਮ ਹੈ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ। “ਕੁਝ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰੀਮਚਿਉਰ ਲੇਬਰ ਸਟਾਰਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਏ, ਐਂਡ, ਇਟ ਇਜ਼ ਐਨ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਕੇਸ”, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਏ। ਜਗਜੀਵਨ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ ਗਏ ਹੋਏ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਫਟਾਫਟ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਾਰਡ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ। “ਅਗਰ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੁਰੰਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੱਚਾ-ਬੱਚਾ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ”, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ।

“ਪਰ ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਹੋਏ ਨੇ”, ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਦੇਖੋ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਪੇਸ਼ੈਂਟ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਕੋਈ ਸਟਰੈੱਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਕੈਨ ਵਗੈਰਾ ਦੇਖ ਕੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ,” ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਭਾਂਪ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਹਾਂਜੀ, ਟੈਂਸ਼ਨ ਤਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰ ਲਓ, ਕੋਈ ਬਿਸਤਰਾ ਵਗੈਰਾ ਘਰੋਂ ਲੈ ਆਓ” ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਹਾਂਜੀ, ਸਾਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਠੀਕ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਉਹ ਕਰੋ, ਬੱਸ ਸਾਡੀ ਧੀ ਬਚਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ,” ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਾਰਡ 'ਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਬਾਹਰ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਸਮਾਂ, ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਰੁੱਕ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਹਰ ਕੋਈ ਕਾਹਲੀ 'ਚ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਐਨਾ ਅਚਾਨਕ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਾ ਮਿਲਿਆ। 25 ਕੁ ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ ਬੱਚੇ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਬਾਹਰ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਇੱਕ ਨਰਸ ਫਟਾਫਟ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਭੱਜੀ ਆਈ।

“ਜੀ ਮੁਬਾਰਕ ਹੋਵੇ, ਲਕਸ਼ਮੀ ਆਈ ਹੈ”, ਨਰਸ ਨੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਠੀਕ ਤਾਂ ਹੈ ਜੱਚਾ-ਬੱਚਾ”? ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਰਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਹਾਂਜੀ, ਪਰ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਥੋੜੀ ਸਾਹ 'ਚ ਦਿੱਕਤ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਇੰਨਕੂਬੇਟਰ 'ਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਲੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ”, ਨਰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਫਟਾਫਟ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਲੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਇੰਨਕੂਬੇਟਰ 'ਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਹਸਪਤਾਲ ਹੀ ਰਹੇ। ਉਹ ਕੁੜੀ ਹੋਈ ਦਾ ਸੁਣਕੇ ਥੋੜੇ ਸੁੰਨ ਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ।

“ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੈਂਟ ਲਾਗੇ ਚਲੇ ਜਾਓ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਾਰਡ 'ਚ ਸਿਫਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ,” ਨਰਸ ਨੇ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਇਹ ਏਨਾ ਕੰਬ ਕਿਉਂ ਰਹੀ ਹੈ”? ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕੰਬਦੀ ਹੋਈ ਪਰਵੀਨ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ। “ਅਕਸਰ ਐਂਨਸਥੀਸੀਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਸਭ ਨਾਰਮਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ”, ਨਰਸ ਨੇ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਉਹ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਲਾਗੇ ਬੈਠ ਗਏ। “ਮੰਮੀ ਜੀ, ਬੇਬੀ ਠੀਕ ਤਾਂ ਹੈ?” ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕੰਬਦੇ ਹੋਏ ਬੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ”, ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਐਨਾ ਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਮੇਲ ਹੈ ਜਾਂ ਫੀਮੇਲ”? ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਡਰਦੇ ਹੋਏ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੱਸ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਚਾਹਤ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ 'ਚ ਇਹੀ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ, ਮੰਦਿਰ, ਪੀਰ-ਫਕੀਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਹੋਣੀ ਜਿੱਥੇ ਸੁੱਖਣਾ ਨਾ ਸੁੱਖੀ ਹੋਵੇ।

“ਨੀ, ਕੁੜੀ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੇ ਰੱਬ ਜੀਅ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਕਲੇਸ਼ ਕੱਟਿਆ

ਜਾਂਦਾ” ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਹਨਾ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਰਵੀਨ ਅੱਗੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲੀ, ਅੰਦਰੋਂ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ। ਸੱਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਹੋਰ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਈ।

ਰਾਤ ਤੱਕ ਪਰਵੀਨ ਨਾਰਮਲ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਰੂਮ 'ਚ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਬੀ ਦੇ ਘੱਟ ਵੇਟ ਤੇ ਧੜਕਨ ਘੱਟ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਤਸੱਲੀ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕੇ ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਬੇਬੀ ਉਸ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗਾ।

“ਸਾਡੇ ਘਰ ਤਾਂ ਰਾਜ-ਕੁਮਾਰੀ ਆਈ ਹੈ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦਿੰਦਿਆ ਕਿਹਾ।

ਪਰ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਚਮਕ ਕਿਤੇ ਗੁਆਚ ਗਈ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ, ਲਵਲੀਨ ਤੇ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ। ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਘਰ ਹੀ ਰਹੇ। ਸਭ ਨੇ ਬੜਾ ਚਾਅ ਕੀਤਾ ਪਰ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਸੱਸ ਦਾ ਰੁੱਖਾ ਜਿਹਾ ਸੁਭਾਅ ਦੇਖ ਕੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋਈ। ਉਹ ਅੰਦਰ-ਖਾਤੇ ਜਾਣ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਕੁੜੀ ਹੋਣਾ ਉਸ ਨੂੰ ਗਵਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ।

ਜਗਜੀਵਨ ਦਾ ਅਜੇ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਸਕਿਆ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਕਈ ਦਫਾ ਫੋਨ ਮਿਲਾਇਆ ਸੀ। ਉਥੋਂ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੀ। ਉਲਟਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰਡਨ ਨੇ ਖਰੀ-ਖੋਟੀ ਸੁਣਾਈ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਬੇਟੇ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਨਾਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭੱਜ ਰਹੇ ਸਨ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਬੇਟੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਦਦ ਲੈਣ ਤੋਂ ਡਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਫੇਰ ਉਸ ਦੇ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਦਾ ਹੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਬੜੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਸਨ ਸੁਣ ਕੇ ਪਰ ਅਸਲ 'ਚ ਇਹ ਸਾਰੀ ਸਕੀਮ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਹੀ ਘੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੁਧਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੱਕੇ ਨਸ਼ੇੜੀ ਬੜੇ ਲੱਛਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪਤਾ ਸੀ ਪਰ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਬਾਰੇ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸੋਚ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸਦੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਰੁੰਤ ਉਸਨੂੰ ਢਿੱਲੋਂ ਮੈਟਰਨਿਟੀ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਪਰਵੀਨ ਦਾਖਲ ਸੀ। ਘੰਟੇ ਕੁ ਬਾਅਦ ਜਗਜੀਵਨ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਦਾੜ੍ਹੀ, ਕਾਲਾ ਰੰਗ, ਅੱਖਾਂ ਥੱਲੇ ਕਾਲੇ ਘੇਰੇ ਤੇ ਮੁਸ਼ਕ ਮਾਰਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਦੇਖਕੇ ਸਾਰੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ।

“ਬੇਟਾ ਇਹ ਕੀ ਵੇਸ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਤੁਸੀਂ?” ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟ

ਹੋਏ ਜਗਜੀਵਨ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਜੀ ਮੈਂ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ”, ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਫਟਾਫਟ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ, ਮੁੰਡਾ ਹੁਣ ਧਾਰਮਿਕ ਹੋ ਗਿਆ ਏ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਢੱਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਪਾਪਾ, ਹੁਣ ਬੇਬੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾ ਕੇ ਲੈ ਆਓ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਜਗਜੀਵਨ ਵੱਲ ਦੇਖੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

“ਬੇਟਾ ਜਗਜੀਵਨ, ਤੂੰ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਆ, ਅਸੀਂ ਬੇਬੀ ਨੂੰ ਲੈ ਆਈਏ ਜਾ ਕੇ” ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜਗਜੀਵਨ ਤੁਰੰਤ ਘਰ ਵੱਲ ਹੋ ਤੁਰਿਆ।

ਚਿਰਾਗ ਹਸਪਤਾਲ ਜੋ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਹਸਪਤਾਲ ਸੀ, ਉਥੇ ਹੀ ਬੇਬੀ ਨੂੰ ਇਨਕੂਬੇਟਰ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। “ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੇਬੀ ਨੂੰ ਲਿਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?” ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਤੁਸੀਂ ਦੋ ਕੁ ਦਿਨ ਵੇਟ ਕਰ ਲਵੋ ਤਾਂ ਵਧੀਆ ਰਹੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹਲਕਾ ਪੀਲੀਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜੋ ਅਕਸਰ ਨਵ ਜਨਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ”, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸੋਚੀਂ ਪੈ ਗਏ।

“ਕੀ ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਬੇਬੀ ਨੂੰ”? ਲਵਲੀਨ ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਆ ਗਈ ਸੀ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ। “ਹਾਂਜੀ, ਜ਼ਰੂਰ ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕ ਨਾ ਜਾਇਓ ਬੱਚੀ ਦੇ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਸਾਰੇ ਜਾਣੇ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੁਰ ਪਏ। ਜਦੋਂ ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਬੱਚੀ ਦੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਦੇਖ ਕੇ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਈ, ਨਿਰੀ-ਪੁਰੀ ਪਰਵੀਨ ਸੀ। ਗੋਰਾ ਰੰਗ ਲਾਲ-ਲਾਲ ਬੁੱਲੀਆਂ, ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰੇ ਪਰ ਪ੍ਰੀ-ਮਿਚਉਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਕਮੋਜ਼ਰ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਲਵਲੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਕੇ ਦੇਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ “ਨਿਰੀ-ਪੁਰੀ ਪਰਵੀਨ ਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ”, ਜਗਜੀਵਨ ਵੀ ਬੋਲ ਉਠਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਜਾਣੇ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਦੇਖ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਬੀ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਦੁੱਖ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਇਆ ਪਰ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਜਾਣੇ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਬੈਠੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਤਿੰਨ ਕੁ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲ ਗਈ ਪਰ ਬੇਬੀ ਅਜੇ ਇਨਕੂਬੇਟਰ 'ਚ ਹੀ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਘਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਬੇਬੀ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖ ਆਈ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਹਾਲਤ 'ਚ ਅਜੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੱਲਣਾ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਸਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਹ ਜ਼ਿਦ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਆਈ। ਬੇਬੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਸ਼ੀਨ 'ਚ ਲੱਗੇ ਦੇਖ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਹੌਲ ਜਿਹਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ, 'ਕਿਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਨਾਰਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ' ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸਮੇਂ 'ਚ ਜੱਚਾ-ਬੱਚਾ ਦੋਵੇਂ ਬਚ ਗਏ ਸਨ, ਇਹੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਕਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ।

ਹਫਤੇ ਤੱਕ ਬੇਬੀ ਨੂੰ ਵੀ ਘਰ ਲੈ ਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ “ਖੁਸ਼ੀ” ਰੱਖਿਆ। ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਘਰ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਕਾਫ਼ੀ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਵਧਾਈਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਤਾਂਤਾ ਲੱਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਪਰਵੀਨ ਸਾਰੀ-ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਜਾਗਦੀ। ਜਗਜੀਵਨ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਥ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਰ ਰਾਤ ਘਰ ਪਰਤਦਾ ਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਘਰੇ ਹੁੰਦਾ ਸੁੱਤਾ ਰਹਿੰਦਾ।

“ਇਸ ਬੇਵਕੂਫ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਇਦ ਜਿੰਦਗੀ ਜੀਣੀ ਆ ਜਾਵੇ ਇਸ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਅਕਸਰ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ। ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਨ ਬੀਤਦੇ ਗਏ। ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਵੀਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟਾਈਮ ਉਸ ਨਾਲ ਹੀ ਬਿਤਾਉਂਦੀ। ਸੱਸ ਘੱਟ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਆਉਂਦੀ। ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਬਿਤਾਇਆ ਪਰ ਘਰ ਦੀਆਂ ਵੀ ਕਈ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਸਨ। ਤੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਾ ਵੀ ਆਖਰੀ ਸਮਾਂ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਧਰ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਵੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਹਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਸਾਂਭ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਟੈਂਸ਼ਨ ਨਾ ਲੈਣ ਸੰਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਲਿਵਰ ਦਾ ਕੈਂਸਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਾਰੇ ਟੈਸਟ, ਤੇ ਸਕੈਨਿੰਗ ਕਰਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਲਵਲੀਨ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਤਰੀਖ ਮਿੱਥ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਨੇ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਤਹਿ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਦਾ ਵਿਆਹ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਸਾਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਨੂੰ, ਇਸ ਲਈ ਵਿਆਹ ਪੂਰੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਉਹ ਨਾ ਮੰਨੇ।

“ਤੁਸੀਂ ਦਹੇਜ਼ 'ਚ ਕੁਝ ਨਾ ਦਿਉ ਪਰ ਬਾਰਾਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੇਵਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ”, ਅਰਜਨ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਹਿ ਕੇ ਗੱਲ ਮੁੱਕਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ 'ਚ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਚੱਕ ਲਿਆ।

ਵਿਆਹ ਦਾ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ। ਪਰਵੀਨ ਤੇ ਉਸਦਾ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ। ਵਿਆਹ ਵੱਡੇ ਪੈਲੇਸ 'ਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 300-400 ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਬਾਰਾਤ 'ਚ ਹੀ ਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਦੌਰ-ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਮੁੱਖ ਆਦਮੀ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗਾਂ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣਾ ਪਿਆ।

“ਧੀਆਂ ਦੇ ਪਿਉ ਅਕਸਰ ਝੁਕਦੇ ਹੀ ਹਨ”, ਉਹ ਅਕਸਰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦੇ। “ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਅਜੀਬ ਲੱਗ ਰਿਹਾ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਸਾਰਾ ਮਾਹੌਲ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਨਹੀਂ ਦੀਦੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦੇਸੀ ਨੇ ਪਰ ਦਿਲ ਦੇ ਚੰਗੇ ਨੇ,” ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕੁਝ ਨਾ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਹ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਇਸ ਨੇ ਗਲਤੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲਈ। ਲਵਲੀਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੋਲੀ ਸੀ। ਉਹ ਝੱਟ ਹੀ ਗੱਲਾਂ 'ਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਹੋਣ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।

“ਬੇਟਾ, ਜਿੱਥੇ ਸੰਜੋਗ ਹੋਣ, ਉੱਥੇ ਤਾਂ ਜਾਣਾ ਹੀ ਹੋਇਆ, ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਕੋਈ ਮਿਟਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ,” ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਲੇਖਾਂ ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ।

ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਸੱਲੀ ਕੀਤੀ, ਕੋਈ ਲੱਚਰ ਗੀਤ ਨਾ ਛੱਡਿਆ ਜਿਹੜਾ ਨਾ ਗਾਇਆ ਹੋਵੇ। ਸਟੇਜ ਤੇ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਡਾਸਰਾਂ ਨਾਲ ਬਾਰਾਤੀ ਭੱਦੇ-ਭੱਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰਕੇ ਨੱਚ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਲੱਚਰਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਭੜਕਾਊ ਤੇ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਰਮ ਆ ਜਾਵੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਲੱਚਰਤਾ ਪਰੋਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਬਾਰਾਤੀ ਵਿੱਚ-ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਆਂ ਵੀ ਚਲਾਉਂਦੇ। ਸ਼ਰਾਬ, ਮੀਟ ਖੂਬ ਵਰਤਾਇਆ ਗਿਆ। ਮਾਹੌਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਦੀ ਟੋਲੀ ਦਾ ਧਰਤੀ ਤੇ ਰਾਜ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਭਵਿਖ ਲਈ ਇਹ ਚਿੰਤਾਵਨੀ ਜਿਹੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਖੈਰ ਡੋਲੀ ਤੋਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਲਵਲੀਨ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਡੋਲੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰ 'ਚ ਬੈਠ ਤੁਰ ਪਈ। ਸਭ ਨੇ ਭਿੱਜੀਆ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦਿੱਤੀ।

ਅਰਜਨ ਲਵਲੀਨ ਵਰਗੀ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਸੁਸ਼ੀਲ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਪਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਆਪ ਤਾਂ ਸ਼ਕਲ-ਸੂਰਤ ਪੱਖੋਂ ਬੇਢੰਗਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਉੱਚਾ-ਲੰਮਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜੋੜੀ ਜਚ ਗਈ ਸੀ। ਲਵਲੀਨ ਤਾਂ ਅਰਜਨ-ਉੱਤਰੀ ਪਰੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਧਨੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਤਾਂ ਬੜੇ ਸ਼ਾਂਤ ਬੀਤੇ। ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਮ ਨਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਆਉਣ-ਜਾਣ, ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ 'ਚ ਹੀ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤ ਗਏ।

ਫੇਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਸ ਦੀ ਸੱਸ ਤੇ ਜਠਾਣੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਜ ਨਾ ਲਿਆਉਣ ਤੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਤਾਹਨਾ ਮਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ।

“ਅਰਜਨ ਤੁਹਾਡੇ ਮੰਮੀ ਤੇ ਭਾਬੀ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਤੂੰ ਭੁੱਖੇ ਨੰਗੇ ਘਰੋਂ ਆਂ, ਜਿਹੜੀ ਇਕ ਦਵਾਨੀ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਲਿਆਈ ਆਪਣੇ ਨਾਲ,” ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਰੋਂਦਿਆਂ ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

“ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿਆ ਕਰ ਜ਼ਿਆਦਾ,” ਉਸਨੇ ਕਹਿ ਕੇ ਪੱਲਾ ਝਾੜ ਦਿੱਤਾ।

“ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਤਾਂ ਕਹੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਿਹਾ ਕਰਨ,” ਉਸ ਨੇ ਤਰਲੇ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ।

“ਤੂੰ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਏ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਤੇ ਭਾਬੀ ਨਾਲ ਲੜਾਂ? ਨਾਲੇ ਠੀਕ ਹੀ ਤੇ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ”, ਉਸ ਨੇ ਚੁਭਵੇਂ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖੀ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਈ। ਅਰਜਨ ਦੇ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਤੀਰ ਵਾਂਗ ਉਸਦੇ ਦਿਲ 'ਚ ਲੱਗੇ।

“ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ? ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ”। ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਹੌਕੇ ਜਿਹੇ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਉਮੀਦ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਤੇਰਾ ਪਿਉ ਐਨਾ ਕੰਜੂਸ ਨਿਕਲੇਗਾ, ਮੇਰੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ 'ਚ, ਮੂੰਹ ਜੋੜ-ਜੋੜ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਨੰਗਾਂ ਘਰ ਮੁੰਡਾ ਵਿਆਹ' ਤਾ”, ਅਰਜਨ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਦਾਜ ਦਾ ਲੋਭੀ ਜਾਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਦਾਜ 'ਚ ਗੱਡੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਲਗਾਈ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰ-ਕਰ ਹੋਰ ਕੰਨ ਭਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਲਵਲੀਨ ਪ੍ਰਤੀ ਅਜੀਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਦਹੇਜ਼ ਲੈਣਾ ਤੇ ਦੇਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਅਪਰਾਧ ਨੇ, ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾਈਂ, ਆਪਣੇ ਘਰੇ ਫ਼ੋਨ ਕਰਕੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਗੱਡੀ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਕਹਿ, ਬਹੁਤ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਮੇਰੇ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਮੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਉੱਪਰ,” ਅਰਜਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਭੁੱਖ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

“ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਹਵਾ ਖਵਾ ਕੇ ਰਹੂੰਗੀ, ਦਹੇਜ਼ ਮੰਗਣ ਦੇ ਉਪਰ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਏ”, ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਤਲਖ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਅੱਛਾ ਤੂੰ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦਿਖਾਏਂਗੀ, ਬਹੁਤ ਤਰੀਕੇ ਆ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਤੇਰੇ ਵਰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨ ਦੇ”, ਕਹਿੰਦਿਆ ਹੀ ਅਰਜਨ ਨੇ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਲਿਆ ਤੇ ਘਸੀਟ ਕੇ ਇਕ ਸਟੋਰ ਜਿਹੇ 'ਚ ਲੈ ਗਿਆ।

“ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇ ਰੱਬ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਏ ਤੈਨੂੰ” ਲਵਲੀਨ ਚੀਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਚੀਖਦੀ ਹੋਈ ਲਵਲੀਨ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਕਪੜਾ ਤੁੰਨ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਪੈਰ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਬੰਨ ਦਿੱਤੇ। “ਸਾਲੀਏ, ਹਰਾਮਜ਼ਾਦੀਏ, ਸਾਨੂੰ ਕਰਾਏਂਗੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸੈਰ, ਇੱਥੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਦਿਖਾ ਪਹਿਲਾਂ”, ਅਰਜਨ ਦੇ ਉਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਸ਼ੈਤਾਨ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਰ ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਡੇਰੇ 'ਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਕਿਸੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਰਜਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਸਦਾ ਦੂਸਰਾ ਵਿਆਹ ਸੀ। ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਮੌਤ ਸਿਲੰਡਰ ਫਟਣ ਕਰਕੇ ਹੋਈ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਰਜਨ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਬਦਨਾਮ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਮੁੰਡੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਅਰਜਨ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਤੇ ਹੀ ਲਵਲੀਨ ਕੋਲ ਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਹੀ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਸਟੋਰ ਦਾ ਬੁਹਾ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ।

“ਅਰਜਨ, ਤੂੰ ਇਹ ਕੀ ਕੀਤਾ”? ਅਰਜਨ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ ਅੱਖਾਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਸੀ ਹਰਾਮਦੀ ਮੈਨੂੰ”, ਅਰਜਨ ਨੇ ਲਾਲ-ਪੀਲੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਪੁੱਤ ਤੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਕਾਹਲੀ ਕਰ ਗਿਆ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲੈਂਦਾ”, ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਿਨਸਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀਆਂ ਪਿਆਰ ਨੂੰ । ਮੈਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਸਮਝਾਉਣ ਲੱਗੀ ਸੀ ਵੱਡੀ ਜੱਜ”, ਅਰਜਨ ਹਾਲੇ ਵੀ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਕੰਬ ਰਿਹਾ ਸੀ ।

ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਨੂੰ 5-6 ਘੰਟੇ ਬੀਤ ਗਏ ਸਨ । ਗਰਮੀ ਦਾ ਮੌਸਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਘੁੰਮਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ । ਲਵਲੀਨ ਰੌਂਦੀ-ਰੌਂਦੀ ਬੇਹੋਸ਼ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ । ਅਰਜਨ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਬੁਹਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ “ਉਠ ਕੁੜੀਏ ਪਾਣੀ ਪੀ ਲਾ ਤੇ ਬਾਹਰ ਚੱਲ, ਉਸ ਨੇ ਲਵਲੀਨ ਦੇ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ । ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਜਦੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗ ਤੇਜ਼ੀ ਆ ਗਈ । ਉਸ ਨੇ ਉਠਦਿਆਂ ਹੀ ਅਰਜਨ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਭੱਜ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਈ । ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਜੇ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਰਹੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਭੱਜ ਨਿਕਲਣਾ ਹੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਰਸਤਾ ਹੈ ।

“ਅਰਜਨ, ਪਾਲੀ ਫੜੋ ਇਸ ਡੈਣ ਨੂੰ, ਭੱਜ ਗਈ ਜੇ” ਮਾਂ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਗਾਹ ਕੀਤਾ । ਲਵਲੀਨ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਥੋਂ ਭੱਜ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ । ਪਰ ਅੱਗੇ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਖੇਤ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ । ਕਣਕਾਂ ਪੱਕ ਕੇ ਖੜੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਪੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਣਕਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਦੌੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ । ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਪਹਿਰ ਸੀ । ਥੋੜ੍ਹਾ ਹਨੇਰਾ ਜਿਹਾ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ । ਉਹ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿਤੇ ਜਲਦੀ ਰਾਤ ਪੈ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਘਰ ਹੀ ਦਿਸ ਪਵੇ ਜਿੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਲੁਕ ਜਾਵੇ । ਇਕ ਘਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹਟਵਾਂ ਸੀ ।

ਅਰਜਨ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਪਾਲੀ ਡੰਗਰਾਂ ਵਾਲੀ ਹਵੇਲੀ 'ਚ ਬੈਠੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਰਹੇ ਸਨ । “ਵੇ ਮੁੰਡਿਉ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਲੱਗਦੀ ਕੁਝ ਭੱਜ ਗਈ ਜੇ, ਫੜੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਰਵਾ ਦੇਵੇਗੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ”, ਮਾਂ ਨੇ ਸਾਹੋ-ਸਾਹ ਹੁੰਦੀ ਨੇ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ । ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਗਿਲਾਸ ਉੱਥੇ ਹੀ ਸੁੱਟ ਕੇ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਭੱਜ ਪਏ । ਲਵਲੀਨ ਹਨੇਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖੇਤ 'ਚ ਬਣੇ ਮੋਟਰ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਲੁਕ ਗਈ ।

ਪਾਲੀ ਤੇ ਅਰਜਨ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਕੁੱਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਉਸ ਦੀ ਭਾਲ 'ਚ ਜੁੱਟ ਗਏ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਟਾਰਚਾਂ ਲਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ । ਪਰ ਜਗਾਈਆਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਆਉਣ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਨਾਲ ਦੇ ਖੇਤ 'ਚ ਇੱਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਾਮੇ ਨੇ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਲੁਕਦੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ ।

“ਉਏ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇੱਧਰ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਅਰਜਨ ਨੇ ਦਬਕੇ ਨਾਲ ਕਾਮੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ । “ਨਹੀਂ ਸਰਦਾਰ ਜੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੁਣੇ ਆਇਆਂ” ਕਾਮੇ ਨੇ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਖਾਤਿਰ ਕਿਹਾ ।

“ਸੱਚ-ਸੱਚ ਦੱਸ ਦੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਗਾਟਾ ਲਾ ਦਿਉਂ ਤੇਰਾ” ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਾਮੇ ਨੇ ਡਰਦੇ ਨੇ ਮੋਟਰ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

“ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਭੌਂਕਿਆ, ਕੁੱਤਿਆ”, ਅਰਜਨ ਨੇ ਕਾਮੇ ਦੇ ਥੱਪੜ ਜੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਦੱਬੇ ਪੈਰੀਂ ਮੋਟਰ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ” ਬੂਹੇ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਝੱਟ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸਦਾ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਕੁੰਡਾ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। “ਹੁਣ ਭੱਜ ਕੇ ਦਿਖਾ ਵੱਡੀ ਪੀ.ਟੀ.ਊਸ਼ਾ” ਅਰਜਨ ਨੇ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਫੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇ ਪਲੀਜ਼ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਣਾ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਾਂਗੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ”, ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਤਰਲੇ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸੁਪਨੇ 'ਚ ਵੀ ਕਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ। ਅਰਜਨ ਉਸ ਦੀ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸੁਣੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਸੀਟਦਾ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂਗਾ ਜੇਲ੍ਹ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਏ, ਹਰਾਮਜ਼ਾਦੀਏ”, ਅਰਜਨ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਲੋਰ 'ਚ ਪੂਰਾ ਹੈਵਾਨ ਬਣ ਕੇ ਗਰਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪੈਰ ਬੰਨ੍ਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਥਾਪੀ ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ ਧੋਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਬਾਰ-ਬਾਰ ਲਵਲੀਨ ਦੇ ਪੇਟ 'ਚ ਲੱਤਾਂ ਵੱਜਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚੋਂ ਖੂਨ ਚੱਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

“ਬੱਸ ਕਰ ਹੁਣ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਰ ਜਾਵੇਗੀ”, ਅਰਜਨ ਦੀ ਮਾਂ ਤੇ ਪਾਲੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਇਹਦਾ ਤਾਂ ਅੱਜ ਕਿੱਸਾ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰੂੰ ਮੈਂ”, ਅਰਜਨ ਨੇ ਗਰਜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਲਵਲੀਨ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਕੋਈ ਚੀਖ਼-ਪੁਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

“ਇਹ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਛਿੱਟੇ ਮਾਰ ਪਾਣੀ ਦੇ”, ਪਾਲੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ, ਸਿਰ 'ਚ ਪਾਣੀ ਪਾਇਆ ਤੇ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆ ਗਈ।

“ਪਾਪੀਉ, ਮਾਰ ਦਿਉ ਮੈਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਕਿਉਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ”। ਇੰਨਾ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਅਰਜਨ ਫੇਰ ਪੂਰੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਉਸ ਵੱਲ ਵਧਿਆ।

“ਤੂੰ ਹੈਂ ਈ ਏਸੇ ਲਾਇਕ, ਖਾ ਹੁਣ ਛਿੱਤਰ”, ਅਰਜਨ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਹੁਣ ਨਾ ਕੋਈ ਵਿੱਚ ਬੋਲਿਓ, ਜਿਹੜਾ ਆਇਆ ਉਹਦਾ ਵੀ ਸਿਰ ਲਾਹ ਦੇਉਂਗਾਂ”, ਅਰਜਨ ਗਰਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਘਸੀਟਦੀ ਨੂੰ ਬਾਥਰੂਮ ਵੱਲ ਲੈ ਤੁਰਿਆ। “ਖੋਲ੍ਹ ਮੂੰਹ

ਹਰਾਮਦੀਏ! ਤੇਰੀ ਜੀਭ ਬਹੁਤ ਚੱਲਦੀ ਏ ਨਾ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੇਰੀ ਬੋਲਤੀ ਬੰਦ”, ਅਰਜਨ ਨੇ ਐਸਿਡ ਦੀ ਬੋਤਲ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਧੱਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਪੂਰਾ ਮੂੰਹ ਖੋਲ ਕੇ ਉਸਨੇ ਪੂਰੀ ਐਸਿਡ ਦੀ ਬੋਤਲ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤੀ। ਪੀੜ ਨਾਲ ਲਵਲੀਨ ਦੀਆਂ ਚੀਖਾਂ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸੀ। ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ ਸੜ ਰਹੀ ਸੀ। ਦਰਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੀਮਾ ਪਾਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਰਜਨ ਕਿਸੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਵਾਂਗ ਖੜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਤੜਫਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਹੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਾਲੀ ਤੇ ਅਰਜਨ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਾਨਿਓਂ ਗਈ। “ਉਏ ਆਹ ਕੀ ਕੀਤਾ ਤੂੰ ਮੂਰਖਾ,” ਪਾਲੀ ਨੇ ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਝਿੱਜੋੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। “ਮੈਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਸੀ ਹਰਾਮਦੀ” ਅਰਜਨ ਨੇ ਪਾਲੀ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਕਾਲਰ ਛੁਡਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਮਾਂ ਮੱਥੇ ਤੇ ਹੱਥ ਧਰ ਕੇ ਬਹਿ ਗਈ, “ਵੇ ਆਹ ਕੀ ਕੀਤਾ ਪੁੱਤਰਾ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਬੱਝੇ ਨਹੀਂ ਛੁੱਟਣਾ ਹੁਣ”, ਮਾਂ ਨੂੰ ਨਤੀਜਾ ਭਿਆਨਕ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

“ਐਨੇ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਦਾ ਗੇਟ ਖੜਕਿਆ। “ਉਏ ਬੂਹਾ ਖੋਲ੍ਹੋ, ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਕਾਮੇ ਨੇ ਲਵਲੀਨ ਦੇ ਲੁਕੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਨੇ ਚੌਂਕੀ ਜਾ ਕੇ ਖਬਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਘਸੀਟਦੇ ਹੋਏ ਅਰਜਨ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਗੇਟ ਦੀ ਝੀਤ 'ਚੋਂ ਪਾਲੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵਰਦੀ ਦੇਖੀ ਤਾਂ ਉਹ ਅਰਜਨ ਤੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਿਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਭੱਜ ਨਿਕਲੇ। ਪੁਲਿਸ ਕੰਧਾਂ ਟੱਪ ਕੇ ਅੰਦਰ ਆ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਥਰੂਮ 'ਚੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਚੀਖਾਂ ਸੁਣ ਲਈਆਂ। “ਓ ਬੇੜਾ ਬਹਿ ਜਾਵੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਸਾਈਆ ਦਾ”, ਏ.ਐੱਸ.ਆਈ ਲਵਲੀਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। “ਫਟਾਫਟ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਪਾਉ ਗੱਡੀ 'ਚ, ਨਾਲੇ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਲਿਆਉ ਭੱਜ ਕੇ, ਐੱਸ.ਆਈ ਨੇ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸਿਉਂ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਲੱਭੇ ਸਾਰੇ ਹਰਾਮਜ਼ਾਦਿਆ ਨੂੰ, ਇਕ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਬਚ ਕੇ ਨਾ ਜਾਵੇ”, ਬਾਕੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਐਨੀ ਦਰਿੰਦਗੀ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਮੀਰ ਹਿੱਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਨੇੜਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਦੱਸੀ। ਜਿਵੇਂ-ਕਿਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲਵਲੀਨ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਐਡਰੈੱਸ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਖਬਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬੱਸ ਐਨਾ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਨੇ, ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਹੁੰਚ ਜਾਉ।

ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਾਰਡ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪੁਲਿਸ ਦੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਘਬਰਾ ਗਏ। “ਜੀ ਮੈਂ ਲਵਲੀਨ ਕੌਰ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹਾਂ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹੇ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

“ਅੱਛਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਆਉ”, ਪੁਲਿਸ ਕਰਮੀ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਕਿਹਾ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਬੈਂਡ ਤੇ ਪਈ ਹੋਈ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਹੀ ਨਾ ਪਾਏ। ਐਸਿਡ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਲ ਫਟੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਮੂੰਹ ਦਾ ਸਾਰਾ ਨਕਸ਼ਾ ਹੀ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਬੇਸੁੱਧ ਪਈ ਹੋਈ ਵੀ ਸਿਸਕੀਆਂ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਇਹ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਕੀਹਨੇ ਕੀਤਾ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ? ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ?” ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸੁੱਧ-ਬੁੱਧ ਗਵਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੱਕਰ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਧੜਮ ਕਰਕੇ ਥੱਲੇ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਨਰਸਾਂ ਤੇ ਵਾਰਡ ਬੁਆਏ ਨੇ ਫਟਾਫਟ ਆ ਕੇ ਚੁੱਕਿਆ ਲਾਗੇ ਪਏ ਖਾਲੀ ਬੈਂਡ ਤੇ ਲਿਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਵੀ ਆ ਗਿਆ। ਉਹਦੀਆਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਭੁੱਬਾਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ। ਕਿਸੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਲਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। “ਮੈਂ ਛੱਡਾਂਗਾ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੋਟੇ ਕਰਕੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾ ਦਿਆਂਗਾ”, ਉਹ ਬੇਕਾਬੂ ਹਾਲਤ 'ਚ ਉੱਥੋਂ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬਾਹਰ ਲੈ ਗਏ।

“ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੋ ਪਲੀਜ਼, ਪਾਣੀ ਪੀਉ, ਮੈਂ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਤੁਹਾਡਾ ਕੇਸ ਬਹੁਤ ਤਕੜਾ ਹੈ”, ਏ.ਐੱਸ.ਆਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਬੜਬੜਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਭਰਾ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿਆਰੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਕਿਵੇਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ।

“ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਐਫ.ਆਈ. ਆਰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉ। ਬਾਕੀ ਵਿਕਟਿਮ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ 'ਚ ਆਉਂਦਿਆ ਹੀ ਬਿਆਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ”, ਏ.ਐੱਸ.ਆਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਲਿਖਾਵਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਉਹ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੇ। ਕੁਝ ਬੋਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਪਰ ਬੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਫੇਰ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਉੱਠੇ ਤੇ ਲਵਲੀਨ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।

ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੋਸ਼ ਆਈ ਤਾਂ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਚੀਖਾਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ। “ਮੇਰੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਖਾ ਗਏ, ਰੱਬ ਨੂੰ ਵੀ ਤਰਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਮੇਰੀ ਬੱਚੀ ਤੇ”, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਗੁਬਾਰ ਫੁੱਟ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਵਾਂਗ ਵਿਲਕਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਨਰਸਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸੰਭਲੇ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਪਿਉ-ਪੁੱਤ ਵਿਲਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਵਾਰ ਲਵਲੀਨ ਆਪਣੇ ਪੇਕੇ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਫ਼ੋਨ ਤੇ ਪਰਵੀਨ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਾਰ

ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੱਸ ਤੇ ਜਠਾਣੀ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਬੜਾ ਅਜੀਬ ਹੈ। ਪਰ ਅਰਜਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਸਭ ਨੂੰ ਐਨਾ ਕੁ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੁੱਪ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਆਕਸੀਜਨ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪਲ-ਪਲ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। “ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬਚ ਤਾਂ ਜਾਏਗੀ ਨਾ?” ਅਮਿਤੋਜ਼ ਨੇ ਉੱਥੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੱਦੇ ਤੇ ਆਏ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਦੇਖੋ ਜੀ, ਐਸਿਡ ਪੁਆਏਜ਼ਨਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਐਂਡੋਸਕੋਪੀ, ਬਰੋਂਕੋਸਕੋਪੀ, ਵਗ਼ੈਰਾ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ,” ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਕੇ ਦੇਖ ਲਵੋ। ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਹਰ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਬਚਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਏ”, ਅਮਿਤੋਜ਼ ਨੇ ਭਾਵੁਕ ਹੁੰਦਿਆ ਕਿਹਾ।

“ਪਰ ਅਜੇ ਮਰੀਜ਼ ਬਹੁਤ ਦਰਦ 'ਚ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਬਲੀਡਿੰਗ ਵੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਥੋੜਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਇਹ ਸਾਰੇ ਟੈਸਟ ਕਰਨਾ”, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। “ਕੀ ਇਹ ਟੈਸਟ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ”? ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹਿਆ।

“ਜੀ ਬਹੁਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੈਸਟਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭੋਜਨ ਨਾਲੀ, ਗਲੇ, ਸਾਹ ਨਾਲੀ, ਫੇਫੜਿਆ ਤੇ ਪੇਟ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ”, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੋਸ਼ ਆਈ। ਦਰਦ ਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਵਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਦਰਦ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਤਾਂ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਤਰੁੰਤ ਜਾ ਕੇ ਨਰਸ ਨੂੰ ਸੱਦ ਲਿਆਇਆ। ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜਾ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਤ੍ਰਿਪ-ਤ੍ਰਿਪ ਕਰਦੇ ਅੱਥਰੂ ਵਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਰਸ ਨੇ ਆ ਕੇ ਆਕਸੀਜਨ ਮਾਸਕ ਵੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਧੜਕਣ ਹੁਣ ਨਾਰਮਲ ਸੀ।

“ਬੇਟਾ ਤੂੰ ਜਲਦ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣਾ। ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਲੈ ਜਾਣਾ ਤੈਨੂੰ ਏਥੋਂ”। ਉਸ ਨੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਹ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾ ਰਹੀ। ਨਰਸ ਜਾ ਕੇ ਡਾਕਟਰ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਸੱਦ ਲਿਆਈ। “ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬੋਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪਾ ਰਹੀ”? ਅਮਿਤੋਜ਼ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਐਸਿਡ ਨਾਲ”, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਗਲਾ ਚੈੱਕ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਤੁਸੀਂ ਪਲੀਜ਼ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰੋ, ਏ.ਐੱਸ.ਆਈ ਨੇ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਤੇ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਪਰ ਸਾਡੇ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਲੋੜ ਹੈ।” “ਸਾਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਵਾਈ ਕਰ ਲੈਣ ਦਿਉ, ਮਰੀਜ਼ ਦੇ ਬਿਆਨ ਲੈਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਦੋਸ਼ੀਆ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਵਾਉਣ ਲਈ”, ਏ.ਐੱਸ.ਆਈ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਿਉਟੀ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਹੀ ਲੈਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ, ਮਰੀਜ਼ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਪਾ ਰਿਹਾ”, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਏ.ਐੱਸ.ਆਈ ਨੇ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ। ਲਵਲੀਨ ਨੇ ਸਾਰਾ ਵਾਕਿਆ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਏ.ਐੱਸ.ਆਈ ਵੀ ਪੂਰੀ ਵਾਰਦਾਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਕੰਬ ਗਿਆ।

“ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਰ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਅਸੀਂ ਪੂਰਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਯਕੀਨ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦ ਤੋ ਜਲਦ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਾਂਗਾ”, ਏ.ਐੱਸ.ਆਈ ਨੇ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੋਢੇ ਤੇ ਹੱਥ ਧਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਲਵਲੀਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਰਨ ਦੇ ਬਜਾਏ ਵਿਗੜਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਅੰਦਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਗ ਐਸਿਡ ਨਾਲ ਸੜਨ ਕਰਕੇ ਜ਼ਹਿਰ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਟੀਕਿਆਂ ਦਾ ਅਸਰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਉਲਟੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਬੁਖਾਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਹ ਲੈਣ 'ਚ ਫਿਰ ਦਿੱਕਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ।

“ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਲਵੋ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵਿਲਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਂਦਿਆਂ ਦੇਖ ਡਾਕਟਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਵੀ ਪਾਣੀ ਆ ਗਿਆ।

“ਅਸੀਂ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ ਰੈਫਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ”, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਵੱਸੋਂ ਬਾਹਰ ਹਾਲਾਤ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ। ਐਸਾ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਟਾਫਟ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ। ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਹੀ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਨਰਸਿੰਗ ਸਟਾਫ਼ ਦੀਆਂ ਦੋ ਨਰਸਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਵੀ ਨਾਲ ਬੈਠ ਗਏ। ਅਮਿਤੋਜ਼ ਨੇ ਲਵਲੀਨ ਦਾ ਹੱਥ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜ ਲਿਆ।

“ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਬੀਬੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਆਂਗਾ”, ਅਮਿਤੋਜ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦੇ

ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਰਸਤੇ 'ਚ ਹੀ ਲਵਲੀਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ। ਆਕਸੀਜਨ ਲੱਗੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਦਾ ਸਾਹ ਫੁੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਆਕਸੀਜਨ ਮਾਸਕ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਆ ਚੱਲੀਆਂ ਹੋਣ। ਫੇਰ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਖੂਨ ਦੀ ਉਲਟੀ ਹੋਈ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਉਲਟੀ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਦੇ ਉੱਪਰ ਹੋ ਗਈ। ਉਲਟੀ ਐਨੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉੱਠ ਕੇ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਲੱਗ ਗਈ। ਸਾਰੇ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਦੋਂ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਕੋਈ ਹਰਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਹ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਪਿਉ-ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਸਟੈਚਰ ਤੇ ਲਿਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ। ਅਮਿਤੋਜ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਲਵਲੀਨ ਦੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਡੋਰ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰਾਣੀ ਵਾਂਗ ਸਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਕਿੰਨੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਅਰਜਨ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਈ ਸੀ।

ਲਵਲੀਨ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਇਕ ਦਮ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਸਹਿ ਪੀੜ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਸਦਾ ਲਈ ਖਮੋਸ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਲਵਲੀਨ ਵੱਲ ਤੱਕੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਸੁੰ-ਹਸੁੰ ਕਰਦੇ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਉਸ ਨੂੰ ਪੀੜ ਨਾਲ ਤੜਫਦੇ ਤੇ ਬੇਵੱਸ ਹੋਈ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਲੂੰਧਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਕ ਬਾਪ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਔਖਾ ਹੁੰਦੈ, ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇਖਣਾ। ਇਹ ਪੀੜ ਅੱਜ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਹੰਢਾਅ ਰਹੇ ਸਨ। ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਸ਼ ਵਾਰਸਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸਦਮਾ ਕਿਵੇਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਠੀਕ ਸਮਝਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਸਕੇ। ਇਹ ਸਦਮਾ ਪਰਵੀਨ ਲਈ ਸਹਿਣਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਸੀ। ਪਰ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਸਹੁਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਭ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ।

ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗਹਿਰਾ ਸਦਮਾ ਲੱਗਿਆ। ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਖਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਈ ਇਕ ਅੱਥਰੂ ਤੱਕ ਨਾ ਡਿੱਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਮੰਦ ਬੁੱਧੀ ਬੱਚੇ ਵਾਂਗ ਛੱਤ ਵੱਲ ਹੀ ਵੇਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

"ਬੇਟਾ ਸੰਭਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਕੁਝ ਤਾਂ ਬੋਲ", ਡਾ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੋਢਿਆਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਹਿਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਪਰ ਉਹ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲੀ। "ਬੇਟਾ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਪਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜਲਦੀ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ", ਡਾ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਜਾਣ ਦੀ

ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਪਰ ਪਰਵੀਨ ਹਾਲੇ ਸਦਮੇ 'ਚੋਂ' ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ। ਡਾ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣਾ ਠੀਕ ਨਾ ਸਮਝਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਜਗਜੀਵਨ ਨਾਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ।

ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਮ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਂਢ ਗੁਆਂਢ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ 'ਚ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰਿਆ। ਸਾਰੀ ਕਲੋਨੀ ਦਾ ਹੀ ਮਾਹੌਲ ਗਮਗੀਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਲਵਲੀਨ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹੀ ਐਨੀ ਮਿਲਾਪੜੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਲਵਲੀਨ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦੇਣਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

"ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ, ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਲਵਲੀਨ ਦੀ ਦੇਹ ਘਰ ਰਹੇਗੀ, ਭੈਣਜੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ", ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਮਿਤੋਜ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅੰਤਿਮ ਵਿਦਾਈ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰੇ। ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਔਖਾ ਸਮਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਵਾਨ ਧੀ ਦੀ ਅਰਥੀ ਨੂੰ ਮੋਢਾ ਦੇਣਾ ਪਵੇ।

“ਮਾਲਕ ਦਾ ਕਹਿਰ ਹੀ ਏ ਜੀ”, ਲੋਕ ਆਪਸ 'ਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

“ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਭਲੇ ਇਨਸਾਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ”, ਭੀੜ ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਸ਼ਵ ਵਾਹਨ 'ਚ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਸਿਵਿਆਂ 'ਚ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਸਮਾਨ 'ਚ ਵੀ ਕਾਲੀ ਘਟਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛਾ ਗਈ ਜਿਵੇਂ ਕੁਦਰਤ ਵੀ ਇਸ ਗਮ 'ਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਪੰਜ ਤੱਤਾਂ 'ਚ ਵਿਲੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਰਾਤ ਤਕ ਮਾਤਾ ਜੀ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਨੇੜੇ ਦੇ ਇੱਕ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੌਸਲਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਚੇ, ਨਾ ਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਤੁੱਕਾਂ ਯਾਦ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਜਦੋਂ ਵੀ ਜਾਗ ਖੁੱਲਦੀ ਉਹ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਰੋਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ।

"ਡਾ: ਸਾਹਿਬ ਕੋਈ ਨੀਂਦ ਦਾ ਇੰਨਜੈਕਸ਼ਨ ਲਗਾ ਦਿਉ", ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਹਾਲਤ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਟੀਕਾ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਵੀ

ਹੌਕੇ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਬੜ ਬੜਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਸਵੇਰੇ ਸਾਰਾ ਚੈੱਕ ਅਪ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਜਗਜੀਵਨ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਰਾਤ ਰੁਕੇ ਪਰ ਜਗਜੀਵਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਹੀ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿਤਾ।

"ਪਲੀਜ਼, ਤੁਸੀਂ ਜਾ ਕੇ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੋ, ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਮੈਨੇਜ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ", ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

"ਅਸੀਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਵਾਂਗੇ", ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਕਾਉਂਸਲਿੰਗ ਲਈ ਇਕ ਸਾਈਕੋਟਰਿਸਟ ਕੋਲ ਲੈ ਗਏ।

“ਤੁਹਾਡੇ ਪੇਸ਼ੈਂਟ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਦਮਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ, ਧਿਆਨ ਰਹੇ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਕੋਈ ਬੋਝ ਨਾ ਪਵੇ, ਨਾਲ ਕੁਝ ਐਂਟੀਡਿਪਰੇਸ਼ੈਂਟ ਵੀ ਪ੍ਰਿਸਕਰਾਇਬ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ” ਸਾਈਕੋਟਰਿਸਟ ਨੇ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆ ਕਿਹਾ।

ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫ਼ੈਮਲੀ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭੋਗ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਜਲੰਧਰ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਗਮ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਅੱਖਾਂ ਰਸਤੇ ਵਹਿ ਤੁਰਿਆ। ਉਹ ਮਾਂ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਰੋਂਦੀ ਰਹੀ। ਫੇਰ ਲਵਲੀਨ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਟੋਹ ਟੋਹ ਕੇ ਸਿਸਕੀਆਂ ਭਰਦੀ ਰਹੀ। ਉਸਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਕਮਰੇ 'ਚ ਪਿਆ ਸਮਾਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਬੇਟਾ ਇਨਸਾਨ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਸਤੂਆਂ 'ਚ ਛੱਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਲਵਲੀਨ ਦਾ ਟੈਡੀ ਬੀਅਰ ਫੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਐਨੀ ਕਹਿਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਪਰਵੀਨ ਜ਼ਾਰੋ ਜ਼ਾਰ ਰੋਣ ਲਗ ਪਈ।

“ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਫ਼ੈਮਲੀ ਬੜੀ ਅਜੀਬ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਨਾ ਮੰਨੀ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਕਹੀ ਗੱਲ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਤੇ ਫੇਰ ਰੋਣ ਲਗ ਪਈ। ਦੋਵੇਂ ਪਿਉ ਧੀ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਬੈਠੇ ਲਵਲੀਨ ਦੇ ਕਮਰੇ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦੇ ਰਹੇ। ਕੰਧ ਤੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਫਰੇਮਾਂ 'ਚ ਲੱਗੀਆਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਧੂਹ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਭੋਗ ਸਮੇਂ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਛੜੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ‘ਮੇਰੀ ਧੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਓਨੀ ਦੇਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਉਸ ਦੇ ਕਾਤਲ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ’। ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 5-6 ਦਿਨ ਪਰਵੀਨ ਉਥੇ ਹੀ ਠਹਿਰੀ। ਮਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹਰ ਦਿਨ ਵਿਗੜਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

“ਮੰਮੀ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਬੀਮਾਰੀ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰੇ ਹੋ, ਪਲੀਜ਼ ਕੁਝ ਖਾ ਲਵੋ”, ਪਰਵੀਨ ਮਾਂ ਨੂੰ ਖਵਾਉਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਯਤਨ ਕਰਦੀ।

“ਧੀਏ, ਇਹ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਕਈ ਕੈਂਸਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਚਿੱਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੁਣ ਜੀਣ ਨੂੰ”, ਮਾਂ ਨੇ ਜੀਣ ਦੀ ਆਸ ਪੂਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਏ.ਐੱਸ.ਆਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਰਜਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਰਾਂ 'ਚ ਲੁਕੇ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਪਲੈਨਿੰਗ ਨਾਲ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ।

“ਤੂੰ ਜਾਣਦਾ ਨਹੀਂ ਪੁਲਸੀਆ, ਤੂੰ ਕਿਹਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਇਆ ਏ,” ਅਰਜਨ ਨੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

“ਇਹ ਹੱਥ ਹੁਣ ਪੱਕਾ ਪੈ ਗਿਆ, ਤੂੰ ਹੁਣ ਉਮਰ ਕੈਦ ਲਈ ਜਾਏਂਗਾ ਅੰਦਰ”, ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸਦੀ ਧਮਕੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਅਰਜਨ, ਪਾਲੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਅਤੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਕਾਮੇ ਨੇ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਘਸੀਟ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਉਹ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਬਣਿਆ। ਏ.ਐੱਸ.ਆਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਮੌਕੇ ਵਾਰਦਾਤ' ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਸੰਗੀਨ ਜੁਰਮ ਮੰਨਦਿਆਂ ਅਰਜਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਜੁਰਮ ਐਨਾ ਸੰਗੀਨ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦਾ ਵਕੀਲ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਲਗਾਏ ਆਰੋਪ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਹੀ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੁਝ ਕੁ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆ ਗਿਆ।

“ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਬਚੀ ਹੋਈ ਆ, ਜਨਾਬ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਇਹ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ, ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਜ਼ੇਲ੍ਹ ਹੈ, ਬਾਹਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਨਹੀਂ” ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇਸ ਇਨਸਾਨ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ, ਅਗਰ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਨਾ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਬਚ ਨਿਕਲਣਾ ਸੀ”, ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਮੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ 500 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਉਸ ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਨਾ ਲਏ।

ਬੜੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਨੂੰ ਕੁਝ ਚੈਨ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਪਰ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦੇਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਰੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪਰ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਟਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸਿਹਤ 'ਚ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਸਾਰਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਾਗੇ ਬੈਠ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਡਾਕਟਰ ਆ ਕੇ ਗੁਲੂਕੋਜ਼ ਲਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਹ ਬਥੇਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ ਕਰਦਾ ਕੇ ਕੁਝ ਬੋਲਣ, ਪਰ ਉਹ ਬਸ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਛੱਡਦੇ। ਹੁਣ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਝ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਘਰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਈ। ਮਹੀਨਾ ਭਰ ਉਸ ਨੇ ਬੈੱਡ ਤੋਂ ਲੇਟੀ ਮਾਤਾ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਮਲ ਮੂਤਰ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਦ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ।

“ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਪਰਦਾ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਗਲ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ।

“ਪਾਪਾ, ਤੁਸੀਂ ਇਵੇਂ ਨਾ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ਬੋਲਦੇ ਨਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੈ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਗੂੜ੍ਹੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

ਇਕ ਰਾਤ ਅਚਾਨਕ ਪਰਵੀਨ ਕਿਸੇ ਦੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਉੱਠ ਪਈ।

"ਮੇਰੀ ਪਰੀ ਆ ਗਈ, ਮੇਰੀ ਪਰੀ ਆ ਗਈ," ਇਹ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਬੜਬੜਾਉਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਪਰੀ ਕਹਿ ਕਿ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਸਨ।

"ਮੰਮੀ, ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ? ਪਰੀ ਚਲੀ ਗਈ ਏ, ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ," ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਭਾਵੁਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

"ਨਹੀਂ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾ ਰਹੀ ਏ"। ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਇਕ ਚਮਕ ਸੀ।

"ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਹਿਮ ਹੋ ਗਿਆ ਏ" ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

"ਮੈਨੂੰ ਉਠਾ ਦੇ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਲਵਾਂ", ਮਾਂ ਦੀ ਸੁਰਤ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ।

ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਆਪਣੀ ਗੋਦੀ 'ਚ ਰੱਖ ਲਿਆ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਸੁਆਸ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਸਚਮੁੱਚ ਹੀ ਆਪਣੀ ਪਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਇਕ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਕੂਚ ਕਰ ਗਏ। ਇਹ ਮੰਜਰ ਦੇਖ ਕੇ ਵੀ ਪਰਵੀਨ ਬਿਲਕੁਲ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹੀ। ਉਸ ਨੇ ਘਰ 'ਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਗੋਦੀ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਬੈਠੀ ਰਹੀ। ਤੜਕਸਾਰ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਆਏ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀਨ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ। ਪਰ ਮੂੰਹੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਬੋਲ ਸਕੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਬੋਲਣ ਲਈ ਅਲਫਾਜ਼ ਹੀ ਮੁੱਕ ਗਏ ਹੋਣ।

ਇਵੇਂ ਲਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦਰੱਖਤ ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਪਤਝੜ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਪਰਵੀਨ ਤੇ ਅਮਿਤੋਜ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਗਿਆ, ਦੁੱਖ 'ਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਣ ਲਈ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਗਏ।

"ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੋਇਐ, ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ", ਲੋਕ ਆਪਸ 'ਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

"ਹੋਣੀ ਆ ਕੇ ਰਹਿੰਦੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਟਲਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ", ਸਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ

ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੌਸਲਾ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਘਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰਵੀਨ ਭੋਗ ਤੱਕ ਠਹਿਰੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਚਲੀ ਗਈ।

"ਘੜੀ ਪਲ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵੀ ਬਹਿ ਜਾਇਆ ਕਰ ਪਤੰਦਰਾ", ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਰੋਕੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਨਹੀਂ, ਯਾਰ, ਘਰੇ ਕੰਮ ਆ ਮੈਨੂੰ,” ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਹੱਥ ਛੁਡਾਉਂਦੇ ਕਿਹਾ।

"ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਤੇਰੇ ਲੇਖੇ ਲਾ' ਤੀ, ਤੂੰ ਘਰ ਨੂੰ ਭੱਜਦਾ ਰਹਿਨਾ, ਹੁਣ ਯਾਰ ਬੇਗਾਨੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇਰੇ ਲਈ" ਰੋਕੀ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਜਤਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਨ ਘਰ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਸਨ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਸੌਂਹ ਪਾਈ ਸੀ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲੇਟ ਘਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। ਜਗਜੀਵਨ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਯਾਰ ਬੇਲੀ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡਦੇ।

“ਯਾਰ ਕੱਲ੍ਹ ਪੱਕਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਬੈਠਾਂਗੇ ਤੇ ਪੂਰਾ ਫਨ-ਸ਼ਨ ਕਰਾਂਗੇ”, ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਉਥੋਂ ਜਾਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ।

“ਚੱਲ ਇੱਕ ਸੂਟਾ ਖਿੱਚ ਲਾ, ਫੇਰ ਚਲਾ ਜਾਈਂ ਜਿੱਥੇ ਦਿਲ ਕਰਦਾ”, ਸਮੈਕ ਦੇ ਸੂਟੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਿਆਂ ਰੋਕੀ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਦੇਖ ਕੇ ਜਗਜੀਵਨ ਦਾ ਵੀ ਮਨ ਲਲਚਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਬਸ ਫੇਰ ਕੀ ਸੀ ਸੂਟੇ ਲਾਉਂਦੇ ਰਾਤ ਕਿੱਥੇ ਗੁਜ਼ਰ ਗਈ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਿਆ।

“ਤਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਬੱਚੀ ਦੀਆਂ ਵੀ ਝੂਠੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾਣੋਂ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਤੁਸੀਂ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਸਵੇਰੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

“ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਥੇ ਹੀ ਰੁਕ ਗਿਆ”, ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਝੂਠ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

“ਜਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਨਸ਼ੇੜੀ, ਉਨੇ ਹੀ ਵੱਡੇ ਝੂਠ” ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦੇ ਕੇ ਪਰ੍ਹੇ ਕੀਤਾ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਈ।

“ਪਰਵੀਨ ਮੈਡਮ, ਚਾਹ ਪੀਉਗੇ”? ਇਕ ਸਟਾਫ਼ ਮੈਂਬਰ ਰਵਨੀਤ ਨੇ ਆ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਹਾਂ ਜੀ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਪੱਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਹਿ ਦਿਉ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਹਾਮੀ ਭਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਕੀ ਗਲ ਅੱਜ ਫੇਰ ਬੜੇ ਉਦਾਸ ਬੈਠੇ ਹੋ?” ਰਵਨੀਤ ਨੇ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਅੱਗੇ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

“ਬੱਸ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਕੀ ਲੁਕਾ, ਉਹੀ ਘਰੇਲੂ ਕਲੇਸ਼, ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਉਂ ਵੀ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਨਹੀਂ, ਜੀਵਨ ਇਕ ਸਜ਼ਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਐ,” ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਲਈਆਂ।

“ਮੇਰੀ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਸੰਤ ਜੀ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਚੱਲਿਆ ਕਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ, ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਐ”, ਰਵਨੀਤ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ।

“ਕੀ ਕਰਨਾ, ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਘਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਬਦਲ ਜਾਣੇ ਨੇ।”

“ਘਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਨ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਤਾਂ ਬਦਲਣਗੇ”, ਰਵਨੀਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

“ਚੱਲ ਕਿਸੇ ਛੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਚੱਲਾਂਗੇ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਮੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ।

“ਇਸ ਸੰਡੇ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਆਂ” ਰਵਨੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਨਹੀਂ, ਇਸ ਸੰਡੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਇਕੇਟਰਿਸਟ ਕੋਲ ਜਾਣੈ, ਮੇਰੀ ਮੈਡੀਸਨ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਏ, ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਤਾਂ ਨੀਂਦ ਆਉਂਦੀ ਮੈਨੂੰ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦੱਸੀ।

“ਯਾਰ, ਤੂੰ ਚਲ ਤਾਂ ਸਹੀ, ਸਾਰੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਛੁੱਟ ਜਾਣਗੀਆਂ” ਰਵਨੀਤ ਅੜ ਗਈ ਸੀ।

“ਚੱਲ ਬਾਬਾ ਚੱਲਾਂਗੇ, ਪਰ ਹੈ ਕਿੱਥੇ ਆਸ਼ਰਮ?”

“ਇਸ ਵਾਰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਆਸ਼ਰਮ 'ਚ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਸੋਮ ਮੰਗਲ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਵੀ ਏ, ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਾਂਗੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ” ਰਵਨੀਤ ਨੇ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ।

“ਚੱਲ ਤੈਨੂੰ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਦੱਸਾਂਗੀ” ਪਰਵੀਨ ਆਪਣੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਈ।

ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਹਰ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ।

“ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਅਟੈਂਡ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਰਵਨੀਤ ਨਾਲ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਜਾ ਰਹੀ ਆਂ” ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਚਾਹੀ।

“ਹਾਂ-ਹਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਤੂੰ ਬੇਫਿਕਰ ਹੋ ਕੇ ਜਾ” ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਫਟਾਫਟ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

“ਪਰ ਖੁਸ਼ੀ ਕਿਵੇਂ ਰਹੂਗੀ ਮੇਰੇ ਬਗੈਰ?” ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ।

“ਤੂੰ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰ, ਮੈਂ ਹੈਂ ਨਾ, ਨਾਲੇ ਮੰਮੀ ਪਾਪਾ ਵੀ ਤਾਂ ਬੜਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੇ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ” ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਸਾਫ਼ ਹੁੰਦਾ ਦਿਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਰੋਕ ਟੋਕ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

ਆਸ਼ਰਮ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹਰਿਆਲੀ ਛਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਸਮਾਨ ਦੀ ਹਿੱਕ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਲੰਮੇ-ਲੰਮੇ ਦਰੱਖਤ ਅਦਭੁੱਤ ਨਜ਼ਾਰੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਨੀਵੇਂ-ਨੀਵੇਂ ਬੱਦਲ, ਮਨ ਨੂੰ ਮਹਿਕਾਉਣ ਵਾਲੀ ਠੰਢੀ ਤੇ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ, ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਮਨ ਨਿਰਾਸ਼ਵਾਦੀ ਤੋਂ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਸ਼ਰਮ 'ਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤ ਮਾਹੌਲ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਬੁਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਗਲਾਂ 'ਚ ਸੰਤ ਜੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਉਕਰੀ ਵਾਲੇ ਲੌਕਟ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਕਈਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਤੇ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਰੂਹਾਨੀ ਨੂਰ ਸੀ। ਪਰ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਨੇਕ ਸਵਾਲ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੀ ਦੇਖੀ ਸੀ। ਕਈ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਪਲ ਵੀ ਆਏ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਸਮਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਿਰ ਰੁਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੁੱਖ ਲੜੀਵਾਰ ਚਲ ਸੋ ਚਲ ਕਤਾਰਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਬੰਨ੍ਹ ਆਈ ਗਏ।

“ਕੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ, ਮੇਰਾ ਅਰੁਣ ਨਾਲ ਪਿਆਰ, ਫਿਰ ਵਿਛੋੜਾ, ਫੇਰ ਅਮੀਰੀ ਤੇ ਸ਼ਾਨੋ ਸ਼ੌਕਤ ਵਿਖਾ ਕੇ ਇਕ ਨਸ਼ੇੜੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ, ਜਾਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿਆਰੀ ਭੈਣ ਲਵਲੀਨ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਮੌਤ ਤੇ ਦੇਵੀ ਵਰਗੀ ਮਾਂ ਦੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਜਾਣਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਫਿਸ ਪਈ। ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਥ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ।

“ਬੇਟੀ ਤੂੰ ਇੱਕਲੀ ਬੈਠੀ ਕੀ ਸੋਚਦੀ ਏ” ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਚਿੱਟਾ ਚੋਲਾ ਪਾਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਉਸ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਇਲਾਹੀ ਨੂਰ, ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਚਮਕ, ਬੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮੁਸਕਾਨ ਸੀ, ਉਹ ਲੰਮੀ ਚਿੱਟੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਲਾ ਇਕ 60 ਕੁ ਸਾਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੀ। “ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਆਮੀ ਜੀ, ਬੱਸ ਅਤੀਤ 'ਚ ਗੁਆਚ ਗਈ ਸੀ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਪੁੰਝਦਿਆਂ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਅਤੀਤ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਰਤਮਾਨ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੀਤ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਤੋਂ ਜਿੰਨਾਂ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਪਿੱਛਾ ਛੁਡਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ”, ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ।

“ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਐਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਲਈ। ਆਪਣਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਵਿਛੋੜਾ ਵੱਡਿਆਂ-ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਇਨਸਾਨ ਇਸ ਲਈ ਦੁਖੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦੈ, ਸਭ ਕੁਝ ਉਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ

ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭੌਤਿਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਮੰਨ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਇਸ ਭੌਤਿਕ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚਲਦੇ ਹਨ,” ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਪਰ ਇਸ ਅਤੀਤ ਤੋਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਕਿਵੇਂ ਪਾਇਆ ਜਾਏ? ਕਦੇ-ਕਦੇ ਦਿਲ ਕਰਦੈ ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਤੇ ਭੱਜ ਜਾਵਾਂ,” ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਿਮਾਗੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ।

“ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਹੀ ਇੱਕ ਜਰੀਆ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਹੈ ਮਕਸਦ ਮਨ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਕਰਨਾ ਤੇ ਉਸ ਸਟੇਜ ਤੇ ਲੈ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਭ ਸੋਚਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ, ਨਾ ਕੋਈ ਸੋਚ ਆਵੇ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਜਾਵੇ, ਅੰਦਰ ਇਕ ਹਲਕਾਪਨ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇ, ਇਕ ਖਾਲੀਪਣ ਵਾਲੀ ਸਟੇਜ, ਜਿਵੇਂ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਅਵਸਥਾ। ਇਹ ਕੜੇ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ”, ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਨੇ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਦੱਸਿਆ।

“ਖਾਲੀਪਣ ਵਾਲੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਭਾਵ?” ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਅੱਗੇ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹਿਆ।

“ਜਿੱਥੇ ਜਨਮ-ਮਰਨ 'ਚ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨਾ ਲੱਗੇ, ਜਿੱਥੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਮੌਤ ਇਕ ਸਮਾਨ ਜਿਵੇਂ ਦੁੱਖ 'ਚ ਵੀ ਸੁੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਸੰਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਦੱਸੋ ਮੇਰੀ ਮੌਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ? ਇੱਕ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ, “ਸੁਆਮੀ ਜੀ, ਸਿਰ ਦੇ ਭਾਰ ਲੇਟ ਜਾਉ ਤੇ ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗ ਦਿਉ।” ਇਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਭੁੰਘੇ ਪਾਣੀ 'ਚ ਸਮਾਧੀ ਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰੋ” ਤੇ ਇਕ ਬੋਲਿਆ, “ਸੁਆਮੀ ਜੀ, ਮੇਰੀ ਮੰਨੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅਗਨ ਸਮਾਧੀ ਲੈ ਲਉ”। ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਅੱਗ ਲਵਾਕੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਏ।

“ਸੁਆਮੀ ਜੀ, ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ”? ਬਾਹਰੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਠੰਢਕ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੰਢਕ”। ਚੇਲੇ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਅਚੰਭਿਤ ਹੋ ਗਏ।

“ਇਹ ਹੈ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕਮਾਲ, ਬਾਹਰੋਂ ਉਸ ਸੰਤ ਦਾ ਭੌਤਿਕ ਸਰੀਰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਗਨ ਭੇਟ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਆਤਮਾ ਸਿਰਫ ਅੰਦਰ ਦੇ ਆਨੰਦ 'ਚ ਵਿਲੀਨ ਰਹੀ। ਉਹ ਇਸ ਅਗਨ ਰੂਪੀ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਰਹੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਕਰਮ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਸਰੀਰ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖੇ”। ਠੰਢਕ ਤੇ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ।

ਪਰਵੀਨ ਕੁਝ-ਕੁਝ ਸਮਝ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਐਨੀ ਜਲਦੀ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ

ਔਖਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਜਿਹੀ ਹੋਈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

“ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ ਇਨਸਾਨ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਥੇ ਦੁੱਖ ਭੋਗਣ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਨੰਦ ਤੇ ਸਹਿਜ ਵਾਲੀ ਅਵਸਥਾ ਕਿਵੇਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ”?

“ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਜੋ ਇਨਸਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁੱਖ ਭੋਗਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਦੁੱਖ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਦੁੱਖਾਂ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਦੁਖੀ ਇਨਸਾਨ ਆਤਮਿਕ ਸਟੇਜ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਹਿਜ ਆਵਸਥਾ ਤੱਕ ਜਲਦੀ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਕੀ ਪਤਾ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਹੀ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਅੰਦਰ 'ਚ ਡੁਬਕੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਉਤਸਵ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਾਉ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਛੁੱਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਦੁੱਖ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਿਖਦੇ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਹੱਥ 'ਚ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਹੱਥ ਧੋ ਲੈਂਦੇ ਹੋ। ਦੁਖ 'ਚ ਦੁਖੀ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਦੁਖ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਹਨੇਰਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਜਾਲਾ ਜਲਦੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਡਰਾਉਣਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਖਤਮ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਭੱਜਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਦੂਜਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਸਰਕਲ ਚੱਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਸਾਡੇ ਮਨ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੁਖ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖੋ ਇਸ ਤੋਂ ਭੱਜਣਾ ਨਹੀਂ”।

ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੁਆਲਾਂ ਦਾ ਜੁਆਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਉਸ ਦੀ ਸਹੇਲੀ ਰਵਨੀਤ ਦੇ ਕਹਿਣ ਉੱਤੇ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪਲ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦਾ ਇਥੇ ਆਉਣਾ ਸਾਰਥਿਕ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਥੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪੂਰੇ ਮਨ ਨਾਲ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ।

ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰੋਗਨੈਂਸੀ ਟੈੱਸਟ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਪੋਜ਼ੇਟਿਵ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਿਰਾਸ਼ ਜਿਹੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਕੂਲ 'ਚ ਉਦਾਸ ਜਿਹੀ ਬੈਠੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਵਨੀਤ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ” “ਕੀ ਗੱਲ ਅੱਜ ਫੇਰ ਤੂੰ ਉਦਾਸ ਲੱਗਦੀ ਏਂ, ਲੱਗਦੈ ਤੇਰੇ ਤੇ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਦਾ”।

“ਨਹੀਂ ਐਸੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੋਗਨੈਂਸੀ ਟੈੱਸਟ ਪੋਜ਼ੇਟਿਵ ਆਇਆ ਹੈ, ਖੁਸ਼ੀ ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਹੈ, ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ,” ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ।

“ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਜੋ ਕਰਦੈ ਚੰਗਾ ਹੀ ਕਰਦੈ, ਤੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ,” ਰਵਨੀਤ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ।

“ਇਕ ਦਿਲ ਕਰਦਾ, ਅਬਾਰਸ਼ਨ ਕਰਾ ਦਿਆਂ, ਪਰ ਜੇ ਮੇਰੀ ਸੱਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਘਰ ਸਿਰ ਤੇ ਚੁੱਕ ਲੈਣਾ”, ਪਰਵੀਨ ਦਾ ਮਨ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਰਿਹਾ।

“ਇਹ ਕਦਮ ਭੁੱਲ ਕੇ ਚੁੱਕਣਾ ਵੀ ਪਾਪ ਹੈ। ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਅੰਸ਼ ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਪਲ ਰਿਹਾ, ਤੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਬਾਰੇ ਕਿਵੇਂ ਸੋਚ ਸਕਦੀ ਹੈਂ”? ਰਵਨੀਤ ਨੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ।

“ਅਗਰ ਫੇਰ ਕੁੜੀ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਸੱਸ ਨੇ ਤਾਂ ਵੈਸੇ ਹੀ ਤਾਹਨਿਆਂ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਮੈਨੂੰ, ਜੇ ਲਿੰਗ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾ ਲਵਾਂ ਤੇ ਠੀਕ ਰਹੂ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਮਨ 'ਚ ਬਣੀ ਹੋਈ ਧਾਰਨਾ ਕਹਿ ਸੁਣਾਈ।

“ਦੇਖ ਪਰਵੀਨ ਜੇ ਤੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚਦੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਮਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਟਕਦਾ ਰਹੇਗਾ, ਆਪਣੇ ਡਰ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣਾ ਸਿੱਖ। ਉਸ ਦੀ ਰਜ਼ਾ 'ਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾ”।, ਰਵਨੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਪਰਵੀਨ ਥੋੜੀ ਸਾਂਤ ਹੋ ਗਈ।

“ਤੂੰ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੱਸ ਨੂੰ ਦੱਸ, ਫੇਰ ਦੇਖੀਂ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਲਾਲਚ 'ਚ ਕਿੰਨੀ ਸੇਵਾ ਹੁੰਦੀ ਤੇਰੀ”, ਰਵਨੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ।

ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਸੱਸ ਬਾਗੋ-ਬਾਗ ਹੋ ਗਈ। “ਵੇਖੀਂ ਇਸ ਵਾਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਮੇਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸੁਣੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਮਾਂਹ ਮਾਰੇ ਨੇ ਉਹਦੇ। ਤੂੰ ਜਾ ਕਮਰੇ 'ਚ

ਆਰਾਮ ਕਰ। ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਲਈ ਦੁੱਧ ਲਿਆਉਣੀ ਆ ਗਰਮ ਕਰਕੇ”, ਸੱਸ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਰੇ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਪਰਵੀਨ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਮੁਸਕਰਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਰਵਨੀਤ ਦੀ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਆ ਗਈ।

ਹੁਣ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਸੱਸ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਫਿਰਦੀ। “ਸਾਡੀ ਛੱਤ ਤੇ ਚਿੜੀ ਬੈਠੇਗੀ ਕਿ ਕਾਂ? ਦਾਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਲਾਡ ਨਾਲ ਪੁੱਛਦੀ। “ਦਾਦੀ, ਚਿਰੀ”, ਉਹ ਆਪਣੀ ਤੋਤਲੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਕਹਿੰਦੀ। “ਕਹਿ ਕਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਥੱਪੜ ਪੈ ਜਾਊ ਤੇਰੇ”, ਦਾਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਅੱਖਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਕਹਿੰਦੀ। “ਦਾਦੀ ਜੀ ਕਾਂ” ਕਹਿ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਉਤਰ ਜਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਦਾਦੀ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਉੱਟ-ਪਟਾਂਗ ਸਵਾਲ ਕਰਦੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਉੱਤਰ ਕਢਵਾਉਂਦੀ। “ਮੰਮਾ ਜੀ, ਸਾਡੀ ਛੱਤ ਤੇ ਕਾਂ ਬੈਠੇਗਾ”? ਖੁਸ਼ੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੀ।

“ਬੇਟਾ ਇਹ ਕੀ ਸੁਆਲ ਹੋਇਆ”? ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਦਾਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਡੀ ਛੱਤ ਤੇ ਚਿਰੀ ਨਹੀਂ ਕਾਂ ਬੈਠੇਗਾ”, ਖੁਸ਼ੀ ਨੇ ਰੋਣ ਵਾਲਾ ਮੂੰਹ ਬਣਾ ਕੇ ਕਿਹਾ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। “ਦੱਸ ਤੇਰਾ ਕੀ ਦਿਲ ਕਰਦਾ, ਕਿ ਛੱਤ ਤੇ ਕੌਣ ਬੈਠੇ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਚਿਰੀ ਬੈਠੇ”, ਖੁਸ਼ੀ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਚਲ ਫੇਰ ਚਿੜੀ ਹੀ ਬੈਠੇਗੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਚਿੜੀ ਨਾਲ ਖੇਡਾਂਗੇ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ‘ਤੇ ਚੁੰਮਣ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਖੁਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਚਮਕ ਆ ਗਈ। ਖੁਸ਼ੀ ਅਜੇ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਪਰ ਗੱਲਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਸਿਆਣਿਆਂ ਵਾਂਗ ਕਰਦੀ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਆਪਣੀਆਂ ਗੁੱਡੀਆਂ-ਪਟੋਲਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਜਗਜੀਵਨ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਲੋਰ 'ਚ ਘਰ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਝੱਟ ਸਮਝ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਪਾਪਾ ਤੇ ਮੰਮੀ ਦੀ ਹੁਣ ਲੜਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ ਡਰਦੀ ਸੌਣ ਦਾ ਨਾਟਕ ਕਰਦੀ। ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨੀਂ ਪੈਂਦੀਆਂ। ਜਗਜੀਵਨ ਕਈ ਵਾਰ ਪਰਵੀਨ ਤੇ ਹੱਥ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਾਸੂਮ ਜਿਹਾ ਦਿਲ ਕੰਬ ਜਾਂਦਾ।

“ਪਾਪਾ ਤੁਸੀਂ ਡਰਟੀ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ, ਮੰਮਾ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ” ਉਹ ਜਦੋਂ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠਦੀ ਤਾਂ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਿਆਣਿਆ ਵਾਂਗ ਸਮਝਾਉਂਦੀ।

“ਬੇਟਾ ਮੈਂ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤੇਰੀ ਮੰਮੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਐਵੇਂ ਲੜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਚੰਗਾ ਬੱਚਾ ਏਂ ਨਾ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਦੇ ਗੁੱਸੇ ਹੋਇਆ, ਨਹੀਂ ਨਾ”? ਜਗਜੀਵਨ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠਦਾ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਰਮਲ ਹੁੰਦਾ। ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੜੇ ਲਾਡ ਕਰਦਾ, ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ

ਵੀ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ।

“ਦੇਖ ਹੁਣ ਤੂੰ ਗੁੱਸਾ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰ, ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਕਰ । ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਪਾਈਦਾ, ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹੋ ਜਾਏ, ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਯੂਰਪ ਦਾ ਟੂਰ ਲਾਵਾਂਗੇ” ।

“ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਰਿਸ਼ਵਤਾਂ ਨਾ ਦਿਆ ਕਰੋ ਮੈਨੂੰ, ਪਹਿਲਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਲਾਹੋ, ਜਿਹੜੇ ਰੋਜ਼-ਰੋਜ਼ ਰਿਮਾਈਂਡਰ ਭੇਜਦੇ ਆ” ਪਰਵੀਨ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਸ਼ਾਂਤ ਕਦੇ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਉਹ ਜਗਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਧਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨਸ਼ੇ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਪੂਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਬੈਂਕਾਂ ਵਾਲੇ ਘਰ ਚੱਕਰ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਇਹੀ ਗੱਲਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਲੜਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀਆਂ। ਖੁਸ਼ੀ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਦੇਖਦੀ ਸੁਣਦੀ। ਫੇਰ ਗੁੱਡੇ-ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੰਮੀ-ਪਾਪਾ ਬਣਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਲਾਹ ਕਰਾ ਦਿੰਦੀ।

ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਬੜਾ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਦਿਨ ਸੀ। “ਹੈਲੋ, ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਭਾਅ ਜੀ, ਨਾਨੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਵਧਾਈਆਂ, ਦੋਹਤਾ ਆਇਆ ਸੁੱਖ ਨਾਲ। ਤੇ ਜੱਚਾ-ਬੱਚਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਨੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫੋਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀਤਾ”, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਖੁਸ਼ੀ ਝਲਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਪਲ ਘਟ ਹੀ ਮਿਲਦੇ ਪਰ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪਲ ਸੀ।

“ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੋਇਆ ਜੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਮੁਬਾਰਕਾਂ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਆਵਾਂਗੇ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਜਾਪ ਰਹੇ ਸਨ।

“ਖੁਸ਼ੀ ਬੇਬੀ, ਲਾਗੇ ਨਾ ਆ, ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਜਾਊਗਾ ਬੇਬੀ” ਦਾਦੀ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਝਿੜਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬੇਬੀ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਹੱਥ ਲਗਾ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਦਾਦੀ ਜੀ, ਮੈਂ ਬੇਬੀ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ”, ਖੁਸ਼ੀ ਦਾਦੀ ਦੀ ਝਿੜਕਾਂ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤਿਆਂ ਬੋਲੀ।

ਦਾਦੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਥੱਪੜ ਮਾਰਿਆ। “ਤੈਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਸਮਝਾਇਆ, ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ”?

“ਚੱਲ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ, ਆਪਾਂ ਬਾਹਰ ਚਲਦੇ ਆਂ, ਦਾਦੀ ਮਾਰਦੀ ਏ ਤੈਨੂੰ”? ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰੋਂਦਿਆ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਮੰਮਾ ਦਾ ਬੇਬੀ ਏ ਨਾ”, ਉਹ ਡੁਸਕ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਹਾਂ ਬੇਟਾ, ਪਰ ਹਾਲੇ ਛੋਟਾ ਏ ਨਾ, ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਚੁੱਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ, ਤੇ ਮੰਮਾ ਵੀ ਹਾਲੇ ਚੁੱਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਬੇਬੀ ਨੂੰ”, ਦਾਦਾ ਜੀ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸਮਝ ਗਈ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ, ਅਮਿਤੋਜ਼ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਅਮਿਤੋਜ਼ ਦਾ ਵਿਆਹ ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਇਆ ਸੀ। ਖੁਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਨਾਨਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚੰਬੜ ਗਈ।

“ਨਾਨੂੰ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਦਾਦੀ ਮੇਰੀ ਮੰਮਾ ਦਾ ਬੇਬੀ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਣ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੀ” ਖੁਸ਼ੀ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਗਾਈ।

“ਬੇਟਾ, ਬੇਬੀ ਜਿੰਨਾਂ ਤੇਰੀ ਮੰਮਾ ਦਾ ਉਨਾ ਹੀ ਦਾਦੀ ਦਾ ਏ”, ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਫੇਰ

ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ।

“ਤੁਸੀਂ ਭਾਅ ਜੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈ ਜਾਉ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨ, ਇਥੇ ਜ਼ਿਦ ਬਹੁਤ ਕਰਦੀ ਏ, ਦਾਦੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਕੋਈ ਨਾ ਭੈਣ ਜੀ, ਬੱਚੀ ਏ, ਜ਼ਿਦ ਕਰਨਾ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੁੰਦਾ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਬਾਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਲੈ ਜਾਏ ਹਾਂ ਕੁਝ ਦਿਨ।” ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਪਰਵੀਨ ਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਆ ਗਏ।

ਆਪਣੀ ਮਾਮੀ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਖੂਬ ਬਣਦੀ। ਮਾਮਾ-ਮਾਮੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਘੁਮਾਉਣ ਲੈ ਜਾਂਦੇ। ਮਾਮੀ ਦੇ ਘਰ ਅਜੇ ਔਲਾਦ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਈ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਘਰ 'ਚ ਰੌਣਕ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਸਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਖੁਸ਼ੀ ਉਦਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਗੁੱਡੀਆਂ-ਪਟੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਮੀ ਪਾਪਾ ਤੇ ਕਾਕਾ ਬਣਾ ਲੈਂਦੀ। ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ।

“ਆ ਮੇਰਾ ਰਾਜਾ ਬੇਟਾ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਮੰਮਾ ਆਖ ਲਿਆ ਕਰ”, ਉਸ ਦੀ ਮਾਮੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਦਾਸ ਦੇਖਦੀ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦੇਂਦੀ।

“ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮਾਮੀ ਜੀ ਹੋ”, ਖੁਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ ਜਵਾਬ ਦੇਂਦੀ।

“ਇਹ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਲਿਆ?”, ਉਸਦੀ ਮਾਮੀ ਨੇ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਬਾਸਕਿਟ 'ਚ ਪਏ ਪਰਫਿਊਮ, ਲਿਪਸਟਿਕ, ਟੈਂਡੀ, ਤੇ ਹੋਰ ਖਿਡਾਉਣੇ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਇਹ ਮੰਮਾ ਤੇ ਕਾਕੇ ਲਈ ਏ”, ਖੁਸ਼ੀ ਨੇ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਪਾਣੀ ਭਰ ਕੇ ਕਿਹਾ। ਮਾਮੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। “ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾ ਲਈ ਤੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲਿਆ?”

“ਨਹੀਂ, ਉਹ ਮੰਮਾ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਨੇ, ਗੰਦੇ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ, ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੇ”, ਖੁਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਪਵਨ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਈ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕਦੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਤੇ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਪਵਨ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਰਹੀ।

ਖੁਸ਼ੀ ਇੱਕ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਹੀ ਰਹੀ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਕੂਲ ਪੜ੍ਹਨੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਪਵਨ ਮਾਂ ਬਣ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਸਾਂਭਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਮਿਤੋਜ਼ ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਛੱਡ ਆਇਆ। ਉਹ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਫੇਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਾ ਕਹਿ ਕੇ ਮਨਾ ਲਿਆ।

ਏਧਰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਦਾਦੀ ਹੀ ਕਰਦੀ। ਪਰਵੀਨ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਸ਼ਰਮ ਗਈ ਰਹਿੰਦੀ।

“ਬੇਟਾ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ 'ਚ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,” ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ।

“ਮੇਰਾ ਘਰ ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਮੇਡੀਟੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਉਂਦੀ, ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਭਟਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ”, ਪਰਵੀਨ ਅੱਗੋਂ ਆਪਣੀ ਸਫ਼ਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ।

“ਪਰ ਬੇਟਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੇ”।

“ਹੋਰ ਘਰ ਕਿਵੇਂ ਚਲਾਵਾਂ? ਸਾਰੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਘਰ ਤੇ ਖਰਚ ਕਰਦੀ ਹਾਂ, ਇਕ ਬੇਟਾ ਜੰਮ ਕੇ ਦਿੱਤਾ, ਬੇਟੀ ਚੰਗੀ-ਭਲੀ ਸਕੂਲ ਜਾਂਦੀ ਏ, ਸਮਝਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉ,” ਅੱਗੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿੰਨਾ ਲੰਮਾ-ਚੌੜਾ ਜਵਾਬ ਘੜਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲੇ। ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋਣ “ਸਿੱਕਾ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਹੀ ਖੋਟਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੇ ਮੇਰਾ ਕਾਹਦਾ ਜ਼ੋਰ”। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵੀ ਢਿੱਲੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਕ ਮਾਈਨਰ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਘਰ ਦਾ ਖਰਚਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਠੇਕਾ ਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਲੋਨ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਹੀ ਤਰ ਜਾਂਦੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾਵਾਂ, ਰਾਮਲੀਲਾ, ਸਪੋਰਟਸ ਈਵੈਂਟ ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਗੈਸਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤੇ ਅੱਜ ਉਹ ਵੇਲਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਕਰਕੇ ਕਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਅਫ਼ਸਰ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਬੈਂਕ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਜਵਾਬ ਦੇਣੇ ਪੈਂਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਘੁਣ ਵਾਂਗ ਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਦਿਲ ਨਾ ਫਰੋਲਦੇ। ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਪੋਤੇ-ਪੋਤਰੀ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣਾ ਮਨ ਪਰਚਾ ਲੈਂਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇੱਕਲਾ ਜਗਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਹਨੇਰੇ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਾਪ ਨਸ਼ੇੜੀ ਤੇ ਮਾਂ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਚੱਕਰਾਂ 'ਚ ਪੈ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੋਕ-

ਟੋਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਦੇ। ਉਹ ਜਗਜੀਵਨ ਦਾ ਬਚਪਨ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਛੋਟੀ-ਛੋਟੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪੂਰੀ ਕਰਦੇ। ਜਗਜੀਵਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਇਕ ਬੇਟੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਘਰ 'ਚ ਹੋਰ ਵੱਧ ਗਈ। ਉਹਦੀ ਮਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਚਕਾਰ ਕੇ ਕਹਿੰਦੀ, "ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਤਾਂ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਵਾਂਗੂ ਰਹੂਗਾ, ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਇਸ ਨੂੰ"।

ਜਦੋਂ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਡਰਾਇਵਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਘਰ ਤੋਂ ਤਾਜ਼ੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਜਾਂਦੀ। ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਤੇ ਝਿੜਕਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ। "ਇਹ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿਆ ਕਰ, ਸਾਰੀ ਕਲਾਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨੰਬਰ ਆਉਂਦੇ ਆ ਇਸਦੇ", ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਜਗਜੀਵਨ ਦੇ ਨੰਬਰ ਘੱਟ ਆਉਣ ਦੀ ਸੂਰਤ 'ਚ ਕਹਿੰਦੇ।

"ਤੁਸੀਂ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਬਣਾਉਂਗੀ, ਪਰ ਬਿਨਾ ਇਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬੋਝ ਪਾਇਆ", ਉਹ ਕਹਿ ਕੇ ਤੇ ਹੱਸ ਪੈਂਦੀ। ਫੇਰ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਲਾਡ ਲਡਾਉਂਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ਰਾਰਤ 'ਚ ਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਡ ਆਉਂਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੇ ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਸੱਦ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਇਕ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੋਈ। ਅਗਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰ-ਕੁੱਟ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਝਿੜਕਿਆ ਨਾ ਜਾਂਦਾ।

"ਤੁਹਾਡਾ ਬੇਟਾ ਅੱਜ ਸਿਗਰਟ ਪੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ", ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਹੀ ਛੁੱਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਤੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਰ ਝੂਠ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ।

"ਇਸ ਨੂੰ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ" ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਟੈੱਸਟ ਕਲੀਅਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ 'ਚ ਕਿਹਾ। "ਐਨੇ ਪੈਸੇ ਕਿੱਥੇ ਸੁੱਟਣੇ ਨੇ ਤੁਸੀਂ? "ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਤਾਂ ਐੱਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐੱਸ ਹੀ ਕਰੂਗਾ", ਅੱਗੋਂ ਮਾਂ ਨੇ ਜਾਵਬ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ 20 ਲੱਖ ਖਰਚ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਐੱਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐੱਸ ਕਰਵਾਈ। ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਮਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਅੱਗੇ ਡਾਕਟਰ ਲੱਗਿਆ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਡ- ਪਿਆਰ ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪੈਸੇ ਨੇ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਵੱਲ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਉਹ ਸ਼ੌਂਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਸ਼ਾ ਕਰਦਾ। ਯਾਰਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਸ਼ਰਾਬ

ਦੀਆਂ ਮਹਿਫਿਲਾਂ ਜਮਾਉਂਦਾ, ਫੇਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਪੂਰਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਬਾਕੀ ਨਸ਼ਿਆ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੈਰੋਇਨ, ਸਮੈਕ, ਭੁੱਕੀ, ਪੋਸਤ, ਅਫੀਮ, ਸਭ ਦਾ ਉਹ ਆਦੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਪੈਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੇ ਉਹ ਮੰਹਿਗੇ ਨਸ਼ੇ ਵਰਤਦਾ, ਜਦੋਂ ਘੱਟ ਉਦੋਂ ਸਸਤੇ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਬਚਪਨ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਲਈਆਂ ਫੇਰ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਏ, “ਜੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੋਣੀ ਬਦਲਣ ਵਾਲੀ ਘੜੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਫੇਰ ਉਸ ਸਮੇਂ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਦਾ, ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਕਿ ਬੱਚੇ ਤਾਂ ਗਿੱਲੀ ਮਿੱਟੀ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਮਰਜ਼ੀ ਸਾਂਚੇ 'ਚ ਢਾਲ ਲਵੇ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਅਣ-ਗੋਲਿਆਂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਮੁਕਾਮ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗਲਤੀ, ਗਲਤੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ”, ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਕੋਸਦੇ ਰਹੇ। ਫੇਰ ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਉਠਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਲੜਖੜਾਏ ਤੇ ਧੜਮ ਕਰਕੇ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਭੱਜ ਕੇ ਬਾਲਕਨੀ 'ਚ ਆਈ। “ਵੇ ਬਿਕਰਮ ਜਲਦੀ ਆ, ਤੇਰੇ ਬਾਉ ਜੀ ਡਿੱਗ ਗਏ ਨੇ” ਬਿਕਰਮ ਨੇ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾਇਆ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਮਾਰੇ ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣ ਪੰਖੇਰੂ ਉੱਡ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਭ ਨੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਮੋਬਾਇਲ ਸਵਿੱਚ ਆਫ਼ ਆਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਵੇਲੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੱਸ ਰਹੀਆਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਹਾਲੇ ਉਤਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕੀਤਿਆਂ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚਿਤਾ ਨੂੰ ਅਗਨ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਜਗਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। “ਜਿੰਨਾ ਨੇਕ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਉਨੀ ਮਾੜੀ ਔਲਾਦ ਨਿਕਲੀ”, ਲੋਕ ਆਪਸ 'ਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪਰਵੀਨ ਵੀ ਔਰਤਾਂ 'ਚ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। “ਮੰਮੀ ਜੀ, ਦਾਦਾ ਜੀ ਮਰ ਗਏ”? ਖੁਸ਼ੀ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ। “ਬੇਟਾ ਉਹ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕੋਲ ਚਲੇ ਗਏ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਮੰਮੀ, ਉਹ ਕਿਉਂ ਚਲੇ ਗਏ?” ਖੁਸ਼ੀ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ।

“ਤੇਰੇ ਪਾਪਾ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ”, ਪਰਵੀਨ ਕਹਿ ਕੇ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਗਈ। ਖੁਸ਼ੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਵੱਲ ਤੱਕਦੀ ਰਹੀ।

“ਮੰਮੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਆਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਉਗੇ ਨਾ”? ਖੁਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਜੱਫੀ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਨਹੀਂ ਬੇਟਾ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿੱਥੇ ਜਾਵਾਂਗੀ?” ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਐਨੇ ਦਿਨ ਬਾਹਰ ਨਾ ਰਿਹਾ ਕਰੋ, ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ”, ਪਰਵੀਨ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ 'ਚ ਉਦਾਸੀ ਦੇਖ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਪਰ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਦੱਸੇ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲੋ-ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਗਹਿਰੀ ਸੱਟ ਲਾਈ ਸੀ। ਸਾਰੀ-ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਦਾ ਉਨੀਂਦਰਾ, ਇੱਕਲਾਪਣ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਲੈ ਆਇਆ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਕਮ ਸੇ ਕਮ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਤਾਂ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਆਸ਼ਰਮ 'ਚ ਆਉਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦੁਨਿਆਵੀ ਜਾਂ ਖੂਨੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉੱਥੇ ਉਸ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਸੀ। ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਘਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨਾਜ਼ੁਕ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਮਾਂ ਵੀ ਮੰਜੇ ਤੇ ਪੈ ਗਈ। ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਹੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਵੰਨ-ਸਵੰਨੇ ਯਾਰ ਦੋਸਤ ਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਟੁੰਨ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਲੇਟੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਔਖੀ ਸੀ।

ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਪਰਵੀਨ ਰਾਤ ਦੇ ਉਨੀਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਠੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬੜੀ ਖਰਾਬ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਸ਼ਰਮ ਜਾਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਚਾਹ ਪੀਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਉਹ ਅਖਬਾਰ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਲਗ ਪਈ। ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਖਬਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਝਾਤੀ ਪਈ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜਿਆ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਡਿੱਗਣੋਂ ਮਸਾਂ ਬਚਿਆ। ਇਹ ਖਬਰ ਉਸ ਆਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਚੇਲੀਆਂ ਨੇ ਸੰਤ ਜੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਚੇਲੀਆਂ ਤੇ ਸਰੀਰਿਕ ਸੋਸ਼ਣ, ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਆਰੋਪ ਲਗਾਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੂਰੀ ਵੀਡਿਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਸਹੇਲੀ ਰਵਨੀਤ ਦਾ ਵੀ ਨਾਮ ਅਰੋਪੀਆਂ 'ਚ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਘਬਰਾਹਟ ਦੇ ਮਾਰੇ ਰਵਨੀਤ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਫੋਨ ਸਵਿੱਚ ਆਫ਼ ਸੀ। ਸਰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸੰਪਰਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਖਾਸ ਸਹੇਲੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਗਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਵਨੀਤ ਤੇ ਉਹ ਭੇਖੀ ਸੰਤ ਉਸ ਵਰਗੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਰ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਮਾਨਸਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸੋਸ਼ਣ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰਵੀਨ ਤੋਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਆਸ਼ਰਮ 'ਚ ਚਲ ਰਹੇ ਅਨਾਥ ਘਰ ਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਚੰਦਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਰਵਨੀਤ ਦੇ ਕਈ ਵਾਰ ਕਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਪਰਵੀਨ ਸੰਤ ਜੀ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ

ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਈ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਰਵੀਨ ਸਾਰੀਆਂ ਕੜੀਆਂ ਆਪਸ 'ਚ ਜੋੜ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਬੰਦੇ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਜਾਂ ਇੰਜ ਕਹਿ ਲਵੋ ਕਿ ਹਿਪਨੋਟਾਈਜ਼ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਰਵੀਨ ਠੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਧੋਖਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਤੇ ਉਸ ਵਰਗੀਆਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸਫਾਈ ਨਾਲ ਛਲ ਕਪਟ ਦੁਆਰਾ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ ਸਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਆਸ਼ਰਮਾਂ 'ਚ ਨਾ ਜਾਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੰਤ ਤੇ ਰਵਨੀਤ ਨੂੰ ਭਗੌੜਾ ਕਰਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਸਾਂ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਉਹ ਵਿਹਲਾ ਟਾਈਮ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਆਕਾਸ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਬਿਤਾਉਂਦੀ, ਬੱਚਾ ਬਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੀ। ਜਿਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਕੇ ਬਿਤਾਏ ਸਮੇਂ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ।

ਇਕ ਦਿਨ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਆਏ। “ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਭੈਣ ਦਾ ਚੇਤਾ ਆਇਆ,” ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਗਲੇ ਲੱਗਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ। “ਨਹੀਂ ਭੈਣ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਭੁੱਲੇ ਹੀ ਕਦੋਂ ਹੋ ਸਾਨੂੰ,” ਅਮਿਤੋਜ਼ ਨੇ ਹੱਸਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਆਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਭੈਣ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਕੇਨੇਡਾ ਦੀ ਪੀ.ਆਰ. ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ, ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੋਚਿਆ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲਕੇ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਆਈਏ,” ਅਮਿਤੋਜ਼ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਪਰਵੀਨ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਈ ਪਰ ਅਗਲੇ ਹੀ ਪਲ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਈ। “ਪਰ ਤੂੰ ਤਾਂ ਕਦੇ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੂੰ ਪੀ.ਆਰ. ਅਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ?”

“ਭੈਣ ਜੀ, ਉਮੀਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸੋਚਿਆ ਜਦੋਂ ਲੱਗੇਗੀ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਦੱਸੁੰਗਾ।” “ਪਰ ਤੂੰ ਇੱਥੇ ਵੀ ਤਾਂ ਸੋਹਣਾ ਕਮਾ ਲੈਂਦਾ ਏਂ, ਫੇਰ ਕੀ ਲੋੜ ਪੈ ਗਈ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਕਮਾਈ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਇੱਥੇ ਮਹੌਲ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਲੱਗ ਗਏ ਨੇ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੇ ਨੱਕ 'ਚ ਦਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ। ਨਾਲੇ ਜਿੱਥੇ ਕੁੱਤੀ ਚੌਰ ਨਾਲ ਰਲ ਜਾਏ ਅਜਿਹੇ ਮੁਲਕ 'ਚ ਕਿਸ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋਣਾ?” ਅਮਿਤੋਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਮਹੌਲ ‘ਤੇ ਪੂਰੀ ਖਿੜ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ।

“ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਵੀ ਠੀਕ ਏ, ਪਰ ਉਥੇ ਵੀ ਤਾਂ ਵੈਸਟਰਨ ਕਲਚਰ ਅਗਲੀ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਰਿਹਾ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਉੱਥੇ ਮਿਲਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ।

“ਭੈਣ ਜੀ, ਉੱਥੇ ਵੈਸਟਰਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ 'ਚ ਕੀ ਖਰਾਬੀ ਏ, ਗਲੋਬਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ਏ, ਇੱਥੋਂ ਵਰਗਾ ਗਮਗੀਨ ਮਹੌਲ ਤੇ ਨਹੀਂ। ਘਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਉਜੜ ਰਹੇ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਕਰਕੇ, ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਕਰਕੇ, ਦਾਜ ਦੀਆਂ ਬਲੀਆਂ ਕਰਕੇ...”। ਕਹਿੰਦੇ-ਕਹਿੰਦੇ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਦਾ ਮਨ ਭਰ ਆਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਵਲੀਨ ਚੇਤੇ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਦੇ ਮੋਢੇ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਪਰ ਬੋਲੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।

“ਚਲੋ ਛੱਡੋ, ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਮੈਂ ਚਾਹ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਉਨੀ ਆਂ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਮਹੌਲ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਦਲਣ ਖਾਤਰ ਕਿਹਾ। ਪਰ ਪਰਵੀਨ ਰਸੋਈ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਲਵਲੀਨ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਜਿੱਥੇ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਲੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ

ਬਹੁਤ ਭਾਵੁਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰ ਕੁੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਈ.ਏ.ਐੱਸ. ਇਮਤਿਹਾਨ ਕਲੀਅਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦੇ ਮਹੌਲ ਤੋਂ ਉਚਾਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਹਾਲਾਤ ਦੇਖ ਕੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਕਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ। ਉਸਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਜਗਜੀਵਨ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਸਲਾ ਕਹਿ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਉਹ ਆਇਆ ਹੀ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਮਨਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਅਪਲਾਈ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਮਹੌਲ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਛੁੱਟਕਾਰਾ ਪਾਵੇ। ਪਰਵੀਨ ਚਾਹ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਈ।

“ਭੈਣ ਜੀ, ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਗੱਲ ਮੰਨੋ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅਪਲਾਈ ਕਰ ਦੇਵੋ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ, ਅਮਿਤੋਜ਼ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਝੱਕਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਮੈਂ ਠੀਕ ਆਂ ਇਥੇ, ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਕੀ ਕਰਾਂਗੀ, ਇੱਥੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਤਾਂ ਹੈ”।

“ਬੱਚਿਆਂ ਖਾਤਿਰ ਹੀ ਸਹੀ, ਜਗਜੀਵਨ ਭਾਅ ਜੀ ਦਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ”, ਅਮਿਤੋਜ਼ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ।

“ਉਹ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੇ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਲਿਆ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਕਰਮ ਨੇ, ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਹੀ ਸਹਿਣਾ ਪੈਣਾ ਸਭ ਕੁਝ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਭਰਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਪਰ ਆਕਾਸ਼ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਪਈ ਏ ਹਾਲੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਮਹੌਲ ਦੇਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ” ਅਮਿਤੋਜ਼ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਚਿੰਤਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਖੁਸ਼ੀ ਤਾਂ ਸਮਝਦੀ ਏ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁਣ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਅਟੈਚ ਏ। ਹਾਂ ਜੇ ਤੂੰ ਆਕਾਸ਼ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਏ ਤਾਂ ਠੀਕ ਏ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਲੰਮਾ ਸਾਹ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਭੈਣ ਜੀ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸੋਚ ਲਵੋ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ, ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਬਹੁਤ ਫਿਕਰ ਰਹਿੰਦੀ ਏ”, ਅਮਿਤੋਜ਼ ਨੇ ਭਾਵੁਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਪਰਵੀਨ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਮਿਤੋਜ਼ ਇੰਨੀਆਂ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਵੱਡਿਆਂ-ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀਣਾ ਸਿਖਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਬੈਠੀ-ਬੈਠੀ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕਾਸ਼! ਜਗਜੀਵਨ ਵੀ ਬਦਲ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਵੀ ਕੋਈ ਭਾਵਨਾ ਜਨਮ ਲੈ ਲਵੇ।

“ਭੈਣ ਜੀ, ਕੀ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹੋ”? ਅਮਿਤੋਜ਼ ਨੇ ਸੋਚਾਂ 'ਚ ਡੁੱਬੀ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ
“ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬੱਸ ਐਵੇਂ ਪੁਰਾਣਾ ਸਮਾਂ ਯਾਦ ਕਰਦੀ ਸੀ”।

“ਆਕਾਸ਼ ਦੇ ਵੀ ਪੇਪਰ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਉਣਾ ਮੈਂ ਏਜੈਂਟ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ, ਜਿਹੜੀ
ਫਾਰਮੈਲਟੀ ਉਹ ਕਹੇਗਾ, ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ”, ਅਮਿਤੋਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਹਾਂ, ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਏਥੇ ਜਿਹੋ-ਜਿਹੇ ਮਹੌਲ 'ਚ ਰਹੇਗਾ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਬਣੇਗਾ”,
ਪਰਵੀਨ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਜਗਜੀਵਨ ਵੱਲ ਸੀ। “ਬਾਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ
ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਸ਼ੈਰੀ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਚੰਗੀ ਨਿਭੇਗੀ, ਤੇ ਥੋੜੇ ਚਿਰ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਲੈ
ਜਾਣਾ ਉੱਥੇ”, ਅਮਿਤੋਜ਼ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਬੈਠੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵੱਲ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।
“ਪਰ ਮੈਂ ਹੁਣ ਕਿਸ ਨਾਲ ਖੇਡਾਂਗੀ, ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ ਵੀਰੇ ਬਗੈਰ”, ਖੁਸ਼ੀ ਨੇ
ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਚੰਬੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। “ਬੇਟਾ ਤੂੰ ਹੁਣ ਵੱਡੀ ਏਂ। ਤੇਰੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੇ,
ਵੀਰਾ ਵਧੀਆ ਸਕੂਲ 'ਚ ਪੜ੍ਹੇਗਾ, ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ”, ਮਾਂ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ।
“ਫੇਰ ਮੈਂ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਂਗੀ, ਜਿੱਥੇ ਵੀਰਾ ਪੜ੍ਹੇਗਾ”।

“ਚੱਲ ਠੀਕ ਏ, ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਉਥੇ ਭੇਜ ਦਿਆਂਗੀ। ਹੁਣ ਖੁਸ਼”? ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਹਾਂ ਹੁਣ ਠੀਕ ਏ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਵੋਗੇ, ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ, ਉਹ
ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਨੇ”, ਖੁਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੱਸ ਪਏ। ਬੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਅੱਜ
ਪਰਵੀਨ ਤੇ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਖੁਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਸਨ। ਅਮਿਤੋਜ਼ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੋਹਾਂ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ
ਨੂੰ ਹੱਸਦਿਆਂ ਦੇਖ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। “ਭੈਣ ਜੀ, ਜਦੋਂ ਦੀ ਮੈਂ ਵਿਆਹ ਕੇ ਆਈ
ਆਂ, ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਸਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਕੋਈ
ਹਾਵ-ਭਾਵ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ”।

“ਤੇਰੇ ਪੈਰ ਸੁਲੱਖਣੇ ਨੇ ਪਵਨ, ਮੇਰੇ ਵੀਰ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਹੱਸਣਾ ਸਿੱਖ ਲਿਆ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ
ਸਾਡਾ ਘਰ ਹੀ ਪੁੱਠਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ,” ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਲਵਲੀਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।
“ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕ-ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਸਪਾਂਸਰਸ਼ਿਪ ਭੇਜ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣਾ ਉੱਥੇ”, ਪਵਨ ਨੇ
ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ। “ਹਾਂ ਉਹ ਤਾਂ ਹੈ, ਮੈਂ ਵੀ ਛੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਲੀ
ਜਾਇਆ ਕਰਾਂਗੀ ਜਲੰਧਰ”, ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਅਮਿਤੋਜ਼ ਤੇ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਜਲੰਧਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਪਰਵੀਨ
ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਆਇਆ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੱਚਿਆਂ
ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਮਿਤੋਜ਼ ਨੇ ਆਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ
ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੇ ਆਕਾਸ਼ ਦੇ ਅਡਾਪਸ਼ਨ ਪੇਪਰ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਲਏ। ਕੁਝ

ਮਹੀਨਿਆਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋ ਗਈ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਵੀ ਆਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। “ਤੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਚਾਕਲੇਟ, ਰਿਮੋਟ ਵਾਲੇ ਖਿਡੌਣੇ, ਸੋਹਣੇ-ਸੋਹਣੇ ਬੂਟ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣਗੇ” ਪਰਵੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਡ-ਲਾਡ 'ਚ ਲਾਲਚ ਦਿੰਦੀ।

“ਉੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਹੋਵੋਗੇ ਨਾ”? ਉਸ ਨੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਮਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਤੱਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਅਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉੱਥੇ ਆ ਜਾਵਾਂਗੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲ”। ਇੰਨਾ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹਾਣ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਸਾਹਮਣੇ ਬਣੇ ਪਾਰਕ ਵੱਲ ਦੌੜ ਗਿਆ। “ਮੈਂ ਤਾਂ ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਮਾਮਾ ਜੀ ਨਾਲ ਜਾਣਾ, ਚਾਅ ਨਾਲ ਉਹ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। “ਉੱਥੇ ਬੜੇ ਖਿਡੌਣੇ ਮਿਲਣੇ ਮੈਨੂੰ, ਚਾਕਲੇਟਾਂ ਵੀ, ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਮੰਮੀ ਤੇ ਦੀਦੀ ਨੇ ਵੀ ਆ ਜਾਣਾ”, ਆਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬੜਾ ਦਿਲ ਲੁਭਾਵਨਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਲਈ ਇਕ ਖੇਡ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ। ਪਰ ਏਧਰ ਪਰਵੀਨ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਉਦਾਸ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਬੇਗਾਨੇ ਮੁਲਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੀਲ ਦੂਰ ਭੇਜ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੈਨ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਸਦੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਡਰ ਜਾਂਦੀ। ਸੱਸ ਦਾ ਮੰਜੀ ਤੇ ਪੈ ਜਾਣਾ, ਜਗਜੀਵਨ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਨਸ਼ਿਆ ਦੇ ਲੋਰ 'ਚ, ਉਸਦੇ ਅਜ਼ੀਬੋ-ਗਰੀਬ ਨਸ਼ੇੜੀ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਘਰ ਦੇ ਗੇੜੇ ਕੱਟਣਾ, ਸਭ ਬੜਾ ਡਰਾਵਨਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਦੇ ਨੇਸ਼ੜੀ ਦੋਸਤ ਉਸ ਨੂੰ ਗੰਦੀਆ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਕੇ ਕਹਿੰਦੇ “ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਤਾਂ ਲਾਟਰੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਆ, ਸਾਡੇ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਂ ਸਾਲੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ-ਪੀਲੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਆਂ”।

ਇਕ ਦਿਨ ਰੋਕੀ ਨਾਂ ਦੇ ਉਸਦੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਲਈ, ਫੇਰ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਉਸਦੀ ਚੰਗੀ ਤਸੱਲੀ ਕੀਤੀ, ਉਸਨੇ ਮੁੜ ਕੇ ਉਸ ਵੱਲ ਝਾਕਿਆ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਉਹ ਗੁੱਸਾ ਅੰਦਰ ਰੱਖ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਹਾਦਸੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਜਗਜੀਵਨ ਦੀ ਖੂਬ ਲਾਹ-ਪਾਹ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਰੋਕੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਹੀ ਚਰਿੱਤਰ ਤੇ ਚਿੱਕੜ ਸੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

“ਤੇਰੇ ਜਿਹੜੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਯਾਰ ਰਹੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਪਤਾ, ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਪਤਾ ਲਾਇਆ ਤੇਰਾ, ਵਰਮਿਆਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਖੂਬ ਐਸ਼ ਕੀਤੀ ਤੂੰ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੇਰੇ ਯਾਰ ਤਾਂ ਛੱਡ ਦੇ ਬਦਚਲਣੇ”! ਪਰਵੀਨ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸੁਣ ਕੇ ਬੜਾ ਰੋਈ ਸੀ।

ਇਹੀ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸੋਚ ਕੇ ਉਸਨੇ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਲਿਆ, ਉਸ

ਨੇ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਾ ਸਮਝੀ। ਅੱਜ ਰਾਤ ਆਕਾਸ਼ ਦੀ ਫਲਾਈਟ ਸੀ, ਉਹ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ “ਮਾਮਾ ਜੀ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਜਹਾਜ਼ ਏ, ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ, ਇਹ ਵੀ ਚਾਬੀ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ”? ਅਮਿਤੋਜ਼ ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਹੱਸ ਪਿਆ।

“ਨਹੀਂ ਬੇਟਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਇਲਟ ਚਲਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਤੇਰਾ ਜਹਾਜ਼ ਖਿਡਾਉਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਅਸਲੀ ਹੈ”। “ਮਾਮਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਵੀ ਪਾਇਲਟ ਬਣਾਂਗਾ ਇਕ ਦਿਨ, ਫੇਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀਦੀ, ਮੰਮੀ, ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਝੂਟੇ ਦੇਵਾਂਗਾ”, ਆਕਾਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੱਸ ਪਏ। ਫੇਰ ਸਾਰਿਆਂ ਪਰਵੀਨ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਲਈ।

ਅਮਿਤੋਜ਼ ਦੇ ਇਕ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਏਅਰਪੋਟ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਲਈ ਗੱਡੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਉੱਥੇ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਨੇ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਹੁਤ ਠੰਡਾ ਸੀ, ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਜਿਵੇਂ ਖਾਲੀ-ਖਾਲੀ ਲੱਗਦਾ, ਐਡਮਿੰਟਨ ਸਿਟੀ ਕਾਫੀ ਠੰਡੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵੱਸੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ। ਆਕਾਸ਼ ਕੁਝ ਦਿਨ ਤਾਂ ਐਨੀ ਬਰਫ਼ ਦੇਖ ਕੇ ਬੌਂਦਲ ਹੀ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਉਹ ਸ਼ੈਰੀ ਨਾਲ ਘੁਲ-ਮਿਲ ਗਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਅੰਦਰ ਹੀ ਖੇਡਦੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਸ਼ੈਰੀ ਨਾਲ ਲੜ ਪੈਂਦਾ, “ਮੇਰੀ ਦੀਦੀ ਇੱਥੇ ਆਵੇਗੀ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਕੁੱਟਾਂਗੇ”। ਸ਼ੈਰੀ ਆਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਛੋਟਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਆਕਾਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫੀ ਚੰਗੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸ਼ੈਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਇਕ ਨੁਕਰੇ ਲੱਗ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਿਦ ਕਰਦਾ। ਫੇਰ ਪਵਨ ਉਸ ਦੀ ਪਰਵੀਨ ਨਾਲ ਫੋਨ ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਵਾਉਂਦੀ। ਉਹ ਫੋਨ ਤੇ ਵੀ ਰੋ ਪੈਂਦਾ, “ਮੰਮਾ ਤੁਸੀਂ ਕਦੋਂ ਆਵੋਗੇ? ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਦੀਦੀ ਦੀ ਬੜੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਆ ਮੈਨੂੰ,” ਪਰਵੀਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਉਦਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਉਸਨੂੰ ਲੱਗਣ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਕਿਤੇ ਮੈਂ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਬੈਠੀ। ਮਾਸੂਮ ਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਿੰਨੀ ਅਭਾਗਣ ਹਾਂ, ਕਿੰਨੀ ਮਤਲਬੀ? ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਨਹੀਂ ਸਾਂਭ ਸਕੀ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਕੋਸਦੀ ਰਹਿੰਦੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਬਾਲਕਨੀ 'ਚ ਬੈਠੇ ਸੋਚਾਂ 'ਚ ਡੁੱਬੇ ਪਏ ਸਨ। ਅਚਾਨਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਖ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੜਾ ਭਿਆਨਕ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਹੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵਿਛੀਆਂ ਪਈਆਂ ਨੇ ਉਹ ਲਾਸ਼ਾਂ 'ਚੋਂ ਆਪਣਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਢੇਰ 'ਚ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਰੋਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲਾਸ਼ਾਂ ਹਟਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸਭ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਆਕਾਸ਼ ਦੱਬੇ ਪਏ ਸਨ। ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੇਹਰਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਕਾਸ਼ ਦੇ ਹਾਲੇ ਸਾਹ ਬਾਕੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਬੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ। ਉਹ ਇਕ ਦਮ ਨੀਂਦ 'ਚੋਂ ਉੱਠ ਗਏ। ਸਾਰਾ ਸ਼ਰੀਰ ਤਰੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭਿੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਰਹੇ, ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਉਂ ਮਾੜੀ ਖ਼ਬਰ ਨਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਸਮੇਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਐਨੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਹੁਣ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਝੱਲਣਾ ਔਖਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਰਾਜ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਪੁੱਛੀ।

“ਪਿਤਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਟੈਂਸ਼ਨ 'ਚ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹੋ,” ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਕੰਬਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਪਛਾਣ ਲਈ ਸੀ।

“ਨਹੀਂ ਬੇਟਾ, ਸਭ ਠੀਕ ਹੈ, ਬੱਸ ਇੱਕ ਭੈੜਾ ਜਿਹਾ ਸੁਫਨਾ ਆਇਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਫਿਕਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਗਈ”।

“ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਫਨਾ ?

“ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਬੱਸ ਐਵੇਂ ਹੀ, ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਕਰ, ਬੇਟਾ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੋਰ, ਤੂੰ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਮਝਾ ਕੇ ਤਾਂ ਵੇਖ ਜੇ ਉਹ ਨਸ਼ੇ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗਾ” ਉਹ ਇੱਕੋ ਸਾਰੇ ਆਪਣੀ ਘਬਰਾਹਟ ਬਿਆਨ ਕਰ ਗਏ।

“ਪਾਪਾ, ਉਹ ਢੀਠ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਨਸਾਨ ਏ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਸਿਰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਏ”।

“ਚਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ 'ਚ ਕੀ ਜਾਂਦਾ?”

ਪਰਵੀਨ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਹੋਈ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਬਰਾਹਟ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਿੰਤਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਗਿਆਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਦੇ ਸੱਚ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਲਵਲੀਨ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਵਿਹੜੇ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਈ ਔਰਤਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ, ਕਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਨੀ ਪੈਂਦੇ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ ਤੇ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਹੜੀ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੱਥ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਨੇ ਅੱਜ ਸੁਫਨਾ ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣਾਇਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਬਰਾਹਟ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਝ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵਤੀਰਾ ਬਦਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਕਿਤੇ ਲੇਟ ਵੀ ਘਰ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਗੁੱਸਾ ਨਾ ਕਰਦੀ, ਸਗੋਂ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ, ਰੋਟੀ ਪੁੱਛਦੀ। ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਾਉਂਦੀ “ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ ਕਰ, ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਆ ਕਰ”।

“ਉਸ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਏਗਾ, ਮੰਮਾ”?

“ਤੇਰੇ ਪਾਪਾ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਘੁਮਾਉਣ ਲੈ ਕੇ ਜਾਇਆ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਤੇਰੀ ਸਹੇਲੀ ਸੋਨੀਆ ਦੇ ਪਾਪਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਸੰਨ ਸਿਟੀ, ਵੰਡਰਲੈਂਡ”।

“ਅੱਛਾ, ਪੇਰੈਂਟਸ ਮੀਟਿੰਗ ਤੇ ਵੀ ਆਇਆ ਕਰਨਗੇ”?

“ਹਾਂ, ਬਿਲਕੁਲ”।

“ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲੜਨਗੇ”?

“ਨਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਿਆਰ ਕਰਨਗੇ”।

“ਸੱਚੀਂ ਮੰਮਾ, ਫੇਰ ਕਿੰਨਾ ਮਜ਼ਾ ਆਏਗਾ”।

“ਤੇਰੇ ਪਾਪਾ ਦੇ ਗੰਦੇ ਦੋਸਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ ਫੇਰ ਸਾਡੇ ਘਰ”।

“ਉਹ ਰੋਕੀ ਅੰਕਲ ਵੀ ਨਹੀਂ?”

“ਹਾਂ, ਉਹ ਹਰਾਮਜ਼ਾਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ”, ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਸ ਤੇ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਸੀ।

“ਮੰਮਾ, ਉਹ ਅੰਕਲ ਬੜੇ ਗੰਦੇ ਨੇ, ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਆ ਕੇ”।

ਪਰਵੀਨ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਕੁਝ ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਰੋਕੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਗਜੀਵਨ ਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਤੇ ਪਲਣ ਵਾਲਾ ਰੋਕੀ ਅੱਜ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਹੀ ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਅਸਲ 'ਚ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਜੋਕ ਵਾਂਗ ਚੰਬੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਇਕ ਦਿਨ ਜਗਜੀਵਨ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈਣ ਘਰ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਘਰ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਲ ਸਪਲਾਈ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਤਸਕਰਾਂ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹੇ ਸੰਬੰਧ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਵਪਾਰ ਬਿਨਾ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਮੰਤਰੀਆ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਤੋਂ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਜਗਜੀਵਨ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੱਚਾ ਦੋਸਤ ਮੰਨੀ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਪਰ ਏਸੇ 'ਸੱਚੇ ਦੋਸਤ' ਨੇ ਅੱਜ ਉਸ ਦਾ ਸਭ ਵੇਚ ਖਾਧਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਜਗਜੀਵਨ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਪੈਸੇ ਵੀ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਕਰਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਆਕਾਸ਼ ਕੈਨੇਡਾ ਚਲੇ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਦਾ ਮੋਹ ਕਰਦਾ ਉਸ ਨਾਲ ਫੋਨ ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਭਰ ਲੈਂਦਾ। ਪਰਵੀਨ ਹੁਣ ਏਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸ ਦਾ ਮੋਹ ਜਗਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਉਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ ਘਰ ਦਾ ਮਹੌਲ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਦਲ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਗਤੀ-ਭਾਵ ਵਾਲਾ ਸੁਭਾਅ ਘਰ 'ਚ ਇਕ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਿਰਜੇਗਾ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਵੀ ਜਗਜੀਵਨ ਆਉਂਦਾ, ਉਹ ਉਸ ਲਈ ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਰੱਖਦੀ, ਜਿਸ ਵੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਹੁੰਦਾ ਉਹ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਮਿਲਦੀ। ਉਹਦੇ ਲਾਗੇ ਬੈਠ ਕੇ ਪਾਠ ਕਰਦੀ। ਖੁਸ਼ੀ ਵੀ

ਉਸ ਨਾਲ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ, ਕਦੀ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ, ਕਦੇ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੀਆਂ, ਲਾਡ-ਲਡਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਉਸ ਨਾਲ ਹੀ ਲਿਪਟ ਕੇ ਸੌਂ ਜਾਂਦੀ। ਜਗਜੀਵਨ ਸਾਰਾ ਵਤੀਰਾ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ ਉੱਠਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਉਸ ਲਈ ਨਹਾਉਣ ਲਈ ਪਾਣੀ, ਬੈੱਡ-ਟੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ।

“ਆਕਾਸ਼ ਕੱਲ੍ਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਲੇਟ ਹੀ ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਏ”।

“ਅੱਛਾ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ?”

“ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਆ ਪਾਪਾ ਦੀ ਪਰ ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਮੈਂ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ”।

“ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਯਾਦ ਕਰਦਾਂ, ਪਿਉ ਵੀ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਸਕਦਾ?” ਜਗਜੀਵਨ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ।

“ਅੱਛਾ ਜੀ, ਐਨਾ ਪਿਆਰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਲਈ, ਨਾਲੇ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਇੱਥੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪਾਪਾ ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਕਰਾਉਂਦੇ ਨੇ ਘੁਮਾਉਣ-ਫਿਰਾਉਣ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਪਾਪਾ ਗੰਦੇ ਨੇ, ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਗਏ”।

“ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਇਕ ਵਾਰ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਹੇਗਾ ਕਰਲਾਂਗੇ”।

“ਤੁਹਾਡੇ ਤਾਂ ਲਾਰੇ ਨੇ ਬੱਸ, ਸਾਡੀ ਖਾਤਰ ਤਾਂ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ”।

“ਪਰ ਤੂੰ ਮਿਸਬਿਹੇਵ ਵੀ ਤਾਂ ਕਿੰਨਾ ਕੀਤਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ।”

“ਚੱਲੋ ਛੱਡੋ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਨਾ ਕਰਦੀ, ਦੇਖੋ ਖੁਸ਼ੀ ਕਿਵੇਂ ਦੇਖ ਰਹੀ ਐ ਤੁਹਾਨੂੰ।”

“ਇਹ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਸੋਹਣਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਡਾਕਟਰ ਬਣਾਉਂਗਾ”।

“ਨਹੀਂ ਪਾਪਾ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਡਾਕਟਰ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਹੋ ਪਰ ਤੁਹਾਡਾ ਤਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ”, ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਹੱਸ ਪਏ।

“ਨਹੀਂ ਬੇਟਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਡਾਕਟਰ ਬਣ ਗਿਆ, ਤੈਨੂੰ ਵੱਡਾ ਡਾਕਟਰ ਬਣਾਉਂਗਾ, ਫੇਰ ਤੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰੀਂ”।

“ਪਾਪਾ ਇਕ ਸ਼ਰਤ ਤੇ ਬਣਾਂਗੀ ਡਾਕਟਰ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਟਾਇਮ ਨਾਲ ਘਰ ਆਇਆ ਕਰੋਗੇ

ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਘੁਮਾਉਣ ਲੈ ਕੇ ਜਾਇਆ ਕਰੋਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੀਆਂ ਫਰੇਂਡਸ ਦੇ ਪਾਪਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ”।

“ਅੱਛਾ ਬਾਬਾ, ਪੱਕਾ ਵਾਅਦਾ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਆ ਜਾਇਆ ਕਰੂੰ ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਘੁੰਮਣ ਜਾਵਾਂਗੇ ਬਾਹਰ”।

ਜਦੋਂ ਜਗਜੀਵਨ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲੱਗਦਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ। ਜਗਜੀਵਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਹਾ ਉਹ ਘੱਟ ਹੀ ਮੋੜਦਾ। ਉਹ ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਤ ਮਸਕੀਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੁਣਾਉਂਦੇ, ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਹ ਚੰਗੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਬਾਰੇ ਕਰਦੇ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉੱਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਨਿਸ਼ਚਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਜੀਵਨ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ‘ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਇਕ ਵਾਰ ਦ੍ਰਿੜ ਨਿਸਚਾ ਕਰ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।’

ਜਗਜੀਵਨ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ੁਭ ਕੁਝ ਉਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਦਲਣ ਦੇ ਲਈ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ 'ਚ ਵੀ ਬਦਲਾਵ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤਲਬ ਉਠਦੀ ਤੇ ਉਹ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਨਸ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ। ਪਰ ਸਵੇਰੇ ਫੇਰ ਪਛਤਾਉਂਦਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਗੱਲਵਕਤੀ 'ਚ ਲੈ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਪਰਵੀਨ ,ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰ, ਮੈਂ ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਇਕ ਅਡਿਕਸ਼ਨ ਹੈ, ਇਨੀ ਛੇਤੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛਾ ਛੁਡਾਉਣਾ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੈ” ।

“ਤੁਸੀਂ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ, ਅਸੀਂ ਵਧੀਆ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਮਦਦ ਲਵਾਂਗੇ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਵਾਅਦਾ ਕਰੋ ਕਿ ਮੁਕਰੋਗੇ ਨਹੀਂ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਅਧੂਰਾ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜੋਗੇ ਨਹੀਂ” ।

“ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾਂ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰ ਰਹੀ ਏਂ, ਤੁਹਾਡੀ ਖਾਤਿਰ ਮੈਂ ਜੀਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ” ।

ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਐਨਾ ਬੇਵੱਸ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਨਸ਼ੇ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਐਨਾ ਤਤਪਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ।

ਪਰਵੀਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਕ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰ ਲੈ ਗਏ। ਇਲਾਜ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖਰਚ ਤਕਰੀਬਨ 70,000 ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਰਹਿਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਹਫ਼ਤੇ 'ਚ ਇਕ ਵਾਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਬਣੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਾਰਡ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਰੀਜ਼ ਨਸ਼ਾ ਛੁੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ “ਵਿਦਡਰਾਲ ਸਿੰਮਟਮਸ” ਕਰਕੇ ਦਾਖਲ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਤਰਸਯੋਗ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਹਿੰਸਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਨਰਸਾਂ ਤੇ ਵਾਰਡ ਬੁਆਏਜ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰਨ ਪੈ ਜਾਂਦੇ। ਖੁਦ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਉਥੇ ਦਾਖਲ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ। ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣ ਕੇ ਅੱਥਰੂ ਵਹਾ ਰਹੇ ਸਨ। “ਭੈਣ ਜੀ, ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਮਰੀਜ਼ ਹੈ ਇੱਥੇ”? ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਕ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਰੋ ਰਹੀ ਅੱਧਖੜ ਉਮਰ ਦੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ, ਭਰਾ ਜੀ। ਮੇਰੇ ਦੋ ਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਏਥੇ ਦਾਖਲ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਫੜੇ ਨੇ ਇਲਾਜ ਲਈ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਵਿਥਿਆ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ, “ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਨਸ਼ੇ ਕਰਕੇ ਮਰ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਦੋਵੇਂ ਮੁੰਡੇ ਇਸ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਗਿਰਫ਼ਤ 'ਚ ਆ ਗਏ। ਇਕ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਤੇ ਇਕ ਦੀ 16 ਸਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਨਸ਼ਾ ਕਿੰਨੀ ਭਿਆਨਕ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਘਰ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਉੱਜੜਦੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਬਾਕੀਆਂ ਲਈ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਕਹਾਣੀ, ਇਕ ਹਾਦਸਾ ਹੈ।”

ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਹਰ ਬੰਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਵਿਥਿਆ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਪਤੀ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਮੁੰਡਾ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਬਾਪ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਭਰਾ ਇਸ ਨਸ਼ੇ ਰੂਪੀ ਦੈਂਤ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਕ ਔਰਤ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ। ਉਸ ਔਰਤ ਦੀ ਜਵਾਨ ਧੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਹੀ ਨਸ਼ੇ ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਉੱਥੇ ਦਾਖਲ ਸੀ।

“ਇਸ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉਂਦੇ ਨੇ”? ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਕਹਿੰਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਵੱਧ ਰਹੇ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ”।

ਔਰਤ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ।

“ਕਿੰਨੀਆ ਕੁ ਔਰਤਾਂ ਦਾਖਲ ਨੇ”? ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। “ਇਕ ਨਰਸ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ 15 ਕੁ ਨੇ”, ਪ੍ਰੋ:ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਏ।

ਉਹ ਸੋਚੀਂ ਪੈ ਗਏ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਕਿਹੜੇ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਗਿਆ। ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਖਾਤਿਰ ਆਮ ਭੋਲੀ-ਭਾਲੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਕਿੱਧਰ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਕ ਜ਼ਹਿਰ ਵਾਂਗ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ 'ਚ ਫੈਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਤੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾ-ਮਰਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਜੋ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਵੀ ਮੂਰਖ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਪਤਾ ਲੱਗਦੇ ਨੇ, ਨਪੁੰਸਕਤਾ, ਬਾਂਝਪਣ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਭਿਆਨਕ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਇਸ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਦੇਣ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਤੇ ਫੁਕਰਪੁਣਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਜਲਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਫੇਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੀ ਕੀ ਆਖਰ ਆ ਗਈ, ਜਵਾਨ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤ ਇਸ ਦੀ ਚਪੇਟ 'ਚ ਆ ਗਏ। ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਹੀ ਸੁਆਲ-ਜਵਾਬ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਟੁੱਟ ਗਈ।

“ਹੋ ਗਈ ਸਾਰੀ ਫਾਰਮੇਲੇਟੀ”?

“ਹਾਂਜੀ ਪਾਪਾ, ਟੈਸਟ ਕੀਤੇ ਨੇ ਕਹਿੰਦੇ ਰਿਪੋਟਰ ਕਲੁ ਮਿਲ ਜਾਊ”

“ਇਲਾਜ ਦਾ ਸਾਰਾ ਤਰੀਕਾ ਦੱਸਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿ ਨਹੀਂ?”

“ਹਾਂਜੀ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਾਉਂਸਲਿੰਗ ਹੋਏਗੀ, ਨਾਲ ਮੈਡੀਸਨ ਚੱਲਿਆ ਕਰੇਗੀ, ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਕਲਾਸ ਵੀ ਲਾਉਣਗੇ, ਹਫ਼ਤੇ 'ਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ”।

“ਫੇਰ ਤਾਂ ਠੀਕ ਏ, ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫੇਰ ਕੀ ਹੱਲ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ?”

“ਫੇਰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਾਰਡ 'ਚ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ, ਰੈੱਸਟ ਦੇ ਇੰਜੈਕਸ਼ਨਜ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਹੋਰ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਨੇ”?

“ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਹੁਣ ਭਲੀ ਕਰੂਗਾ, ਸਾਡੇ ਵੀ ਦਿਨ ਫਿਰਨਗੇ ਹੁਣ”।

“ਚਲੋ ਦੇਖੋ, ਜੋ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ, ਜਗਜੀਵਨ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਕੋਪਰੇਟ ਕਰ ਰਿਹੈ, ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਇਹੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ”।

“ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਨਸ਼ਾ ਛੱਡਣ ਲਈ, ਜੋ ਜਗਜੀਵਨ 'ਚ ਹੁਣ ਜਾਗੀ

ਹੈ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਮਿਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਬਾਕੀ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਸਵੱਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਭ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਧੀਏ, ਇਨਸਾਨ ਕੋਸਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਹੇ, ਤਾਂ ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ”।

“ਇਹ ਤਾਂ ਹੈ ਪਾਪਾ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸਾਡਾ ਬਹੁਤ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ।”

“ਨਹੀਂ ਬੇਟਾ, ਮਾਂ-ਬਾਪ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਾਂ ਲਈ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ”।

ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਘਰ ਪਰਤ ਆਏ। ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਘਰ ਆ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। “ਮੰਮਾ, ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਛੱਡ ਕੇ ਆਏ ਹੋ”? ਖੁਸ਼ੀ ਨੇ ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ। “ਹੁਣ ਤੇਰੇ ਪਾਪਾ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੋ ਕੇ ਆਉਣਗੇ, ਤੇਰੀ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੇ ਪਾਪਾ ਵਾਂਗ”। ਖੁਸ਼ੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹ ਸੁਣਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਘੁੱਟ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਗੱਲਵੱਕੜੀ ਪਾ ਲਈ।

“ਮੰਮਾ, ਆਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਦੱਸੀਏ ਕਿ ਪਾਪਾ ਠੀਕ ਹੋ ਗਏ।”

“ਨਹੀਂ ਬੇਟਾ, ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਘਰ ਤਾਂ ਆ ਲੈਣ ਦੇ, ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਆਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਏਥੇ ਹੀ ਬੁਲਾ ਲੈਣਾ”।

“ਫੇਰ ਠੀਕ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇੱਕਠੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਡਿਨਰ ਕਰਨ ਜਾਇਆ ਕਰਾਂਗੇ, ਕਿੰਨਾ ਮਜ਼ਾ ਆਏਗਾ”।

ਪਰਵੀਨ ਉਸ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ, “ਇਹ ਬਚਪਨ ਕਿੰਨਾ ਮਾਸੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਫੁੱਲ ਦੇ ਵਾਂਗ, ਜੋ ਖਿੜਿਆ ਰਹੇ ਤਾਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਮਨ ਖਿੜ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਫੁੱਲ ਰੂਪੀ ਬਚਪਨ ਕਿਤੇ ਮੁਰੜਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਕ ਬੋਝ ਦੇ ਥੱਲੇ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਫੁੱਲ ਦੁਬਾਰਾ ਖਿੜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਇਕ ਮਾਲੀ ਵਾਂਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਖਿੜਿਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਘਰ ਦਾ ਮਹੌਲ ਸਕੂਨ ਭਰਿਆ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਚਪਨ 'ਚ ਹੀ ਜੇ ਵਿਗਾੜ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਅਸਰ ਪੂਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਬੱਚੇ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਆਕਾਸ਼ ਦਾ ਬਚਪਨ ਵੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਕ ਬੁਰੇ ਸੁਪਨੇ ਵਾਂਗ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਤਤਪਰ ਸੀ।

ਜਗਜੀਵਨ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਲ੍ਹ ਦੀ ਕਾਉਂਸਲਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਹੋਰ ਖੱਕਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਡਿਕਸ਼ਨ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਵਾਕਈ ਆਪਣਿਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਜੀਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਕਮਰੇ, 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਉਸ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਟੀ.ਵੀ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਪਾਠ ਕਰਦਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਤੋੜ ਲੱਗਦੀ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਟੁੱਟਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ। ਇਵੇਂ ਲੱਗਦਾ ਕੋਈ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਉਹਦੀਆਂ ਨਾੜਾਂ ਨੂੰ ਕੱਸੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਅਸਹਿ ਸਿਰ ਦਰਦ ਨਾਲ ਉਹ ਚੀਖਦਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਵਾਈ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਤੇ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਕੇ ਸੌਂ ਜਾਂਦਾ। ਡਾਕਟਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਨਸ਼ਾ ਛੱਡਣਾ ਦੂਜਾ ਜਨਮ ਹੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। “ਜਗਜੀਵਨ ਤੂੰ ਇਹ ਜੰਗ ਜਿੱਤ ਰਿਹਾ ਏਂ, ਬੱਸ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਤੇ ਫੇਰ ਤੂੰ ਨਾਰਮਲ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਪਰਤ ਜਾਏਂਗਾ ਤੇ ਇਕ ਨਾਰਮਲ ਇਨਸਾਨ ਵਾਂਗ ਜਿੰਦਗੀ ਜੀਏਂਗਾ”। ਜਗਜੀਵਨ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੋਟੀਵੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੇ ਗਰਵ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕਮਰਿਆਂ 'ਚ ਨਸ਼ੇੜੀਆਂ ਦੇ ਰੋਣ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਡਰ ਜਾਂਦਾ। ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਅਤੀਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਣਭੋਲਪੁਣੇ 'ਚ ਹੀ ਐਨੀ ਵੱਡੀ ਮੁਸੀਬਤ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਲ ਪਾ ਲਈ। ਸ਼ਰਾਬ, ਭੁੱਕੀ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਰੋਕੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮੈਕ ਤੇ ਹੈਰੋਇਨ ਵਰਗੇ ਨਸ਼ਿਆ ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਖੁਦ ਤੇ ਕਾਬੂ ਨਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦਲਦਲ 'ਚ ਫਸਦਾ ਗਿਆ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਤੇ ਹੀ ਗਿਲਾ ਕਰਨ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਮੰਨੀ, ਫੇਰ ਦੇਵੀ ਵਰਗੀ ਘਰਵਾਲੀ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤੀ, ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਬਚਪਨ ਵੀ ਰੁਲ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚ ਕੇ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਰੋਂਦਾ। ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਵਾਰਡ ਬੁਆਏਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਹਸਬੈਂਡ ਕਿੰਨੀ-ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਰੋਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੀ-ਅਡਿਕਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਡ ਸਵਿੰਗਜ਼ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ। ਮਰੀਜ਼ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਪਛਤਾਉਂਦੇ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਰੋਂਦੇ ਨੇ। ਅਚਾਨਕ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਆ ਜਾਣਾ, ਖੁਦ ਨੂੰ ਨੁਕਾਸਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਇਹ ਸਿੰਮਟਮ ਆਮ ਦੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਘਬਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਕੰਟਰੋਲ 'ਚ ਹੈ। ਉਹ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਈ ਤਾਂ ਜਗਜੀਵਨ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੱਗਾ।

“ਕੀ ਗੱਲ, ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ ਟਾਈਮ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ”?

“ਖਾਣਾ ਸੁਆਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ, ਪਤਲੀ ਜਿਹੀ ਦਾਲ ਤੇ ਸੁੱਕੀਆ ਰੋਟੀਆਂ, ਇਹ ਕੋਈ ਹਸਪਤਾਲ ਏ, ਇਹ ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਹੈ”।

“ਟੈਨਸ਼ਨ ਨਾ ਲਵੋ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੈ, ਫੇਰ ਜੋ ਕਿਹਾ ਕਰੋਗੇ ਉਹ ਮਿਲਿਆ ਕਰੇਗਾ, ਮੇਰੇ ਸਰਦਾਰ ਜੀ”, ਪਰਵੀਨ ਉਸ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਲਾਡ ਲਡਾਅ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਬਸ ਛੇਤੀ ਲੈ ਜਾ ਏਥੋਂ ਮੈਨੂੰ, ਕਿਤੇ ਮੈਂ ਪਾਗਲ ਹੀ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵਾਂ”।

“ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਹੋ, ਡਾਕਟਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸੀ ਤੁਹਾਡਾ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਏ, ਤੁਹਾਡੀ ਰਿਕਵਰੀ ਵੀ ਜਲਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ”।

“ਹੋਰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਡਾਕਟਰ”?

“ਕਹਿੰਦੇ, ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਕੋ-ਪਰੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਬਸ ਰੋਂਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ, ਪਲੀਜ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ”।

“ਚੱਲ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਖਿਆਲ ਰੱਖਾਂਗਾ, ਪਰ ਕੀ ਕਰਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਯਾਦ ਹੀ ਬਹੁਤ ਆਉਂਦੇ ਹੋ, ਫੇਰ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ”।

“ਬਸ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਏ, ਔਖੇ-ਸੌਖੇ ਹੋ ਕੇ ਸਮਾਂ ਕੱਟ ਲਵੋ, ਫੇਰ ਸਾਰੇ ਇੱਕਠੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਸਾਰੀ ਉਮਰ”, ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਗਜੀਵਨ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ।

ਦਿਨ ਨਿਕਲਦੇ ਗਏ, ਜਗਜੀਵਨ 'ਚ ਹੁਣ ਕਾਫ਼ੀ ਬਦਲਾਅ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਏਧਰ ਰੋਕੀ ਬਹੁਤ ਤਰਲੋ-ਮੱਛੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਗਜੀਵਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ। ਉਸ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਗੰਡ-ਸੰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਨਾਕਾਮ ਰਿਹਾ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ-ਆਪ ਹਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਉਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਘੜਨ ਲੱਗਾ। ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਵੀ ਅੰਦਰ-ਖਾਤੇ ਉਸ ਦਾ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਰੋਕੀ ਜ਼ਰੂਰ ਉਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰੇਗਾ, ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਉਹ ਘਬਰਾ ਜਾਂਦਾ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਾਉਂਸਲਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਡਾਕਟਰ ਨਾਲ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਜੇ ਇਕ ਵਾਰ ਸਪਲਾਇਰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਸੇ ਅਡਿਕਟ ਨੂੰ ਅਪਰੋਚ ਕਰ ਲਏ ਤਾਂ ਉਹ ਰਜਿਸਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਉਸਦਾ ਆਪਣੇ ਤੇ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਪਰਵੀਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਉਸਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰੋਕੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕਿਸੇ ਮੁਖਬਿਰ ਨੇ ਰੋਕੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਸੁਣਕੇ ਬਹੁਤ ਅੱਗ-ਬਬੁਲਾ ਹੋਇਆ। ਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਲਈ ਅੰਡਰ-ਗਰਾਊਂਡ ਹੋ ਗਿਆ।

ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਹੀ ਜਗਜੀਵਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਰਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੀਵਾਲੀ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਕਲ੍ਹ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅੱਜ ਹੀ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲ ਗਈ। ਖੁਸ਼ੀ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਪੂਰਾ ਘਰ ਸਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੇ ਘਰ 'ਚ 'ਵੈਲਕਮ ਪਾਪਾ', 'ਆਈ ਲਵ ਮਾਈ ਪਾਪਾ' ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ। ਪਰਵੀਨ ਉਸਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਵੇਰ ਦੀ ਕਈ ਵਾਰ ਜ਼ਿਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਲੈਣ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਉੱਥੇ ਜਾਣਾ ਮਨ੍ਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਰੋਕੀ ਨੂੰ ਲੱਗ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਜਗਜੀਵਨ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸਕੂਲ ਹਾਫ਼ ਟਾਈਮ ਵੇਲੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਆ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਅੰਕਲ ਹਾਂ। ਟੀਚਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਖੁਸ਼ੀ ਉਸਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇਖ ਕੇ ਚੌਂਕ ਗਈ। “ਅੰਕਲ ਤੁਸੀਂ? ਇੱਥੇ ਕੀ ਕਰਨ ਆਏ ਹੋ”?

“ਬੇਟਾ, ਤੇਰੇ ਮੰਮੀ-ਪਾਪਾ ਨੇ ਭੇਜਿਆ ਤੈਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਲਈ”।

“ਪਰ ਮੰਮਾ ਨੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਮੈਨੂੰ”

“ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਰਪਰਾਈਜ਼ ਏ ਤੇਰੇ ਲਈ, ਆਪਾਂ ਰਸਤੇ 'ਚੋਂ ਕੇਕ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਤੇਰੇ ਪਾਪਾ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ।

“ਮੰਮਾ ਕਹਿੰਦੇ ਤੁਸੀਂ ਗੰਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ”।

“ਬੇਟਾ, ਮੈਂ ਵੀ ਤੇਰੇ ਪਾਪਾ ਵਾਂਗ ਗੁੱਡ-ਮੈਨ ਬਣ ਗਿਆਂ, ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਗੰਦੇ ਕੰਮ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ।”

“ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗੀ ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ”।

“ਬੇਟਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਡੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ” ਇਸ ਲਈ ਤੇਰੇ ਮੰਮੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਲੈ ਕੇ ਆਓ”।

ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਤਿਵੇਂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣ ਨੂੰ ਮਨਾ ਲਿਆ ਤੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਵੀ

ਦਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਧਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਘਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਜਗਜੀਵਨ ਤੇ ਪਰਵੀਨ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਹ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆਉਣ ਦਾ ਟਾਈਮ ਕਦੋਂ ਦਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਚਾਰ ਵੱਜ ਗਏ। ਅਕਸਰ ਵੈਨ ਵਾਲਾ ਢਾਈ-ਤਿੰਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਘਰ ਉਤਾਰ ਜਾਂਦਾ। ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਸਕੂਲ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਫੋਨ ਕਿਸੇ ਨੇ ਰਸੀਵ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਤੇ ਜਗਜੀਵਨ ਫਟਾਫਟ ਸਕੂਲ ਵੱਲ ਨੂੰ ਨਿਕਲ ਪਏ। ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੈਨ ਤਾਂ ਪੂਰੇ 2:15 ਵਜੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੈਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਉਸ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਉਸ ਦੇ ਕਲਾਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਹਾਫ਼ ਟਾਈਮ ਹੀ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਅੰਕਲ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਚਲੀ ਗਈ। ਹੁਣ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਘਬਰਾ ਗਏ।

“ਹੋ ਸਕਦਾ ਉਹ ਘਰ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ” ਜਗਜੀਵਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ”।

ਉਹ ਫਟਾਫਟ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਉਹ ਹਾਲੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚੀ। ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸੱਤ ਵੱਜ ਗਏ ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕਿਤੇ ਅਤਾ-ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਥਾਣੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਹੀ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਫੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੀ। “ਅਸੀਂ ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਤੋਂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਜਗਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਘਰ ਹੈ”।

“ਹਾਂਜੀ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੋਲ ਰਹੀ ਹਾਂ”।

“ਤੁਹਾਡੀ ਬੱਚੀ ਸਪਰਿੰਗ ਡੇਲ ਕਾਨਵੰਟ ਸਕੂਲ ਪੜ੍ਹਦੀ ਏ”?

“ਹਾਂਜੀ”, ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਘਬਰਾਹਟ ਦੇ ਮਾਰੇ ਤਰੇਲੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

“ਤੁਸੀਂ ਜਲਦੀ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚੋ, ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਜਖ਼ਮੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਏ”। ਇਹ ਸੁਣਕੇ ਤਾਂ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਉੱਤੇ ਪਹਾੜ ਡਿਗ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਜਗਜੀਵਨ ਨੂੰ ਫਟਾਫਟ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਾਰਡ 'ਚ ਜਾਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਕੁਝ ਸਕੂਲ ਦਾ ਸਟਾਫ਼ ਵੀ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਇਕ ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਝਾੜੀਆਂ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਸਪਰਿੰਗ ਡੇਲ ਦੀ ਵਰਦੀ ਪਾਈ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤੇ ਕੁਝ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾ ਲਿਆ। ਪਰਵੀਨ ਦਾ ਦਿਲ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਧੜਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸੁੰਨ ਹੋ

ਗਈ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰ 'ਚ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ। ਇਵੇਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇੱਟ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਵਾਰ ਕੀਤੇ ਹੋਣ। ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਖਰੋਚਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅੰਗਾਂ 'ਚ ਖੂਨ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਦਰਿੰਦਗੀ ਉਸ ਮਾਸੂਮ ਤੇ ਕੱਢ ਮਾਰੀ ਸੀ।

ਪਰਵੀਨ ਲਾਗੇ ਪਏ ਸਟੂਲ ਉੱਤੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਉਹ ਉਸ ਮਾਸੂਮ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਅਜੇ ਵੀ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, “ਮੰਮਾ ਪਾਪਾ ਆਉਣਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਖੁਸ਼ ਰਿਹਾ ਕਰਾਂਗੇ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਪਾਪਾ ਨਾਲ ਲੜਿਓ ਨਾ, ਹੁਣ ਪਾਪਾ ਗੁੱਡਮੈਨ ਬਣ ਕੇ ਆ ਰਹੇ ਨੇ”। ਇਵੇਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਹੁਣੇ ਉੱਠਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਚੰਬੜ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਏਗੀ। ਪਰ ਖੁਸ਼ੀ ਖਾਮੋਸ਼ ਸੀ। ਪਰਵੀਨ ਨੂੰ ਕਦੇ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਲਵਲੀਨ, ਕਦੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ, ਤੇ ਕਦੇ ਆਪਣਾ-ਆਪ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਵਕਤ ਦੀ ਮਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਜਿਸ 'ਚ ਹਰ ਪਾਸਿਉਂ ਔਰਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਏ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮਰ 'ਚ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਇਹ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਹੀ ਵਿਕਰਾਲ ਰੂਪ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਔਰਤ ਹੀ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਜਗਜੀਵਨ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚ ਨਜ਼ਰਾਂ ਗੱਡੀ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਹਿੰਮਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਰਵੀਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਸਕੇ।



ਡਾ: ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਬੀ.ਐਚ.ਐਮ.ਐੱਸ
ਮੋ:ਨੰ:9878034447

ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਇਕ ਔਖੀ ਵਿਧਾ 'ਨਾਵਲ' ਰਾਹੀਂ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਲੇਖਕ ਡਾ: ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚੈ ਹੀ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਛੋਟੇ ਗਏ ਹਨ ਉਹ ਹਨ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵਿਕਰਾਲ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਰਹੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਅਤੇ ਦਾਜ ਦੇ ਲੋਭੀਆਂ ਦੀ ਦਰਿੰਦਗੀ, ਵਹਿਸ਼ਤ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਮਹਾਂ - ਮਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੇਵਲ ਔਰਤ ਹੈ। ਉਹ ਮਾਂ, ਬੇਟੀ ਜਾਂ ਭੈਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਥਾਨਕ ਬੜੇ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਥਾਨਕ ਸ਼ੈਲੀ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਇਹ ਨਾਵਲ ਕਥਾ - ਰਸ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਜਿਗਿਆਸਾ ਪਾਠਕ ਦਾ ਦਾਮਨ ਘੁੱਟ ਕੇ ਪਕੜੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਪਾਤਰ ਚਿਤਰਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਜੁਗਤ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਦੀਆਂ ਡੁੰਘਾਈਆਂ ਤੱਕ ਉਤਰ ਕੇ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਮਨੋ-ਰੋਗਾਂ ਬਾਰੇ ਪੱਕੀ ਪਕੜ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਸੁਭਾਸ਼ ਦੀਵਾਨਾ

ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਨਾਰੀ ਵੇਦਨਾ, ਅਖੌਤੀ ਨਸ਼ਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਅਤੇ ਦਾਜ ਦੇ ਲੋਭੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬੜੇ ਮਾਰਮਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਾਵਲਕਾਰ ਡਾਕਟਰੀ ਪੇਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਰਹੇ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਪੋਲ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਜਾਂ ਨਾਵਲ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਲੇਖਕ ਸੁਣਕੇ, ਵੇਖ ਕੇ, ਤੇ ਹੱਥੀਂ ਹੰਡਾਏ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੁਝ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਕਲਾਤਮਿਕ ਛੋਹਾਂ ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਕਰਕੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਯਥਾਰਥੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਇੰਨ ਬਿਨ ਬਿਆਨਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਝ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ।

ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ

